

Masterherziening Geesteswetenschappen

- Eindrapport van de domeincommissies -

Peter Schrijver

Ten geleide

Voor u ligt het eindrapport van het 'project masterherziening Geesteswetenschappen, 2013-2016'. Het bevat enerzijds de persoonlijke - doch naar ik hoop afdoende onderbouwde - analyses en aanbevelingen van de projectleider. Anderzijds is het rapport de vrucht van intensieve samenwerking van de domeincommissies, die onder flinke tijdsdruk gewerkt hebben om het project voor zover dat mogelijk was voor de deadline van maart 2014 af te ronden. Veel van het verrichte werk is niet direct aan het rapport af te lezen, maar bevindt zich in de profielschetsen die voor alle programma's zijn geschreven.

De samenwerking is uitstekend verlopen, en het rapport is daardoor verzekerd van een breed draagvlak. Niettemin neem ik zelf de verantwoordelijkheid voor al wat controversieel is.

Peter Schrijver, 12 mei 2014

Inhoudsopgave

1. Aanbevelingen in het kort.....	5
2. Masterherziening 2014-2015: het UU-kader	6
2.1 UU-masters zijn onderzoeksgedreven.....	6
2.2 Voorbereidend op de arbeidsmarkt van morgen	6
2.3 Interdisciplinaire training	7
2.4 Sterke internationale oriëntatie	7
2.5 Ruimte voor persoonlijke ontwikkeling.....	7
2.6 Overzichtelijk aanbod	7
2.7 Doelmatig en efficiënt	7
3. Het werk van de masterherzieningscommissies Geestes-wetenschappen, september 2013 - april 2014	8
3.1 Aanleiding en doelstellingen	8
3.2 De projectgroep masterherziening.....	10
3.3 Begroting project Masterherziening	12
4. GW-masters: cijfers, analyses, algemene aanbevelingen.....	13
4.1 GW-studenten zijn minder geneigd een master te volgen dan studenten aan andere faculteiten.....	13
4.2 Explicitering van het begrip meerwaarde voor GW-masterprogramma's	14
4.3 UU-studenten met een bachelordiploma in de Geesteswetenschappen zijn mobiel	15
4.4 Aantrekkingskracht van GW-masters op studenten van andere Nederlandse universiteiten	15
4.5 Aantrekkingskracht van GW-masterprogramma's op buitenlandse studenten	16
4.6 Afstudeerrendementen	19
4.7 Financiën en ondernemerschap.....	21
4.8 Doelmatigheid en efficiëntie	23
4.9 Cursussen van 5 in plaats van 7,5 ec in de gehele masterfase	25
4.10 Fasering	25
5. Algemene kenmerken van geslaagde AM- en RM-programma's	27
5.1. Hoe is een geslaagde AM te herkennen?	27
5.2. Hoe is een geslaagde RM te herkennen?.....	28
5.3. Profilerings: AM en RM niet vervlechten	28
6. GW-masters: aanbevelingen per programma	31
6.1. Plannen voor nieuwe masterprogramma's	31
6.2. GW-masterprogramma's vanaf 2015/16	32
Domein MCW	33
Domein TLC.....	34
Domein GKG	35
Domein F&R	36

Educatieve masters	37
7. Voorstel voor een dcu-model in de masterfase	38
7.1. Stand november 2013	38
7.2. Zeer kleinschalige modules in de RM	39
7.3. Ontwikkelingen sinds november 2013	40
8. Bijlagen	42
8.1. Doorstroom van GW-studenten naar masterprogramma's landelijk: grafieken	42
8.1.1. Doorstroom GW UU in vergelijking met GW aan andere Nederlandse universiteiten	42
8.1.2. Doorstroom Wijsbegeerte UU in vergelijking met Wijsbegeerte aan andere Nederlandse universiteiten	44
8.1.3. Doorstroom Geschiedenis UU in vergelijking met Geschiedenis aan andere Nederlandse universiteiten	46
8.1.4. Doorstroom Engels UU in vergelijking met Engels aan andere Nederlandse universiteiten	47
8.1.5. Doorstroom Literatuurwetenschap UU in vergelijking met Literatuurwetenschap aan andere Nederlandse universiteiten	49
8.2. Masterprogramma's aan de faculteit Geesteswetenschappen van de UU: twee misverstanden	50
8.2.1. Inleiding	50
8.2.2. Stelling één	50
8.2.3. Stelling twee	55
8.3. Instroom van buitenlandse studenten in masterprogramma's GW	60
8.4. Overzichten instroom en afstudeerrendement per programma	63
8.4.1. Overzicht Filosofie & Religiewetenschap	63
8.4.2. Overzicht Geschiedenis en Kunstgeschiedenis	64
8.4.3. Overzicht Media en Cultuurwetenschappen	65
8.4.4. Overzicht Talen, Literatuur en Communicatie	66
8.5. Naar een dcu-model voor de master: financiën	67
8.5.1. Wat kost een bachelorcursus?	67
8.5.2. Wat kost een masterprogramma?	68
8.5.3. Het financiële belang van hoge diplomarendementen	70
8.5.4. Bekostigingsmodel voor cursussen in de research master	74
8.5.5. Bekostigingsmodel voor studentarme onderwijsactiviteiten in de research masters: meester-gezellen	76
8.6. 'Out of the box'	77
8.7. Format profielschetsen per programma	83

1. Aanbevelingen in het kort

- Omdat zoveel GW-studenten na het behalen van hun bachelor niet doorgaan met een master, moet de meerwaarde van een masterdiploma vooral voor GW-studenten helder in de werving, voorlichting en in de programma's tot uitdrukking komen. (4.1, 4.2)
- GW-studenten aan de UU hebben sterker de neiging dan GW-studenten van andere Nederlandse universiteiten hun master aan een andere universiteit te gaan volgen. Dit vereist geen actie, zolang UU-masters maar attractief blijven voor studenten van elders (4.3).
- De aantoonbare aantrekkelijkheid voor Nederlandse studenten van GW-masters aan de UU geeft aanleiding tot een conservatieve benadering bij de masterherziening: veranderingen dienen uitsluitend te worden voorgenomen als zij deze gebleken aantrekkelijkheid niet in gevaar brengen (4.4).
- De aantrekkelijkheid van vooral AMs bij GW-UU voor buitenlandse studenten blijft achter bij andere Nederlandse universiteiten. Op dit punt is een verbeterslag te maken (4.5).
- Zorgen baren de achterblijvende afstudeerrendementen op peildatum N+1 bij een groot aantal GW-programma's. Een pakket maatregelen om dit te verbeteren wordt voorgesteld (4.6), waaronder een voorzichtig selectiebeleid voor alle programma's (4.6, 4.7).
- Gezien de grote financiële winsten die te behalen zijn in met name de AM dient de faculteit een sterkere ondernemingszin aan de dag te leggen en op de AM toegesneden beleid te ontwikkelen (4.7)
- Het is niet alleen misleidend voor studenten maar ook zeer schadelijk voor de faculteit als geheel als zij stimuleert en faciliteert dat het bachelordiploma een academisch eindstation is. Zulk beleid dient dan ook in de kiem gesmoord te worden (4.7)
- Vergelijking met andere Nederlandse universiteiten en met University College London leert dat noch het aantal door GW aangeboden masterprogramma's te groot is, noch een minimuminstroom van 20 realistisch is, vooral in RMs. Deze positie zou tegenover het CvB met kracht van argumenten kunnen worden uitgedragen (4.8).
- De overgang naar een systeem waarin de standaard cursusomvang 5 ec in plaats van 7,5 ec is, dient te worden overwogen (4.9).
- De overgang van het oude naar het nieuwe mastersysteem dient in één keer te gebeuren, en niet gefaseerd (4.10)
- GW-masterprogramma's kunnen volgens de in hoofdstuk 5 geformuleerde criteria geoptimaliseerd worden. De domeincommissies raden aan met ten minste de in hoofdstuk 6 genoemde 30 masterprogramma's de toekomst in te gaan.
- De domeincommissies zijn het eens geworden over een voorstel voor een dcu-model voor de masterfase, dat in hoofdstuk 7 wordt beargumenteerd en het FB wordt aanbevolen.
- De domeincommissies bepleiten de invoering van kleinschalige modules in de RM, tezamen met een financieringsmodel daarvoor (7.2).

2. Masterherziening 2014-2015: het UU-kader

Op 15 januari 2014 vond een UU-brede bijeenkomst plaats waarop de rector het startsein gaf voor een omvattende herziening van de masterprogramma's aan de UU. Inzet is om alle masterprogramma's op basis van een set van criteria op hun toekomstbestendigheid door te lichten. In de loop van de herzieningsperiode, die loopt van ca. september 2013 tot juni 2015, leggen faculteitsbesturen alle masterprogramma's die zij willen aanbieden ter (her)certificering voor aan een UU-interne commissie, die het CvB op dit punt adviseert. In het voorjaar van 2014 wordt een certificeringsformat vastgesteld.

Het CvB heeft tijdens deze bijeenkomst de volgende **redenen voor de masterherziening** gepresenteerd.

1. Het hoger onderwijs is in beweging

De doorstroommaster is afgeschaft

De regering heeft vergevorderde plannen voor een sociaal leenstelsel

Er komen meer beurzen en mogelijkheden voor internationale mobiliteit

2. De arbeidsmarkt is in beweging

Starters moeten zich onderscheiden om hun baankansen te vergroten

Op de arbeidsmarkt van de toekomst wordt om andere vaardigheden gevraagd

3. Studenten vinden ons masteraanbod niet altijd aantrekkelijk

Ze vinden het aanbod onoverzichtelijk en moeilijk vindbaar

Sommige programma's hebben een weinig aansprekende naam

Relatief veel programma's worden matig beoordeeld (NSE, Keuzegids)

Aan de masterherziening liggen **zeven uitgangspunten** ten grondslag

2.1 UU-masters zijn onderzoeksgedreven

Research masters (= onderzoeksmasters, tweejarig)

- Afgestudeerden hebben wil en vermogen om grensverleggend onderzoek te doen
- Research masters zijn gekoppeld aan onderzoekssterktes van de Universiteit Utrecht

Professional masters (= academische masters, eenjarig):

- Afgestudeerden hebben wil en vermogen om (complexe) maatschappelijke vraagstukken op te lossen
- Professional masters zijn gekoppeld aan maatschappelijke thema's
- Vraag uit de maatschappij mede bepalend bij vormgeven van programma

2.2 Voorbereidend op de arbeidsmarkt van morgen

Researchmasters:

- Leiden op voor een carrière in wetenschappelijk onderzoek binnen of buiten de universiteit
- Afgestudeerden zijn succesvol op de internationale PhD-markt

Professional masters:

- Leiden op voor een carrière in de maatschappij
- Afgestudeerden zijn succesvol op de (internationale) arbeidsmarkt

2.3 Interdisciplinaire training

- Onderscheidend element van Utrechtse masterfase
- Verhoogt de mogelijkheden van afgestudeerden op de arbeidsmarkt

2.4 Sterke internationale oriëntatie

- Aantrekken en binden van getalenteerde studenten en staf uit het buitenland
- Veel internationale uitwisseling van studenten en staf
- Internationale positionering van het vakgebied

2.5 Ruimte voor persoonlijke ontwikkeling

- Stimulerend onderwijs
- Keuzemogelijkheden
- Begeleiding
- Hechte community
- Alle masters zijn selectief en hebben één startmoment

2.6 Overzichtelijk aanbod

- Onderscheidend en herkenbaar profiel
- Afgestemd aanbod binnen de Graduate School
- Aantrekkelijk geafficheerd

2.7 Doelmatig en efficiënt

- Minimale instroom van 20 studenten per programma
- Minimaal drie dragende leerstoelen per programma
- Eén startmoment
- Flexibele programmering binnen de Graduate School
- Gezamenlijke cursussen

Het is duidelijk dat dit UU-brede kader in elke faculteit specifieke invulling en nuancering behoeft, afhankelijk van waar de sterkten, zwakten en kansen liggen. Dit rapport geeft een onderbouwd en ingevuld advies aan de decaan over de vorm die de masterherziening bij Geesteswetenschappen kan aannemen.

3. Het werk van de masterherzieningscommissies Geesteswetenschappen, september 2013 - april 2014

In september 2013, ruim voordat het in hoofdstuk 2 geschetste kader geëxpliciteerd werd, is het proces van masterherziening in de faculteit Geesteswetenschappen van start gegaan.

De globale planning van de werkzaamheden, die in de loop van het proces licht is aangepast, is in het kort als volgt:

- September 2013: project vernieuwing masterfase GW begonnen: per domein is een domeincommissie aan het werk gegaan, die maandelijks bijeenkomt
- November 2013: gezamenlijke vergadering van domeincommissies, gewijd aan de uitgangspunten van de facultaire masterherziening, het financiële kader voor de vergoeding van masteronderwijs, en mogelijke nieuwe plannen voor masterprogramma's
- Februari 2014: domeincommissies komen tot conclusies; studentenpanels per domein worden bevestigd; een tussenbericht over de conclusies die de domeincommissies hebben bereikt over individuele programma's wordt aan het FB gepresenteerd;
- Maart 2014: een slotvergadering van de domeincommissies wordt gewijd aan een facultaire visie op masteronderwijs en, in vervolg op de novemberbijeenkomst, aan mogelijke nieuwe plannen voor programma's
- Maart-april 2014: projectleider schrijft adviesrapport aan decaan
- Mei- juni 2014: het faculteitsbestuur bevestigt over het adviesrapport en overlegt binnen de organisatie over de te volgen stappen en het daarbij behorende tijdschema. Dit betreft o.a. het pakket aan masterprogramma's dat de faculteit ter certificering wil voordragen, het tijdstip waarop het certificeringsformat voor elk programma wordt ingevuld en ingediend, alsmede het tijdstip waarop de herziene en/of nieuwe programma's van start zullen gaan
- September 2015 of september 2016: herziene/nieuwe programma's gaan van start

In september 2013 is het proces van de masterherziening Geesteswetenschappen met de volgende uitgangspunten van start gegaan.

3.1 Aanleiding en doelstellingen

Negen jaar na de start van de eerste masterprogramma's (september 2004) en vier jaar na de eerste evaluatie en aanpassing van de academische masters, zal het bestuursjaar 2013-14 grotendeels in het teken staan van een herziening van de academische (AM) en research master (RM) programma's aan de faculteit Geesteswetenschappen. Deze herziening is het logische vervolg op de bachelorherziening die in 2012-13 ter hand is genomen (zie 'Horizon 2015-2020'). De masterherziening bij GW vormt de voorhoede van een UU-brede herziening van de masters.

Het project 'masterherziening GW' heeft tot doel een omvattend advies aan de decaan te formuleren dat de hieronder genoemde aspecten betreffende academische en research masters omvat. Het advies bevat in elk geval een beschrijving van de (aangescherpte) profielen van alle bestaande en mogelijk nieuw te ontwikkelen AMs en RM's binnen GW, alsmede een gedetailleerd advies over elke AM en RM, waarin elk van de hieronder genoemde aspecten aan de orde komt. Het behoort expliciet tot de mogelijkheden dat een aantal masterprogramma's kan gaan sneuvelen.

Op basis van het advies neemt het faculteitsbestuur besluiten over het masteraanbod dat het ter certificering aan het College van Bestuur zal voorleggen, met als inzet dat het herziene aanbod per september 2015 of 2016 zal starten.

De redenen voor de herziening zijn van inhoudelijke en van financiële/personele aard. In detail gaat het om de volgende aspecten, die meteen de opgaven en doelstellingen van het project masterherziening concretiseren:

(1) **profilering:** het is duidelijk dat profielen van bestaande programma's verhelderd en verscherpt kunnen worden; dat geldt zowel in absolute (masterkiezers zijn gebaat bij glashelder proza over inhoud en beroepsmogelijkheden) als in vergelijkende zin (verhouding AM tot RM en educatieve master, verhouding UU tot zusterfaculteiten); deze aanscherping heeft gevolgen voor het palet aan masterprogramma's dat GW in de toekomst wil aanbieden en voor het cursus- en tutorialaanbod binnen die programma's

(2) **aansluiting op beroepenveld:** na negen jaar is een herbezinning op de aansluiting van met name de academische masterprogramma's op het beroepenveld noodzakelijk: zijn de masters die we hebben ook de masters die de UU en de samenleving nodig hebben, laten we kansen liggen, in hoeverre is in dit kader samenwerking met andere faculteiten of universiteiten opportuun?

(3) **aansluiting op actuele onderzoeksvelden:** na negen jaar is een herbezinning op de aansluiting van met name de RM op actuele belangwekkende onderzoeksvelden noodzakelijk; onder meer rijst de vraag of de GW-programma's beter zouden moeten of kunnen aansluiten op de focusgebieden en strategische thema's van de UU
(<http://www.uu.nl/university/research/NL/HetUtrechtseonderzoek/focusgebieden/Pages/default.aspx>)

(4) **van BA naar MA: een harde knip:** de 'harde knip' tussen BA en MA en de verruimde mogelijkheden tot selectie van AM-studenten nemen steeds geprononceerdere vormen aan; de consequenties van deze twee factoren dienen hun weerslag te krijgen op de programmering

(5) **rendementen** van met name AMs zijn laag, en er zijn grote rendementsverschillen tussen de masterprogramma's; analyse van de problematiek en een plan voor algehele rendementsverhoging zijn noodzakelijk; een afweging van de eventueel studievertragende rol enerzijds en het inherente belang anderzijds van de stage in de AM speelt hierbij een rol, evenals de wenselijkheid en haalbaarheid van tot 18 maanden verlengde academische masters

(6) **aantrekkingskracht:** UU-programma's trekken relatief weinig studenten van andere universiteiten; een aantal programma's heeft een zeer geringe instroom (richtwaarde: minimaal 20 studenten); analyse van de redenen hiervoor en, waar nodig, het verhogen van de instroom van buitenaf zijn noodzakelijk

(7) **leerlijnen, verantwoordelijkheden en probleemeigenaarschap:** het is van belang dat een programma niet een verzameling van individuele cursussen is maar een heldere structuur en opbouw vertoont; het komt echter voor dat docenten zich meer met hun eigen cursus identificeren dan met het programma waarin die cursus figureert, met als gevolg dat de samenhang en samenwerking binnen het programma verzwakt raken; docenten zouden hierop moeten worden aangesproken, wat een stevige, institutioneel goed verankerde programmacoördinatie en heldere protocollen veronderstelt, waaraan het soms ontbreekt;

identificatie en mogelijkheden tot eliminatie van zulke problemen vormen deel van het project.

(8) **doelmatigheid:** veranderde financiële kaders maken reductie van cursussen en van programma's noodzakelijk; de vraag is welke (inhoudelijke en financiële) criteria tot het schrappen van welke cursussen en programma's leiden; de vraag is ook welke rol tutorials in AMs en RM's vervullen, of ze in alle gevallen wenselijk zijn, en hoe ze faculteitsbreed uniform kunnen worden beloond in het kader van het DCU-model

Zowel AMs als RM's vormen onderdeel van de herziening. Hoewel op basis van hun verschillende doelstellingen duidelijk is dat zij niet over één kam geschoren kunnen worden, verdient dit aspect wel explicitering: wat is de bestaansgrond van een AM (in termen van aansluiting op beroepenvelden) en van een RM (in termen van internationale excellentie en van aansluiting op belangwekkende onderzoeksvelden), en is op alle gebieden een dubbel aanbod nodig?

Educatieve masters maken geen deel uit van de herziening, maar ze zullen er wel zijdelings bij betrokken worden (met name waar het gaat om profilering; coördinator Peter Coopmans). Datzelfde geldt voor het op dit moment in ontwikkeling zijnde landelijke mastercursusaanbod in de moderne talen (MasterLanguage, coördinator Norbert Corver). Het facultaire project onder leiding van Mariëtte van den Hoven, dat zich op dit moment bezighoudt met het verbeteren van de aantrekkelijkheid en zichtbaarheid van een aantal AMs, wordt opgenomen in het project masterherziening.

De masterkiezers-website van de UU speelt een belangrijke rol bij de werving en voorlichting van studenten. Velen wijzen terecht op de dramatisch slechte toegankelijkheid en de deels defectieve informatie op die site. Langs de lijnen die nu ingezet zijn voor de nieuwe bachelorkiezers-site zal in de nabije toekomst ook de masterkiezers-site worden herzien. Omdat dit een langdurige en UU-brede aanpassing van de website behelst, valt het buiten het bestek van het project masterherziening. Niettemin is duidelijk dat het adviesrapport aan de decaan aanbevelingen zal bevatten die hun weerslag moeten krijgen op de siteherziening.

In 2013-14 zal een cursusreductie binnen de bestaande masterprogramma's moeten plaatsvinden, die de programmering van 2014-15 betreft. Deze reductie is geen onderdeel van het project masterherziening, maar zal na overleg in het najaar van 2013 tussen FB en de departementen en schools via de reguliere onderwijsprogrammering ter hand genomen worden.

3.2 De projectgroep masterherziening

Met ingang van september 2013 wordt voor zes maanden een projectgroep masterherziening ingesteld. De projectleider heeft als opdracht een omvattend advies aan de decaan te formuleren dat alle onder 1 genoemde aspecten omvat. Het advies bevat in elk geval een beschrijving van de (aangescherpte) profielen van alle bestaande en mogelijk nieuw te ontwikkelen AMs en RM's binnen GW, alsmede een gedetailleerd advies over elke AM en RM, waarin elk van de onder 1 genoemde aspecten aan de orde komt. Projectleider is Peter Schrijver. Hij voert het project uit in nauwe samenwerking met de vice-decanen onderwijs en onderzoek. Voor elk van de vier domeinen wordt een domeincommissie ingesteld. Elke domeincommissie bestaat uit een onderwijsdirecteur, een onderzoeksdirecteur, twee programmacoördinatoren en een docent. In de domeincommissies wordt het masteraanbod dat die domeinen betreft, volgens de onder 1 genoemde aspecten

geanalyseerd en wordt het advies aan de decaan voorbereid, vanuit de gedachte dat dat advies de sterkst mogelijke onderbouwing en het breedst mogelijke draagvlak verkrijgt.

Domeinoverstijgende programma's en kwesties worden in alle domeinteam's besproken. Onderwijs- en onderzoeksdirecteur voeren het commissiewerk uit in het kader van hun desbetreffende aanstelling, de overige leden worden met 0,1 fte gecompenseerd gedurende de looptijd van het project (het departementshoofd verdeelt de *lump sum* over de leden van de domeincommissies). De projectleider stuurt de domeincommissies aan en fungeert als voorzitter. Ook belegt hij domeinoverstijgende sessies waaraan ten minste één lid van elke domeincommissie deelneemt alsmede een 'heidag' waarop alle domeincommissies aanwezig zullen zijn.

De projectleider en de domeincommissies worden ondersteund door Marjolein Boessenkool (alle ondersteuning) en Edwin Maassen (of Mark de Jong) voor de kwantitatieve gegevens. In de domeincommissies nemen de volgende personen zitting.

Filosofie & Religie

owdir: Paul Ziche

ozdir: Marcus Düwell, Christoph Baumgartner

programmacoördinatoren: Nico Landman (AM religie), Joel Anderson (RM philosophy), Mariëtte van den Hoven (AM Ethiek)

Geschiedenis en Kunstgeschiedenis

owdir: Leen Dorsman

ozdir: Maarten Prak

programmacoördinatoren: Jolle Demmers (AM conflict studies), Willemijn Ruberg (AM cultuurgeschiedenis), Patrick van Rossem (AM kunstgeschiedenis)

Media- en Cultuurwetenschappen

owdir: Eggo Müller

ozdir: Frank Kessler

programmacoördinatoren: Karl Kügle (RM musicology), Kees Vuyk (AM kunstbeleid en management), Iris van der Tuin (AM en RM gender)

Talen, Literatuur en Communicatie

owdir: Wim Zonneveld (tot 12-2013), Kiene Brillenburg (vanaf 12-2013)

ozdir: Henriëtte de Swart (tevens RM linguistics)

programmacoördinatoren: Jan ten Thije (AM interculturele communicatie), Cees Koster (AM vertalen), Ann Rigney tot 1-2014 en Geert Buelens vanaf 1-2014 (AM literatuur- en cultuurkritiek/RM literary studies)

3.3 Begroting project Masterherziening

Wat	fte	periode	budget
Projectleider (Peter Schrijver)	0,2 fte	1 september 13 – 1 september '14 [of 15?]	horizonbudget
Projectsecretaris (Marjolein Boessenkool)	0,2 fte	1 september 13 – 1 september '14 [of 15?]	pm BBO
Inzet OWD en OZD in domeincommissies 4x 2 personen (à 0,1)	0,8 fte (0,2 per domein)	1 september 13 – 1 april '14	pm
Inzet docenten in domeincommissies 4x3 personen (à 0,1)	1,2 fte (0,3 per domein)	1 september 13 – 1 april '14	horizonbudget
Ondersteuning F&C/ bestuurlijke informatie	0,05	1 september 13 – 1 april '14	pm F&C
Inzet C&M tbv masterkiezer	0,1	1 april '14 – 1 oktober '14	pm
Materiële kosten: Heidag	€7.000	oktober of november '13	horizonbudget
Materiële kosten overig: bijeenkomsten alumni, werkgevers, domein- commissies, onvoorzien	€5.000	1 september 13 – 1 april '14	horizonbudget

4. GW-masters: cijfers, analyses, algemene aanbevelingen

De volgende cijfermatige gegevens liggen ten grondslag aan de in dit hoofdstuk aan te treffen analyses van en oordelen over de stand van zaken omtrent masterprogramma's van de faculteit Geesteswetenschappen aan de UU:

- a. H.J. van der Stoep *et alii*, 'Analyse Masterfase Universiteit Utrecht' (nota O&O, UU, 27-8-2013)
- b. 'Database Herziening Masters' (GW, 9/10-2013)
- c. 'Feitenboek' van de UvA (<http://www.uva.nl/over-de-uva/uva-profiel/feiten-en-cijfers/onderwijs-en-studenten/onderwijs-en-studenten.html>, bezocht op 29-10-2013)
- d. SAP Business Objects Infoview: <https://facts.uu.nl/>

Het onder a, b en c genoemde materiaal is te vinden onder <https://uniteams.services.uu.nl/gw>

Onderzoek wijst uit dat het UU-kader voor de masterherziening uitvoerige precisering en nuancering verdient. In dit hoofdstuk worden negen resultaten van onderzoek naar GW-masters gepresenteerd. Elk resultaat bevat aanbevelingen aan het FB en een lijstje concrete actiepunten.

4.1 GW-studenten zijn minder geneigd een master te volgen dan studenten aan andere faculteiten

Een van jaar tot jaar licht toenemend aantal studenten met een GW-bachelordiploma besluit geen masterprogramma aan enige Nederlandse universiteit te gaan volgen (zie bijlage 8.1 voor enkele grafieken). Meer dan een jaar na het einde van het academisch jaar waarin studenten hun bachelordiploma hebben behaald, heeft 20-25% (UU, UvA) van de gediplomeerden zich nog niet ingeschreven voor een master aan een Nederlandse universiteit. Aan andere universiteiten is dat percentage licht lager. Bij andere faculteiten aan de UU ligt het percentage niet-doorstromers veel lager: op of onder de 10%. Blijkbaar zien veel studenten de meerwaarde van het volgen van een GW-master na een behaalde GW-bachelor onvoldoende in. Dit effect is landelijk en treedt niet specifiek aan de UU op.

Beoordeling. Het is bekend dat veel werkgevers het bachelordiploma nog steeds niet als volwaardige academische eindkwalificatie beschouwen. Afgestudeerde bachelors bewijzen zich daarom geen goede dienst als ze geen masterprogramma afsluiten. Dat studenten met een GW-bachelor dat lijken in te zien, blijkt mogelijk uit het grote aantal studenten dat na een tussenjaar alsnog aan een master begint: onmiddellijk aansluitend aan het behalen van de bachelor stroomt maar liefst 30-40% van de studenten niet door naar een Nederlandse masteropleiding, een jaar later is dat getal 20-25%.

Aanbeveling. De masterherziening GW heeft tot doel uitsluitend AM en RM-programma's aan te bieden die de meerwaarde voor de toekomst van de student (zie 4.2) helder kunnen maken. In het kader van het project masterherziening zijn van elk masterprogramma profielschetsen gemaakt, waarin dit aspect aan de orde komt. Deze profielschetsen vormen de basis voor de hercertificeringsaanvraag. De meerwaarde van programma's dient tot uitdrukking te komen:

- op de nieuwe masterkiezerssite, waaraan op UU-niveau wordt gewerkt en die door GW-programmacoördinatoren van relevante informatie zal worden voorzien (op dit punt is dus geen bijzondere actie van de faculteit GW nodig)

- op de websites die de faculteit onder beheer heeft

- bovenal: in de inhoud en opbouw van het curriculum

Actie. Op dit punt ligt een bijzondere verantwoordelijkheid bij C&M (voorlichting), programmacoördinatoren en onderwijs- en onderzoeksdirecteuren.

4.2 Explicitering van het begrip meerwaarde voor GW-masterprogramma's

Uit gesprekken met studentenpanels en in domeincommissies blijkt dat de meerwaarde van een masterprogramma grofweg twee vormen kan aannemen:

- masterprogramma's bereiden goed voor op de arbeidsmarkt

- masterprogramma's zijn inherent interessant voor studenten

Beide aspecten zijn belangrijk. Immers, programma's met uitstekende aanbinding aan de arbeidsmarkt worden door studenten om die reden nog niet veelvuldig gekozen (denk aan de kleine lerarenopleidingen in de talen). Studenten die een GW-bachelor hebben gekozen, zijn daartoe overwegend niet gemotiveerd door uitstekende carrièremogelijkheden, maar door intrinsieke interesse voor de thema's van de gekozen opleiding. Dit keuzegedrag vertaalt zich door naar de masterfase. Anderzijds komen programma's die vrijwel uitsluitend uitmunten door inhoudelijke interessantheid en relatief weinig aandacht aan de aansluiting op de arbeidsmarkt bieden, toenemend onder druk te staan doordat studenten de keuze om al dan niet een master te volgen toenemend mede door financiële argumenten laten bepalen. Het is te verwachten dat de invoering van een sociaal leenstelsel voor de masterfase zulke programma's hard zal treffen.

Aanbinding aan een specifiek arbeidsveld kan overigens verschillende vormen aannemen: masterprogramma's kunnen regelrechte beroepsopleidingen zijn, zoals de educatieve masters. Of het zijn opleidingen die studenten trainen in de manier waarop ze de kennis en vaardigheden die ze in hun academische studie hebben opgedaan in een breed beroepenveld kunnen inzetten, zoals in AMs en RM's binnen GW. RM's onderscheiden zich van AM's in de eerste plaats door een aanmerkelijk hoger doelniveau van kennis en onderzoeksvaardigheden, en niet zozeer doordat ze exclusief voorbereiden op een carrière binnen academia.

Aanbeveling. De masterherziening GW heeft tot doel masterprogramma's te ontwikkelen die aanbinding aan een specifiek arbeidsveld combineren met interessante thematiek. Deze aspecten moeten beide in elk programma aanwezig zijn, maar de verhouding waarin ze aanwezig zijn, kan en mag per programma verschillen. Studenten in AM's moeten erop kunnen rekenen dat er binnen het curriculum, en niet alleen in een stage, expliciete aandacht aan het beroepenveld wordt besteed. Dit aspect is onafhankelijk van de vraag of afgestudeerden gemakkelijk of moeilijk een baan zullen kunnen vinden. Het gaat er in eerste instantie om studenten van AM's op basis van hun interesses, kennis en vaardigheden optimaal voor te bereiden op het betreden van de arbeidsmarkt. Omdat de meeste alumni van RM's uiteindelijk ook terecht zullen komen op de arbeidsmarkt buiten academia (al dan niet na een succesvol afgerond promotietraject), zou er ook binnen RM-programma's ruimte

moeten zijn voor modules die studenten voorbereiden op een beroepenveld buiten academia. Er dient op toegezien te worden dat deze invulling van het begrip 'meerwaarde' tot haar recht komt in de hercertificeringsaanvragen, op de voorlichtingswebsites en bovenal in de curricula van alle masterprogramma's.

Actie. Programmacoördinatoren en onderwijs/onderzoeksdirecteuren

4.3 UU-studenten met een bachelordiploma in de Geesteswetenschappen zijn mobiel

Tegen de 20% van studenten met een aan de UU behaald GW-bachelordiploma besluit om onmiddellijk aansluitend een master aan een andere universiteit in Nederland te volgen. Een jaar na het behalen van de bachelor bedraagt dat percentage tegen de 25%. Studenten die besluiten niet onmiddellijk aansluitend aan hun bachelor een master te gaan volgen, kiezen vrijwel nooit voor een master aan de UU. Aan andere universiteiten is het percentage mobiele GW-studenten veel lager: UvA 9-12%, UL 12-15%, RUN 10-16%, RUG 9-14%. GW-UU is dus grootleverancier van mobiele studenten. Studenten zwermen overigens zeer breed uit. Het is pertinent niet het geval dat GW-UU op enige schaal studenten verliest aan een specifieke andere Nederlandse universiteit, b.v. de UvA. Voor een uitvoerige argumentatie, zie bijlage 8.2

Beoordeling. Dit aspect is in het kader van de masterherziening besproken. Er kan niet zonder meer de conclusie worden getrokken dat GW-masters aan de UU onaantrekkelijk zijn (zie met name 4.4 voor een argumentatie voor het tegendeel). Eerder lijkt het uitzwermen na de bachelor een gevolg te zijn van de al jaren bij GW aan de UU beleden 'harde knip' tussen bachelor en master, en aan de afbouw van doorstroommasters, zodat studenten sterk gestimuleerd worden om hun masterkeuze goed te overwegen. Omdat GW-UU hierin landelijk vooroploopt, is de verwachting dat het aandeel mobiele studenten aan andere universiteiten zal toenemen.

Aanbeveling. Omdat GW-UU toenemende mobiliteit een goede ontwikkeling vindt, is met betrekking tot dit specifieke punt geen actie nodig. Wel dienen we te waarborgen dat het in de komende jaren toenemende aantal mobiele studenten van andere universiteiten de weg naar UU-masters zal weten te vinden (zie 4.4) en dat de UU investeert in een aantrekkelijk en aantrekkelijk geaffichieerd masteraanbod (waarover de rest van dit rapport gaat).

Actie. Geen specifieke maatregelen om studenten met een UU-bachelordiploma aan de UU te binden anders dan door een aantrekkelijk en aantrekkelijk geaffichieerd aanbod aan programma's aan te bieden.

4.4 Aantrekkingskracht van GW-masters op studenten van andere Nederlandse universiteiten

GW-masters aan de UU slagen er uitstekend in om studenten die elders in Nederland een bachelordiploma behaald hebben, te laten instromen: 19% van de instroom van 831 in 2012 had deze herkomst (zie de uitvoerige argumentatie in bijlage 8.2).

In vergelijking met de GW-zusterfaculteiten doet de UU het goed. Alleen GW aan de VU trekt procentueel meer studenten van andere universiteiten in haar masters aan, namelijk 24%, maar de totale masterinstroom (340) is veel kleiner dan die aan de UU. GW-UU doet het net zo goed als GW aan EUR [19% van 203], heeft licht meer instroom van elders dan

UvA [18% van 792], UL [16% van 490] en UT [16% van 281], en beduidend meer dan RUN [9% van 474], RUG [3% van 488]. Deze percentages tonen aan dat GW-masters aan de UU door studenten relatief aantrekkelijk worden gevonden.

In vergelijking met andere faculteiten aan de UU slaagt GW er het beste in studenten van andere universiteiten in haar mastersprogramma's te laten instromen: Geo [16% van 335], Beta [11% van 449], REBO [10% van 681], FSW [9% van 1044].

Beoordeling. De masterherziening GW wordt geïnspireerd door een besef van deze sterkte, die geconsolideerd en waar mogelijk uitgebouwd dient te worden.

Aanbeveling. De aantrekkelijkheid voor Nederlandse studenten van GW-masters aan de UU leidt tot een conservatieve benadering bij de masterherziening: veranderingen dienen uitsluitend te worden voorgenomen als zij deze gebleken aantrekkelijkheid niet in gevaar brengen.

Actie. Geen

4.5 Aantrekkingskracht van GW-masterprogramma's op buitenlandse studenten

GW-masters aan de UU slagen er minder goed in om buitenlandse studenten aan te trekken: in 2012 bestond 9% van de instroom van 831 uit buitenlandse studenten. Ter vergelijking volgen de cijfers voor GW aan andere universiteiten: UL [22% van 490], UvA [19% van 792], RUG [13% van 488], VU [9% van 340], RUN [4% van 340].

In vergelijking met andere faculteiten aan de UU is GW een middenmoter: Beta [16% van 449], Geo [15% van 335], REBO [14% van 681], Gen [6% van 478], FSW [2% van 1044].

Nadere analyse laat zien dat in vergelijking met zusterinstellingen in Nederland het met name de AMs en niet zozeer de RM's zijn die achterblijven in het aantrekken van buitenlandse studenten (zie bijlage 8.3).

Dat geldt opvallend genoeg ook voor de Engelstalige selectieve master Conflict Studies (ca. 22% buitenlandse instroom in 2012, vergelijk Internationale Betrekkingen aan de UL met 45% buitenlandse instroom). De AM's Taalwetenschappen en Letterkunde hebben tot nu toe expliciet gemikt op een Nederlandstalige instroom, zodat de zeer lage instroom van buitenlandse studenten het bewuste gevolg is van die beleidsbeslissing. Nu de AM's Literatuur- en Cultuurkritiek (Letterkunde), Taal, Mens en Maatschappij, en Interculturele Communicatie (beide Taalwetenschappen) zich herprofilen in de richting van een meertalig perspectief en een bredere Europese arbeidsmarkt dan alleen de Nederlandse, ligt de ontwikkeling van een Engelstalig, of liever meertalig programma voor de hand, zodat ook buitenlandse studenten geworven kunnen worden. De AM Applied Ethics is Engelstalig en wil dat blijven, mede om de buitenlandse instroom te kunnen verhogen. De AM's Politiek en Maatschappij en Internationale Betrekkingen zijn beide vooral Nederlandstalig en hebben geen plannen om dit te wijzigen. De toekomst van de AM Cultuurgeschiedenis is op dit moment nog onduidelijk, maar als plannen in de richting van 'Globalisering' gestalte zouden krijgen, dan ligt een geheel Engelstalig programma voor de hand. De AM Comparative Women's Studies catert vanouds voor studenten die het Nederlands niet machtig zijn en wil die lijn continueren. De overige AM's binnen MCW hebben op dit punt nog geen expliciet beleid ontwikkeld.

Voor de RMs speelt het probleem van achterblijvende buitenlandse instroom met name in de RMs Geschiedenis (3% van 30 studenten in 2012, tegenover 7% van 14 aan de UvA, 29% van 17 aan de UL, 33% van 12 aan de RUG). Niettemin moet worden vastgesteld dat de RM Geschiedenis aan de UU wel de grootste van Nederland is.

Analyse en beoordeling. Er zijn verscheidene redenen om voor de faculteit GW als geheel een hogere instroom van buitenlandse studenten in masterprogramma's na te streven. De aanwezigheid van buitenlandse studenten creëert een internationale atmosfeer, die verrijkend en kwaliteitsverhogend kan werken. Nederlandse studenten worden beter voorbereid op een werkveld dat toenemend lands- en taalgrenzen overschrijdt. De attractiviteit van programma's voor buitenlandse studenten is een graadmeter voor het internationale aanzien van de faculteit op het gebied van onderwijs en onderzoek. Niettemin is verhoging van buitenlandse instroom geen doel op zich en kunnen de positieve effecten van internationalisering ook op andere manieren gerealiseerd worden. Nederlandse studenten kunnen uitmuntend op een internationaal werkveld worden voorbereid door de inrichting van het curriculum en door stages bij internationale of buitenlandse organisaties, zoals bijvoorbeeld gebeurt in de AMs Kunstgeschiedenis, Internationale Betrekkingen en Interculturele Communicatie. Een goede internationale reputatie van een programma kan ook worden afgemeten aan het succes waarmee alumni banen in een internationaal opererend werkveld of in het buitenland bemachtigen. Hier is bijvoorbeeld te denken aan het aantal alumni van een RM dat erin slaagt promotieplaatsen aan buitenlandse universiteiten te bemachtigen.

Als een lage buitenlandse instroom het gevolg is van een bewust beleid van bepaalde programma's om een Nederlandstalig publiek te bedienen en als deze programma's succesvol zijn, is het zeer de vraag of het dienstig is over te schakelen op een Engelstalig programma om maar buitenlandse studenten aan te kunnen trekken. We zien overigens dat verschillende van zulke programma's, die inderdaad zeer weinig buitenlandse studenten trekken, in het kader van de masterherziening een draai maken in de richting van Engelstalige of meertalige programma's. Naar verwachting zal daardoor de buitenlandse instroom stijgen.

Omdat GW-masterprogramma's aan de UU relatief aantrekkelijk zijn voor Nederlandstalige studenten (zie 4.4), is het belangrijk deze status te behouden en niet koste wat kost op Engelstaligheid over te schakelen. Tijdens een bijeenkomst van het studentenpanel stelden sommige studenten dat ze weliswaar sterk in Engelstalige programma's geïnteresseerd waren, maar twijfelden of hun taalvaardigheid hen in staat zou stellen het programma in het Engels te volgen. Er is een concreet geval bekend van een masterprogramma dat in ernstige problemen is geraakt tijdens een onderwijsvisitatie, onder meer omdat het gebrekkige niveau van het Engels de kwaliteit van de eindwerkstukken ernstig onder druk zette.

De faculteit kan nog zulke mooie programma's voor buitenlandse studenten aanbieden, ze zullen nooit hun maximale potentie bereiken als de aantrekkelijkheid van de UU als geheel voor deze doelgroep niet wordt vergroot. Er zijn belangrijke punten van zorg.

- (a) De voorlichting voor alle studiekeizers, inclusief buitenlandse, via de website van de UU is verre van optimaal.
- (b) Het voor verbetering vatbare administratieve proces van aanmelding en de trage respons aan buitenlandse studenten wekken niet de indruk dat de UU buitenlandse studenten met open armen ontvangt.
- (c) De UU verlangt een hoog instellingscollegegeld van studenten van buiten de Europese Unie.

Instellingscollegegeld Nederlandse universiteiten:
--

masters Geesteswetenschappen/Letteren			
		2013-14	2014-15
1	UL	€15.500	€15.800
2	UU	€14.750	€15.150
3	RUG	€10.500	€10.800
4	UvA, VU	€10.500	€10.500
5	RUN	€9.318	€9.318

Gezien de grotere internationale bekendheid van Amsterdam dan van Utrecht pakken de veel gunstigere tarieven die de Amsterdamse universiteiten hanteren nadelig uit voor de aantrekkelijkheid van de UU voor niet-EU-studenten.

Aanbevelingen. De boven geschetste situatie vraagt om gedifferentieerd beleid op programmaniveau. Er zijn uitstekend lopende volledig Engelstalige programma's, zoals de AM Conflict Studies en verscheidene RMs. Er zijn AMs die om goede redenen de draai naar Engelstaligheid (of meertaligheid) willen maken. Dat dient gestimuleerd te worden.

Anderzijds, als Nederlandstalige programma's succesvol een Nederlands studentenpubliek bedienen, moet zorgvuldig bekeken worden of een openstelling voor een buitenlands studentenpubliek door de programma's geheel of gedeeltelijk Engelstalig te maken dat succes in gevaar kan brengen.

Engelstaligheid (of meertaligheid) kan gedifferentieerd in programma's worden ingezet, bijvoorbeeld door Nederlandstalige studenten in AMs de mogelijkheid te geven tentamens en werkstukken in het Nederlands te vervaardigen en Engelstaligheid te beperken tot de colleges. Schriftelijk werk in RMs is in de regel wel Engelstalig. Nederlandse studenten met een taalachterstand kan al tijdens de bachelorfase de mogelijkheid worden geboden hun academisch Engels te trainen. Nu bestaat zo'n training in de vorm van een bachelorcursus Academic English. Studenten zouden in het kader van de mastervoorlichting tijdig op deze cursus moeten worden gewezen. Het valt te overwegen masterstudenten toe te staan kostenloos en extracurriculair aan deze cursus deel te nemen.

UU-breed wordt aan een nieuwe masterkiezersite gewerkt. Het is van groot belang dat er in dit proces goede samenwerking tussen C&M en programmacoördinatoren is. Verbetering van de bestaande websites van de programma's moet daarbij niet worden vergeten. Een facultaire commissie onder leiding van Mariëtte van den Hoven heeft goed werk verricht om de attractiviteit van een aantal masterprogramma's in de manier waarop zij zich presenteren te vergroten. Dit project dient voortgang te vinden totdat alle masterprogramma's afgewerkt zijn.

UU-breed wordt gewerkt aan de verbetering van administratieve processen, zodat geïnteresseerde masterkiesers zich welkom weten aan de UU. Op dit punt lijkt vooralsnog geen bijzondere facultaire actie nodig te zijn. Wel is het belangrijk dat het FB bij het CvB aandringt op verlaging van het instellingscollegegeld.

Actie

- Programmacoördinatoren en onderwijs/onderzoeksdirecteuren ontwikkelen per programma een visie op de Nederlands-, Engels- of meertaligheid van het programma en op de wenselijkheid van het vergroten van de instroom van buitenlandse studenten (dit is deels al gebeurd in de profielschetsen die voor elk programma zijn vervaardigd)
- Programmacoördinatoren en C&M werken optimaal samen bij de ontwikkeling van de nieuwe masterkiezerssite en de herziening van de websites van de programma's
- Het FB ziet erop toe dat de werkzaamheden van de commissie-Van den Hoven voortgezet worden

- Het FB garandeert dat er cursusaanbod is dat bachelorstudenten voorbereidt op Engelstalige masters en masterstudenten in staat stelt hun Engels bij te spijkeren
- Het FB verzoekt het CvB het instellingscollegegeld te verlagen .

4.6 Afstudeerrendementen

De afstudeerrendementen van een groot aantal masterprogramma's blijven achter. Als we een voorzichtige peildatum hanteren van n+1 (d.w.z. één jaar na nominale studieduur) en een voorzichtig streefrendement van 80%, dan moeten we vaststellen dat de volgende programma's, gemeten over de cohorten 2010 en 2011, op dit punt een probleem hebben (zie bijlage 8.4 voor details):

F&R: AMs Applied ethics, Filosofie (ernstig), Religies in hedendaagse samenlevingen; RM Philosophy (ernstig, maar in het laatste jaar sterk verbeterd)
 GKG: AMs Politiek en maatschappij, Internationale betrekkingen, Kunstgeschiedenis
 MCW: AMs Muziekwetenschap, Theaterwetenschap, Film- en televisiewetenschappen, Nieuwe media (zeer ernstig); RMs Gender and ethnicity, Musicology, Media and performance studies
 TLC: Literatuur en cultuurkritiek, Interculturele Communicatie (licht)

Voor een vergelijking met rendementen aan andere faculteiten aan de UU en aan GW-zusterfaculteiten in Nederland ontbreken gegevens.

Beoordeling. Het belang van hoge rendementen binnen n+1 verdient enige toelichting. Ten eerste leveren uitval (dus verkeerde keuze) of ernstige vertraging frustratie op voor studenten, die intellectuele en financiële schade oplopen, alsmede voor docenten, die hun onderwijsinspanningen niet beloond zien. Een regelmatig gehoord tegengeluid betreft studenten die via een stage een baan krijgen en voor wie het afronden van de master carrièrematig geen toegevoegde waarde heeft, zodat ze de universiteit nu juist zonder schade verlaten. Dat moge misschien zo zijn vanuit het perspectief van zulke studenten, maar vanuit het perspectief van docenten ligt de situatie toch anders: als een student zijn master niet met een diploma afsluit, loopt de instelling €4.639 mis. Twintig van zulke studenten kosten de faculteit het equivalent van een voltijds UD, die de taken van genoemde docenten structureel zou kunnen verlichten.

Aanbevelingen. Er bestaat geen enkel excuus voor lage rendementen op de peildatum n+1, en programma's die op dit punt slecht scoren, moeten zich vastleggen op maatregelen om de rendementen te verhogen.

Tijdens de novembervergadering van de verzamelde domeincommissies is mede op basis van *best practice* bij Conflict Studies vastgesteld dat rendementsverhoging op verschillende manieren kan worden bewerkstelligd (**voorgestelde maatregelen zijn vetgedrukt**):

- a. Zorg dat de juiste student in het juiste programma komt, zodat uitval gereduceerd wordt en communityvorming ontstaat: dus **selectie voor alle programma's** (maar zie 4.7!). Tijdens de gezamenlijke vergadering van de domeincommissies en de vice-decanen op 14 november 2013 is besloten het FB voor te stellen alle AMs selectief te maken. Selectie moet ervoor zorgen dat het zwakste segment van de huidige instroom (in de regel te identificeren aan de hand van het GPA, het eindcijfer van het

bacheloreindwerkstuk, motivatie en een inschatting van het ontwikkelpotentieel van de student) kan worden afgewezen.

- b. Stimuleer **communityvorming** en een gevoel van wederzijdse lotsverbondenheid onder studenten, wat kan worden bevorderd door cohortvorming en gezamenlijk optrekken door het programma: dus **slechts één instroommoment per jaar** (september; tevens aantrekkelijk vanuit het oogpunt van efficiency) en **strak programma** (een kern van gemeenschappelijke, verplichte cursussen, uitsluitend keuzemomenten inbouwen als die inhoudelijk zinvol zijn, het programma sterker maken en bijdragen aan het realiseren van de eindtermen van het programma).
- c. **Creëer een hecht docententeam**, dat zich verantwoordelijk voelt voor het hele programma (en de opbouw ervan) en niet slechts voor de eigen cursus daarin: dit is slechts te bewerkstelligen **onder leiding van een effectieve senior** (uhd, hoogleraar), die zich bestuurlijk en inhoudelijk gesteund weet door ten minste twee à drie hoogleraren. Vermijd incidentele inzet van docenten: departementshoofd en programmacoördinator zouden **langjarige afspraken over de inzet van docenten** in het masteronderwijs moeten maken, zodat docenten weten dat hun inzet en commitment van de lange termijn zijn.
- d. **Hanteer strakke deadlines**, en een hard en helder gecommuniceerd systeem van **sancties bij overschrijding van de deadlines** (van het type: bij te laat inleveren van een paper/eindwerkstuk wordt er per dag een punt van het eindcijfer afgetrokken; bij te laat inleveren van een paper/eindwerkstuk is het maximaal te behalen cijfer een 6). **Beperk toetsmomenten en reparatiemogelijkheden** van een onvoldoende tot een minimum, om uitstelgedrag van studenten te vermijden en een gevoel van urgentie aan te kweken.
- e. De standaard-opbouw van een professionele master heeft een stage in blok 3 en een eindwerkstuk in blok 4. In een aantal programma's laat de stage zich moeilijk beperken tot blok 3 omdat de stagegever een langdurigere of in de tijd anders gestructureerde stage wenst. Onder zulke omstandigheden raakt het tijdig afronden van het eindwerkstuk nogal eens in de verdrukking, wat voor studievertraging zorgt. Het komt ook voor dat studenten het moeilijk vinden om na de relatief praktische, beroepsgerichte stage terug te keren naar de universiteit om daar een relatief academisch, theoretisch eindwerkstuk te schrijven. Als dit het geval is, verdient het aanbeveling om de volgorde om te draaien: **eindwerkstuk in blok 3, stage in blok 4, met uitlopmogelijkheden van de stage gedurende de zomer**

Maatregel a (selectie) zal additionele personele inzet verlangen, die in het financieringssysteem zal moeten worden opgenomen. Maatregelen b-e doen dat niet, en dat is een groot goed.

Wat dit advies dan ook expliciet **niet** voorstelt is de invoering van **een intensief matching- en tutoraatssysteem** (of enig ander studentenvolgsysteem) in de master, naar het model van de bachelor, om de volgende redenen.

- a. Vrijwel alle GW-masters kennen een relatief kleine instroom, de groepsgrootte is geringer dan in de bachelor, en de mogelijkheden voor de docent om persoonlijke feedback aan studenten te geven zijn, door een ander financieringssysteem, dat in dit rapport wordt voorgesteld, gunstiger dan in de bachelorfase; contact tussen docent en

student is dus intensiever dan in de bachelor. Bovendien zijn masterstudenten - meer dan beginnende bachelorstudenten - gewend om te studeren. Hiermee ontvalt een belangrijke grond om een tutorsysteem in de master op te zetten.

- b. De financiële druk op universiteiten neemt toe. Er moeten steeds meer taken verricht en uitvoerig verantwoord worden met steeds minder middelen. Laten we ervoor waken in de master additionele taken te creëren, die gefinancierd moeten worden in het dcu-model, zodat nog meer middelen aan het primaire onderwijsproces worden onttrokken.
- c. Het ontbreekt aan voldoende ervaring met matching en tutoraat in de bachelor om de effecten ervan op rendementen te kunnen beoordelen. De eerste signalen lijken er zelfs op te wijzen dat matching de uitval in het eerste jaar van de bachelor niet wezenlijk reduceert. Het is, kortom, te vroeg om de invoering van matching en tutoraat in de master zelfs maar te overwegen.

Actie.

- FB, Board of Studies:

- a. organiseer facultair beleid voor selectie in AMs
- b. leg vast dat er één instroommoment per jaar is (september)

- FB, Departementshoofden:

- a. maak een meerjarige taakberekening, zodat docenten zich voor langere tijd gecommiteerd weten aan hun aandelen in masterprogramma's
- b. leg in de departementale personeelsplannen vast dat er drie dragende hoogleraren per programma zijn en dat een senior (bij voorkeur een van de drie dragende hoogleraren) de dagelijkse leiding over en verantwoordelijkheid voor elk programma heeft. Beleg deze verantwoordelijkheid goed in de B&O-cyclus.

- Programmacoördinatoren, onderwijsdirecteuren:

- a. definieer kern van verplichte cursussen en beperk keuzemogelijkheden in AMs tot een zinvol minimum (reeds verregaand gedaan)
- b. plaats stage na eindwerkstuk als de omgekeerde volgorde tot studievertraging leidt
- c. dwing nominaal studeren af door strakke deadlines en sancties op overschrijding ervan, conform bovengenoemde leidraad

4.7. Financiën en ondernemerschap

Er zijn belangrijke financiële redenen om ervoor te zorgen dat de instroom en het rendement in met name de professionele masters toenemen. Zoals onder 4.6 al even werd vermeld, levert een masterdiploma de instelling €4.639 op. Bij nominaal studeren is één jaar onderwijsinspanning voldoende om dat bedrag te kunnen innen. Vergelijk hiermee de

opbrengst van een bachelordiploma, die €3.328 bedraagt en bij nominaal studeren drie jaar onderwijsinspanning vergt, oftewel per jaar €1.109.

Anders gezegd: 20 nominaal studerende bachelorstudenten leveren de faculteit per jaar $20 \times €1.109 = €22.180$ op, terwijl 20 nominaal studerende professionele masterstudenten per jaar $20 \times €4.639 = €92.780$ opleveren.

Beoordeling. Deze getallen werpen een interessant licht op de soms uitgesproken vrees dat 'we een bachelorfaculteit aan het worden zijn'. Mocht dat schrikbeeld bewaarheid worden - gelukkig bevinden we ons ver van die situatie - dan lijdt GW niet alleen reputatieschade, maar ontbreekt eenvoudigweg een groot deel van de financiële middelen die nu ingezet worden om medewerkers onderzoekstijd te geven en ondersteunend personeel aan te stellen. Gezien de financiële krapte waarmee de faculteit de laatste jaren te kampen heeft en die haar heeft genoodzaakt een uiterst zuinig onderwijsfinancieringsmodel in te voeren, is een verdere terugloop van de instroom in en de rendementen van professionele masters, die de faculteit van belangrijke inkomsten zou beroven, uiterst ongewenst.

Aanbevelingen. Met dit financiële aspect van de masterherziening dient rekening te worden gehouden als beleid ten aanzien van de selectiviteit van professionele masterprogramma's wordt ontwikkeld. Een **terughoudende selectie**, die erop gericht is om studenten te weren over wie ernstige twijfel bestaat of het programma geschikt voor hen is, is in haar algemeenheid toe te juichen. Niet toe te juichen is selectie op basis van zeer specifieke ingangseisen of competenties, waaraan bijvoorbeeld studenten die een bachelor buiten de UU hebben genoten moeilijk kunnen voldoen (zulke programma's zijn te herkennen aan heel specifieke eisen die ze aan het voortraject in de bachelor opleggen). Evenmin gewenst is selectie op basis van de steeds maar weer rondzingende leuze 'we willen alleen de beste studenten'. Dat beleid past eerder bij de RM dan de AM, het strookt niet met het egalitaire Nederlandse universitaire landschap, en het houdt onvoldoende rekening met het feit dat de Nederlandse samenleving, net als de meeste Continentaal-Europese samenlevingen, het bachelordiploma in de regel niet als volwaardige academische kwalificatie zien. Maar bovenal: we kunnen het ons financieel niet veroorloven.

In dit licht is alle facultaire beleid dat erop gericht is om het bachelordiploma wel tot academisch eindstation te maken, door bijvoorbeeld in bachelorprogramma's modules in te bouwen die directe toegang tot de arbeidsmarkt na het bachelordiploma faciliteren, hoe goed bedoeld ook, naïef want potentieel suïcidaal. Verstandig en verantwoordelijk beleid betekent: **bachelors bereiden voor op masters, en masters leiden naar de arbeidsmarkt.**

Gezien de gunstige financiële groeimogelijkheden die professionele masterprogramma's met zich meebrengen zou de faculteit vooral hier haar **ondernemerschap** kunnen ontwikkelen. Dat betekent concreet het volgende.

(a) Schep een structuur die het mogelijk maakt snel in te spelen op nieuwe beroepsvoorbereidende niches die de zich ontwikkelende samenleving biedt. Dit veronderstelt

- dat de faculteit voldoende voelhorens in de samenleving heeft om kansen tijdig te identificeren; dit is niet op orde; roep daarom een **permanente AM-commissie** in het leven waarin enkele programmacoördinatoren en stakeholders van buiten de faculteit periodiek over dit thema bevinden;
- dat snel geschakeld kan worden als zich kansen aandienen; dit is wel op orde: herprofilering van bestaande programma's, het creëren van nieuwe tracés in bestaande programma's, en het openen van nieuwe programma's onder

bestaande opleidingslabels zijn allemaal zaken die in de bestaande structuur snel ter hand kunnen worden genomen.

(b) Durf te investeren in personeel. Om de gedachte te bepalen: één docent met een voltijds aanstelling en een verdeling van 70% onderwijs en 30% onderzoek beschikt over genoeg dcu's om in zijn eentje een cohort van 20 professionele masterstudenten tot het masterdiploma te leiden: (9 modules van 5 ec x 4 dcu =) 36 dcu + (20 x 0,8 dcu eindwerkstuk =) 16 dcu = 52 dcu x 22 uur = 1144 uur. Alleen al aan diploma-financiering levert dat cohort €92.780 op, meer dan een ud-jaarsalaris. Daarbovenop komen opbrengsten uit studiepuntfinanciering van (20 studenten x 60 ec x €33,62 per ec =) €40.344.

(c) Voer een praktisch, specifiek op AMs gericht personeelsbeleid, dat mag afwijken van personeelsbeleid op het gebied van bachelors en RMs/onderzoek. Elke AM is anders, maar wat ze gemeenschappelijk onderscheidt van bacheloropleidingen en RMs zijn werkveldgeoriënteerde taken in de vorm van cursussen die casussen uit de beroepspraktijk behandelen, stages en andere contacten met het afnemend veld. Koester wat werkt, en wat werkt is af te meten aan de tevredenheid van studenten, docenten, afnemend veld, en visitatiecommissies. Wat werkt is niet direct af te meten aan specifiek aan die AM ten grondslag liggend onderzoek. Een effectief beleid wordt al gauw lamgelegd als het voor AMs oneigenlijke criterium wordt gehanteerd dat elke AM een corresponderend onderzoekszwaartepunt dient te kennen en de staf dit onderzoekszwaartepunt voldoende dient uit te dragen (deze vraag past eerder bij een research master). Zolang elke AM maar geliëerd is aan de onderzoekszwaartepunten van de dragende hoogleraren, zouden ook docenten zonder onderzoeksaanstelling in AMs carrière moeten kunnen maken, als de omstandigheden daarom vragen.

Actie FB:

- stel een permanente AM-commissie in die tot taak heeft periodiek te bevinden over de toereikendheid van het AM-aanbod als geheel; onderzoek of er daarnaast 'maatschappelijke raden' dienen te worden ingesteld, die het periodiek onderhoud van bestaande programma's verrichten en die bestaan uit docenten en vertegenwoordigers uit het afnemend veld; onderzoek op welk niveau zulke raden het beste kunnen worden ingericht (per programma, per school/domein, of voor de hele graduate school)
- garandeer de mogelijkheid van snelle programmering als zich kansen voor nieuwe AMs aandienen
- ontwikkel specifiek personeelsbeleid voor AMs

4.8 Doelmatigheid en efficiëntie

Uitgangspunten van de UU-brede masterherziening zijn dat het masteraanbod overzichtelijk dient te zijn, met als implicatie dat het aantal aangeboden programma's nu te groot is (stand 2012-13: 36 AM- en RM-programma's met een totale instroom van 736 studenten), en dat een masterprogramma ten minste een instroom van 20 studenten moet kennen. Ten aanzien van de AMs komt dit getal van 20 overeen met het beleid van de faculteit Geesteswetenschappen, maar ten aanzien van de RMs geldt dat programma's met een instroom van beneden de 20 bestaansrecht hebben als zij goed geprofileerd en inhoudelijk excellent zijn.

Een landelijke vergelijking van de omvang van de instroom in RMs leert dat RMs bij Geesteswetenschappen aan de UU relatief omvangrijk zijn (zie bijlage 8.3).

Ook een vergelijking met de omvang van de instroom aan een zeer respectabele buitenlandse instelling als University College London pakt voor GW aan de UU gunstig uit. De Faculty of Arts and Humanities van UCL biedt 54 masterprogramma's aan (dit is exclusief Geschiedenis en Kunstgeschiedenis met hun 11 masterprogramma's, die tot een andere faculteit behoren). Het volgende schema geeft de instroom in deze 54 programma's gedurende de laatste jaren aan

<i>Instroom in de 54 masterprogramma's Arts & Humanities, University College London</i>	
2013-14	660
2012-13	588
2011-12	716
2010-11	729

(bronnen: <http://www.ucl.ac.uk/prospective-students/graduate/degrees/faculty-search>; <http://www.ucl.ac.uk/srs/statistics>, geraadpleegd 16-4-2014)

Hoewel exacte gegevens over de verdeling van de instroom over de programma's ontbreken, moge duidelijk zijn dat zelfs in het topjaar 2010-11, waarin een instroom van 729 studenten zich verdeelde over 54 programma's, een aanzienlijk deel van de masterprogramma's een instroom van beneden de 20 moet hebben gehad. Vergelijk deze cijfers met het aantal van 36 AM- en RM-programma's binnen GW-UU en een instroom van 736 studenten in 2012-13. UCL geldt wereldwijd als een zeer succesvolle universiteit, zowel wat betreft internationale reputatie (het stond in 2013 wereldwijd op de vierde plaats in de QS World University Rankings, en op plaats 21 in de Shanghai en THES-rankings) als wat betreft studentenaantallen: in 2013-14 bedroeg het totaal aantal studenten 28.859, verdeeld over 54% undergraduates en 46% (post-)graduates. UCL prijst zich aan als de Britse universiteit met de gunstigste staf/student verhouding (1: 10) en het hoogste aantal hoogleraren binnen de staf. UCL slaagt erin om uiterst succesvol studenten te werven met de combinatie van kleinschaligheid en hooggekwalificeerd personeel. Als we GW-UU willen meten aan UCL, bestaat er geen reden om het aantal masterprogramma's te reduceren (en toch hebben we dat gedaan, want in 2013-14 was dat aantal van 36 naar 32 geslonken) of om bezorgd te zijn over de te kleine instroom in programma's (en toch is dat wat het UU-kader voor de masterherziening van ons verlangt).

Een evident verschil tussen UCL en de UU betreft hun financieringsbasis. Zo zijn collegegelden aan UCL veel hoger dan die aan de UU, wat zijn weerslag heeft op wat UCL en de UU zich kunnen veroorloven op het gebied van kleinschaligheid. Als de reden voor de UU om het aantal programma's te reduceren en de minimale instroom per programma op 20 te zetten dan niet door benchmarking kan worden geleverd, zoals de vergelijking met UCL leert, dan toch wel door de beperkte financiën die Nederlandse universiteiten tot hun beschikking hebben.

Er is achter te komen of het financiële argument voor rationalisatie van de masterprogramma's, dat tot nog toe uitsluitend op intuïtieve basis naar voren werd gebracht, voor de UU daadwerkelijk hout snijdt. Het antwoord is evident nee. Door het Nederlandse systeem van diploma-financiering is de financieringsbasis voor masterprogramma's onvergelijkbaar veel gunstiger dan voor bachelorprogramma's, mits de diplomarendementen hoog zijn. Modelberekeningen laten zien dat als een AM een extreem lage instroom van tussen de 5 en 10 studenten per jaar kent met een hoog diplomarendement na één jaar van tussen de 90 en 100%, dat programma netto winst maakt (zie bijlage 8.5, sectie 3). Een bachelorprogramma heeft een gemiddelde cursusbezetting van ca. 50-60 studenten met een hoog diplomarendement nodig om winst te maken. Daaruit volgt meteen een belangrijk

inzicht in de huidige financieringssituatie: bachelonderwijs, onderzoek, bestuur en ondersteuning en huisvesting worden in belangrijke mate gefinancierd uit de opbrengsten van succesvolle masterprogramma's.

Aanbeveling. De geschetste financiële verwevenheid van masteronderwijs enerzijds en het totale universitaire bedrijf anderzijds is een belangrijke reden voor onderlinge solidariteit: succesvolle masterprogramma's zijn in het belang van de gehele organisatie. Dit besef zou kunnen worden gestimuleerd, bijvoorbeeld door een opvallendere betrokkenheid van seniorstaf bij AMs dan tot nu toe het geval is.

Benchmarking en een financiële analyse laten zien dat GW-UU bepaald niet teveel masterprogramma's of een te geringe studenteninstroom kent, noch dat het zinvol is een minimale instroomnorm van 20 studenten per programma per jaar te hanteren, zoals het CvB wil. Andere factoren, zoals een goed profiel, een sterk curriculum en een goede aansluiting op het afnemend veld, zijn van meer gewicht. Het is belangrijk dat het FB dit in de richting van het CvB uitdraagt.

Wat ertoe doet, is of de faculteit GW het zich financieel kan veroorloven om de masterprogramma's aan te bieden die zij wil aanbieden. Het antwoord op die vraag hangt af van het te ontwikkelen dcu-model voor de masterfase.

Actie

FB: - draag uit naar het CvB dat een attractief palet aan masterprogramma's gekoppeld aan een helder financieel perspectief belangrijker zijn dan het mogelijk zelfs contraproductieve streven naar minder programma's en naar programma's met een minimale instroom van 20
- ontwikkel een dcu-model voor de masterfase (zie hoofdstuk 7).

4.9. Cursussen van 5 in plaats van 7,5 ec in de gehele masterfase

Tijdens de gemeenschappelijke vergadering van de domeincommissies en de vice-decanen op 14 november 2013 is een voorkeur uitgesproken voor het onderzoeken van de mogelijkheid om de huidige cursusomvang van 7,5 ec te vervangen door 5 ec. Dat betekent dat studenten per onderwijsblok drie in plaats van twee cursussen afronden.

Door in de AM het cursusaanbod te structureren in eenheden van 5 in plaats van 7,5 ec is een grotere thematische variëteit mogelijk zonder dat die leidt tot verlies aan doelgerichtheid van het programma (er worden immers niet automatisch meer keuzemogelijkheden voor de student gecreëerd). Tevens bestaat de verwachting, die gestaafd wordt door ervaringen bij TLC, dat studenten die in één onderwijsblok drie cursussen (van elk 5 ec) naast elkaar volgen in plaats van twee (van elk 7,5 ec), harder werken.

Een overgang naar eenheden van 5 ec heeft wel gevolgen: de RM zal mee moeten (wegens deels multifunctioneel onderwijs), de EM ook, en het dcu-model voor de master zal moeten worden toegesneden op de nieuwe eenheid. AMs bij TLC zijn ten dele al overgestapt naar eenheden van 5 ec, wegens de landelijke samenwerking op het gebied van taalspecifiek onderwijs ('MasterLanguage').

Aanbeveling Het FB wordt verzocht de voors en tegens van een overgang naar cursussen van 5 ec in de gehele master te onderzoeken.

4.10. Fasering

In het kader van de masterherziening worden belangrijke en soms ook moeilijke beslissingen genomen. De faculteit wordt de mogelijkheid geboden om gefaseerd voorstellen bij de certificeringscommissie in te dienen, en dientengevolge gefaseerd met de nieuwe

masterstructuur te beginnen (in 2015 en in 2016). We zouden ervoor willen pleiten om van die mogelijkheid geen gebruik te maken, maar de nieuwe masterstructuur als één samenhangend en doordacht pakket in te dienen en uiteindelijk voor het jaar 2016 in de onderwijsprogrammering op te nemen, en wel om de volgende redenen.

- Bij de voorlichting aan studenten is het belangrijk om goed uit te kunnen leggen welke keuzes tussen programma's ze hebben, en hoe die keuzes complementair aan elkaar zijn. Het is eenvoudig om een programma op te heffen (dat kan immers snel) nog voordat zijn vervanger wordt ingevoerd (de ontwikkeling van een goed nieuw programma eist immers meer tijd), maar dat zou zeer schadelijk zijn, omdat de faculteit zo de indruk wekt gaten in het aanbod te laten vallen en bezig is met afbraak in plaats van opbouw. Over de informatiestrategie rondom het nieuwe MA-aanbod zal dus goed moeten worden nagedacht.

- Als sommige onderdelen van het masterpalet eerder door de certificering geloodsd worden dan andere, kan zowel bij studenten als docenten de indruk ontstaan dat uitstel van certificering betekent dat er probleemgebieden in de faculteit zijn. In werkelijkheid heeft uitstel van certificering echter niets te maken met problemen, maar met een zorgvuldige voorbereiding. FB noch departementale besturen moeten het zichzelf niet aandoen deze mantra voortdurend te moeten verkondigen.

- De masterherziening is bestuurlijk en administratief complex. Het gehele traject van voorlichting over masterkeuze tot de organisatie van stages en eindwerkstukken, het schrijven van overgangsregelingen en de dcu-berekeningen is lang en uitsluitend in samenhang te organiseren. Zoiets schijnbaar eenvoudigs als de overgang naarcursuseenheden van 5 ec trekt een zware wissel op de organisatie (alle cursussen moeten immers herzien worden). Het is belangrijk dat dit proces in één keer goed wordt aangepakt, en dat de overgang van de oude naar de nieuwe masterstructuur in een keer goed gaat. Dat betekent dat september 2016 de vroegst mogelijke datum is waarop de faculteit als geheel overgaat naar het nieuwe systeem. Het is dan wel van belang dat 2014-15 zeer goed benut wordt om die invoering voor te bereiden.

5. Algemene kenmerken van geslaagde AM- en RM-programma's

Tijdens het gemeenschappelijk overleg van de domeincommissies van de masterherziening Geesteswetenschappen en de vice-decanen op 14 november 2013 zijn de volgende kenmerken van geslaagde AM- en RM-programma's opgesteld. Deze kenmerken hebben de profielschetsen die van alle programma's zijn geschreven, geïnspireerd. Ze vormen een leidraad voor de hercertificeringsaanvragen.

5.1. Hoe is een geslaagde AM te herkennen?

Een AM met een in alle opzichten geslaagde profilering:

1. heeft een heldere, in het curriculum tot uitdrukking komende en in de eindtermen verankerde oriëntatie op een maatschappelijk thema; deze oriëntatie uit zich bij voorkeur in een concreet competentieveld, dat geheel of gedeeltelijk buiten de universitaire wereld te vinden is
2. heeft een aansprekende naam die dit tot uitdrukking brengt
3. onderscheidt zich in zijn oriëntatie op een concreet beroepenveld helder van andere masters binnen de UU
4. heeft een helder beeld van zijn profiel in vergelijking met het profiel van vergelijkbare programma's in met name Nederland
5. reikt in het curriculum kennis en competenties aan die op het beroepenveld zijn toegesneden
6. heeft een zodanig robuust en samenhangend curriculum dat met minimale inzet van keuzecursussen wordt gewerkt
7. bevat ten minste één verplichte module waarin een of meerdere casus uit het beoogde beroepenveld worden behandeld; deze module sluit organisch aan op de rest van het curriculum, alsmede op de (al dan niet verplichte) stage en op het eindwerkstuk
8. onderhoudt regelmatig contact met alumni en het afnemend werkveld om te kunnen inspelen op vragen vanuit het beroepenveld; een maatschappelijke adviesraad (op het niveau van de programma's of opleidingen) ziet toe op dit aspect
9. heeft voldoende contact met de maatschappij om te kunnen inspelen op nieuwe maatschappelijke realiteiten, en heeft het vermogen zich daaraan aan te passen
10. weet de balans te bewaren tussen een hoog academisch niveau en de verlangens van het beroepenveld (m.a.w. is onderscheidend ten opzichte van het HBO)

Additioneel: een in alle opzichten geslaagde AM:

11. wordt gedragen door een docententeam dat zich identificeert met het profiel en de leerlijnen van het programma
12. heeft ten minste één hoogleraar of uhd die het docententeam leidt en de verantwoordelijkheid voor het programma zowel inhoudelijk als organisatorisch draagt
13. is in staat communityvorming onder studenten te bewerkstelligen
14. heeft een hoog diplomarendement, bij voorkeur binnen de nominale studieduur N en in elk geval binnen N+1 (streefcijfer: 90%)
15. heeft een jaarlijkse instroom van ten minste 20-25 studenten
16. weet zich aantrekkelijk en doelmatig te presenteren aan masterkiesers en het beroepenveld

5.2. Hoe is een geslaagde RM te herkennen?

Een RM met een in alle opzichten geslaagde profilering:

1. is een opleiding van topkwaliteit, vanwaaruit de volgende generatie onderzoekers voortkomt (wetenschappelijke Nachwuchs)
2. is sterk selectief en laat uitsluitend studenten toe die motivatie voor het doen van onderzoek op hoog niveau (binnen of buiten de universiteit) koppelen aan een *past performance* die indiceert dat zij daartoe in staat zullen zijn (per RM te specificeren)
3. heeft een heldere, in het curriculum tot uitdrukking komende en in de eindtermen verankerde oriëntatie op een gespecificeerd onderzoeksveld
4. heeft een aansprekende naam die dit tot uitdrukking brengt
5. sluit aan op de onderzoekszwaartepunten van de UU
6. bereidt voor op een werkveld waarbinnen uitstekende onderzoeksvaardigheden en het vermogen die onderzoeksvaardigheden om te zetten in nieuwe, belangwekkende inzichten gevraagd zijn (binnen en buiten de universiteit)
7. reikt in het curriculum kennis en vaardigheden aan die op dit werkveld zijn toegesneden
8. onderscheidt zich in zijn profiel van andere masters binnen de UU
9. heeft een helder beeld van zijn profiel in vergelijking met het profiel van vergelijkbare programma's in binnen- en buitenland
10. heeft een robuust en samenhangend kerncurriculum en daarnaast voldoende keuzemogelijkheden voor studenten om hun wetenschappelijke nieuwsgierigheid te volgen (binnen of buiten de UU, bij voorkeur ook aan een zusterinstelling in het buitenland)
11. heeft voldoende modules voor zeer kleine groepen (< 5), zodat individuele begeleiding en onderzoekstraining ook buiten the RM-thesis gewaarborgd is

Additioneel: een in alle opzichten geslaagde RM:

12. wordt gedragen door een docententeam dat zich identificeert met het profiel en de leerlijnen van het programma
13. heeft ten minste twee hoogleraren die het docententeam leiden en de verantwoordelijkheid voor het programma zowel inhoudelijk als organisatorisch dragen
14. is in staat communityvorming onder studenten te bewerkstelligen
15. heeft een hoog diplomarendement, bij voorkeur binnen de nominale studieduur N en in elk geval binnen N+1 (streefcijfer: 90%)
16. weet zich aantrekkelijk en doelmatig te presenteren aan masterkiezers

5.3. Profilering: AM en RM niet vervlechten

Tijdens overleggen van afzonderlijke domeincommissies is de vraag op tafel gekomen of het wenselijk zou zijn om in een aantal concrete gevallen AM en RM niet te sterk te laten differentiëren. Hierover is ook tijdens de heisessie in Driebergen op 14-11-2013 uitvoerig gesproken. Redenen om AM en RM in meer of mindere mate curriculair te vervlechten, zijn:

1. Bij sommigen leeft het idee dat GW-masters aantrekkelijker voor studenten zouden zijn als studenten niet al bij aanvang gedwongen zouden zijn te kiezen tussen een onderzoeksprofiel leidend naar (veelal niet bestaande) promotieplaatsen en een sterk op een specifiek (en dus beperkt) beroepenveld gericht profiel; een vervlechtingsmodel, waarbij studenten via een gemeenschappelijk cursorisch begin geleidelijk naar een goede keuze tussen een AM en RM-variant worden geleid, zou te prefereren zijn

Nadere analyse: het is onduidelijk in hoeverre GW daadwerkelijk om deze reden instroom mist; gemeenschappelijke cursussen van AM en RM zijn juist aan het begin van de master onwenselijk, omdat daar het fundament onder de separate identiteit van RM en AM moet worden gelegd; de perceptie dat de RM gekoppeld is aan een PhD-profiel moet op andere manieren worden gepareerd (zie 3). Conclusie: argument vervalst.

2. Overstappen van AM naar RM en omgekeerd kan beter worden gefaciliteerd, wat leidt tot betere service aan de student en verkleining van het uitvalrisico

Nadere analyse: overstappen moet inderdaad worden gefaciliteerd om uitval te voorkomen, maar dat kan beter gebeuren door een klein aantal raakvlakken tussen AM en RM te creëren (zoals nu al gebeurt in gevallen waarin RM en AM cursussen delen) en per programma uit te werken welke overstapopties op welke manier kunnen worden gerealiseerd. Voor overstappende studenten is het mogelijk om 30 ects uit de academische master op te nemen in de researchmaster. Deze mogelijkheid kan wellicht beter benut worden.

3. We bewijzen RM-studenten een slechte dienst door ze oriëntatie op de buitenacademische beroepsmarkt te ontzeggen, want daar komen ze vrijwel allemaal uiteindelijk wel terecht. Dus trek AM en RM niet zodanig uit elkaar dat RM-studenten niet meer in staat zijn een beroepsoriënterende module uit de AM te kiezen.

Nadere analyse: studenten in de RM moeten inderdaad betere mogelijkheden worden geboden dan nu het geval is om zich op het beroepenveld te oriënteren, maar niet ten koste van de scherpe profilering van AM en RM (zie 1); daaruit volgt dat RM-studenten niet zomaar een beroepsoriënterende module uit de AM kunnen volgen, want daaronder lijden in de regel de AM-studenten, die vanaf het begin van hun opleiding naar die module hebben toegewerkt; en daaruit volgt weer dat er binnen de RM moeten worden nagedacht over een beroepsprofiel buiten academia dat typisch is voor de RM (onderscheiden van de flankerende AM) en over de vraag hoe dat beroepsprofiel in het curriculum wordt bediend. Op dit punt is samenwerking tussen de verschillende RMs denkbaar.

4. De aantrekkingskracht van GW-UU-masters op buitenlandse studenten is geringer dan we zouden willen; dat geldt in de eerste plaats voor de RMs. Een denkbare reden is dat het 'Angelsaksische model', dat veel internationale studenten kennen, vaak een gestapelde opbouw kennen: een cursorisch jaar, met uitstroombmogelijkheid, en doorstroom-mogelijkheid naar een tweede jaar, als opstap naar een promotieplaats. Zo kunnen buitenlandse studenten één jaar studeren, terwijl ze in Nederland alleen een de tweejarige optie hebben. Vanuit deze optiek zou een 1+1 opbouw ook voor Nederland wenselijk zijn.

Nadere analyse: een 1+1 opbouw is in het Nederlandse bestel onmogelijk, omdat studenten zich voor een eenjarige AM of een tweejarige RM moeten inschrijven. *De facto* kan men in de buurt van 1+1 komen door de eenjarige AM zo vorm te geven dat hij ook buitenlandse studenten met een onderzoeksbelangstelling trekt, kortom inhoudelijk een RM-profiel heeft en dan geheel of gedeeltelijk kan samenvallen met het eerste jaar van de RM, maar dat betekent een heel ander profiel dan een groot aantal van onze AMs nu hebben; tenslotte weten we niet hoeveel studenten we missen door geen eenjarige RM-optie te bieden. Conclusie: nader onderzoek is nodig, b.v. naar de manier waarop de LERU-universiteiten op dit punt opereren. De situatie in het buitenland is voor wat betreft de lengte van de master zeker niet eenduidig. Verschillende Europese landen kennen standaard een tweejarige masterfase, andere een 1+1 model of een eenjarige masterfase.

5. Doelmatigheid: een geringe instroom in AM en/of RM kan bundeling van het cursusaanbod tot overlevingsstrategie maken: terwijl de afzonderlijke AM en RM geringe instroom hebben, zijn gemeenschappelijke cursussen voor beide programma's goed bezet, zodat het onderwijs financieel doelmatig is.

Nadere analyse: overlappend cursusaanbod bestaat reeds, maar in de kern cursussen zouden AM en RM gescheiden moeten zijn omdat zij verschillende profielen en dus studentengroepen bedienen. Samenwerking met de landelijke onderzoekscholen en (inter)nationale partners kan mogelijk verder geïntensiveerd worden.

Conclusie: de aangevoerde redenen om AM en RM meer te vervlechten wegen niet op tegen de bovengenoemde redenen om ze scherp ten opzichte van elkaar te profileren. Verdere redenen om niet te vervlechten zijn de kwestie van de voertaal (in de regel Nederlands in AM, maar altijd Engels in RM) en te voorzien problemen met visitatiecommissies, die AM en RM immers volgens verschillende criteria en gescheiden beoordelen.

Als facultair standaardmodel is een vervlechttingsmodel van AM en RM niet gewenst. Problemen die ontstaan door de profilering (moeizame overstapmogelijkheden, ontbrekende arbeidsmarktorientatie in de RM, vermeende onaantrekkelijkheid voor studenten uit binnen- en buitenland) dienen op andere manieren te worden opgelost.

6. GW-masters: aanbevelingen per programma

In de week van 10 februari 2014 heeft de laatste reguliere ronde overleggen van de domeincommissies plaatsgevonden in het kader van de masterherziening GW. Naar aanleiding daarvan hebben het FB en de onderwijsdirecteuren een tussenbericht over de stand van zaken ontvangen en besproken.

Gedurende de weken daarna is er nog veel informeel overlegd. Op 14 maart vond een laatste gemeenschappelijk overleg van de domeincommissies plaats, waarop onder leiding van Jolle Demmers, Iris van der Tuin, Paul Ziche en Jan ten Thije is gesproken over een facultaire visie op GW-masterprogramma's en over nieuwe denkrichtingen die in het proces van de masterherziening het komende jaar gestalte kunnen krijgen, als onderdeel van de facultaire visie, van bestaande programma's, of als nieuwe programma's. Een verslag van de hand van Annemiek van Gorp en Atie van Wijk is te vinden als bijlage 8.6. Veel van wat daar is gezegd, kan als inspiratiebron dienen bij de herziening van bestaande programma's, maar in een aantal gevallen ontstonden ook ideeën voor (althans door de aanwezigen) breed gedragen nieuwe programma's. Zulke programma's zijn in dit hoofdstuk opgenomen.

Anders dan in het tussenbericht geef ik niet aan wanneer programma's ter certificering aan de UU-interne certificeringscommissie zouden kunnen worden voorgelegd. Dat besluit is aan het FB.

Ik ga hier niet in op de mate waarin de programma's voldoen aan de "zeven criteria" van het CvB (januari 2014, zie hoofdstuk 2) of aan het facultaire kader (september 2013, zie hoofdstuk 3): ze voldoen m.i. alle aan die criteria, behalve waar ik anderszins opmerk, maar dat betekent niet dat er geen ruimte voor verbeteringen zou zijn (in het licht van hoofdstuk 5). Van alle hieronder genoemde programma's (behalve van de meeste nieuwe voorstellen) bestaan uitvoerige profielschetsen, die te vinden zijn op de unidocs-site van de masterherziening GW (<https://uniteams.services.uu.nl/gw/>), in de map getiteld 'meest recente profielen'. Deze profielschetsen bevatten informatie over de huidige staat van de programma's, alsmede overwegingen ten aanzien van de richting die de programma's in de toekomst willen inslaan. De profielschetsen bevatten de essentiële onderbouwing voor de conclusies van de domeincommissies, die in dit hoofdstuk worden gepresenteerd, en ze leveren belangrijke input voor het nog in te vullen hercertificeringsformat. De schetsen zijn wegens hun lengte (ca. 6-10 blz. per programma) te lang om in dit rapport opgenomen te worden. Het format van de profielschetsen is te vinden als bijlage 8.7.

Voor de RMs zijn nog niet alle profielschetsen geschreven omdat de urgentie lag bij de op handen zijnde visitatie van deze programma's, waarvoor rapporten geschreven moesten worden. Deze zelfstudies bieden veel informatie die relevant is voor de profielschetsen.

6.1. Plannen voor nieuwe masterprogramma's

Tussen september 2013 en maart 2014, en culminerend in de gemeenschappelijke vergadering van de domeincommissies op 14 maart, zijn plannen voor nieuwe masterprogramma's de revue gepasseerd.

(1) AM Politics, Philosophy and Economics (domein F&R en GKG, in samenwerking met de faculteit REBO): hiervoor bestaat breed enthousiasme

(2) AM Global Governance: buiten het proces van de masterherziening om zijn hiervoor al vergaande plannen ontwikkeld (GKG en REBO)

(2) Culture, Citizenship and Human Rights: dit programma zou aansluiten op het gelijknamige onderzoeksfocusgebied, maar het idee werd niet verder uitgewerkt en lijkt van de baan

(3) Creative Arts and writing: is besproken in het kader van een herpositionering van de

literatuurwetenschap in de master, maar inmiddels vervangen door andere plannen (met name een herprofilering van de master Literatuur en Cultuurkritiek, zie aldaar)

(4) AM European Heritage, in samenhang met Cultural Curating, 'big data mining': er lijkt te weinig draagvlak en te weinig expertise te zijn om zo'n programma van de grond te krijgen. Aandacht voor curating en big data kan beter worden ondergebracht in bestaande

programma's, b.v. in de RM Ancient, Medieval and Renaissance Studies

(5) AM Renaissance, Reform and Sustainable Societies: plannen voor deze AM gaan uit van een vroegmoderne focus op renaissance en reformatie die uitwaaiert naar problematieken in de moderne wereld. Beperking tot de vroegmoderne periode lijkt niet goed inzichtelijk, en het draagvlak binnen de faculteit is onduidelijk

(6) RM die alle MCW-RMs met elkaar verenigt, in- of exclusief de literatuurwetenschappelijke RMs (ICON-RM), en in- of exclusief moderne beeldende kunst. Hierover is nader overleg met de betrokkenen nodig

(7) Urban Culture Studies: het idee kwam op tijdens de brainstormsessie op 14 maart. Het is niet duidelijk of dit een AM zou kunnen worden (in samenwerking met FSW en GEO) of dat het in de bredere facultaire visie op onderwijs en onderzoek een plaats zou moeten vinden (in aansluiting op Youth en Identity en Institutions)

(8) Het idee 'Europa'. Hiervoor geldt hetzelfde als onder (7)

(9) Het idee 'Ecologie'. Hiervoor geldt hetzelfde als onder (7)

(10) AM met de werktitel 'Performing Arts and Cultures', die de bestaande AMs Muziekwetenschap, Theaterwetenschap, Kunstbeleid en Management, en tevens een aandeel hedendaagse beeldende kunst zou kunnen omvatten. Hierover wordt binnen MCW en samen met GKG concreet nagedacht.

(11) AM Nederlandse taal en cultuur: een uitgewerkte schets is reeds in het bezit van het FB

(12) RM Religious Studies, onder het label Kunst- en Cultuurwetenschappen; plannen voor deze RM worden stuitten op breed enthousiasme in het departement F&R en worden door het FB gesteund. Er ligt een profielschets waarin de onderzoekszwaartepunten van alle betrokken hoogleraren in samenhang tot uitdrukking komen. Op basis van excellentie is dit voorstel kansrijk.

Op dit moment (16-4-2014) lijkt het aantal plannen voor *nieuwe* master-programma's (d.w.z. programma's die niet voortkomen uit herprofilering en/of samenvoeging van bestaande masterprogramma's) die op stevig draagvlak kunnen rekenen beperkt te zijn tot slechts vier:

(1) AM Politics, Philosophy and Economics (F&R + GKG)

(2) AM Global Governance (GKG)

(11) AM Nederlandse taal en cultuur (TLC)

(12) RM Religious Studies (F&R)

6.2. GW-masterprogramma's vanaf 2015/16

Deze vier nieuwe programma's staan verwerkt in het onderstaande overzicht van masterprogramma's waarvan de domeincommissies concluderen dat ze in het kader van de masterherziening ter certificering dienen te worden voorgelegd.

Domein MCW

AMs

1. **Film- en televisiewetenschap** (als bestaand, met interne wijzigingen ter verbetering van kwaliteit en rendement; dit geldt voor bijna alle programma's, dus ik zeg het er niet telkens bij). Certificeren kan snel.
2. **Nieuwe Media en Digitale Cultuur** (als bestaand). Certificeren kan snel.
3. **Gender**: het programma heeft een instroom die structureel onder de 20 ligt, maar een hoge cursusbezetting, is uniek in Nederland, heeft een sterke onderzoekspoot, levert alumni af waarvan 90% binnen een jaar een baan heeft. De kansen zijn goed dat we dit programma kunnen behouden, vooral als de RM deel gaat uitmaken van een brede ICON-master (zie beneden). Certificeren kan snel.
4. MCW onderzoekt de optie van een nieuwe master met de werktitel 'Performing Arts and Cultures', waarin de bestaande AMs **Muziekwetenschap/Musicology** (instroom structureel zwaar onder 20), **Theater Studies** (in de afgelopen jaren tot structureel onder de 20 dalende instroom) en **Kunstbeleid en Management** (gezonde instroom, maar wat betreft beroepenveld moeilijk te scheiden van voornoemde programma's) op moeten gaan, mogelijk met deelname van moderne beeldende kunst. Het doel van MCW is integratie met behoud van zichtbaarheid van muziek en theater, goede afstemming met het afnemend veld, versterking van de onderzoekscomponent van KBM, en een helder beleid ten aanzien van de focus. Dit is allemaal nog niet uitgewerkt, MCW heeft meer tijd nodig om deze master te ontwikkelen, omdat onderzoek naar alumni en het afnemend veld nog moet gebeuren. Certificeren kan niet snel.

RM's

5. Wegens in alle gevallen flink onder de 20 zittende instroom, een sterke inhoudelijke verbondenheid, en het bestaan van een gemeenschappelijke bestuursstructuur in de vorm van het onderzoeksinstituut ICON onderzoekt MCW de mogelijkheid dat de drie bestaande RM's **Gender, Musicology en Media and Performance Studies** opgaan in een gemeenschappelijke RM, die tevens plaats zou kunnen bieden aan hedendaagse beeldende kunst (die sterk performatieve kenmerken heeft, waardoor een scheiding van voornoemde programma's ongunstig is). Enerzijds is dit een paraplu-constructie, waarin de genoemde programma's als tracés goed zichtbaar en afficheerbaar moeten zijn (ook via de nieuwe masterkiesersite). Anderzijds zien betrokkenen inhoudelijke redenen tot genoemde samenwerking, zodat een deels geïntegreerd programma te verwachten is. Cursusreductie is niet vanzelf te verwachten. Een open vraag is nu of **Comparative Literary Studies** en **Nederlandse Letterkunde** ook zullen toetreden. Ook de positie van de toekomstige RMA Religious Studies (onder het label Kunst en Cultuur) dient in dit kader nader te worden onderzocht. Daarover wordt overlegd. Certificeren kan niet snel.

Eindstand MCW: - 4 programma's

Domein TLC

AMs

6. **Taal, Mens en Maatschappij** (instroom structureel boven 20, problematische naamgeving) wordt vervangen door een programma met als voorgestelde titel Meertaligheid en Taalverwerving (of alleen Meertaligheid). De focus komt te liggen op het beroepenveld van taalbeleid, educatie, tweede-taalverwerving, taaldiagnostiek. Deze focus profileert het programma sterker ten opzichte van de RM Linguistics, sluit aan op het zwaartepunt Meertaligheid binnen TLC, en past beter bij de instroom, die voornamelijk afkomstig is uit de talenbachelors. Certificeren kan snel.

7. **Interculturele Communicatie** (als bestaand; maar er is nog een probleem met ontbrekende dragende leerstoelen, dat wordt aangesproken in het te ontwikkelen personeelsplan van TLC); certificeren kan snel.

8. **Communicatie en Organisaties** (als bestaand, 90 ec); certificeren kan snel.

9. **Literatuur en Cultuurkritiek**: om studenten uit de vreemde talen, met name Engels, te trekken, het programma te profileren ten opzichte van de nieuwe master Nederlandse taal en cultuur, en om beter aan te sluiten op het TLC-zwaartepunt Meertaligheid wordt voorgesteld de naam te wijzigen in **Global Literature** en het programma dienovereenkomstig aan te passen. Certificeren kan snel.

10. Een nieuwe eenjarige master **Nederlandse taal en cultuur**, die zich richt op Nederlandse en extra-murale studenten, en op aansluiting op het educatieve profiel: idealiter zijn alle cursussen multifunctioneel binnen dit programma en de EM Nederlandse taal en cultuur. De bestaande deeltijdmaster zou wellicht kunnen worden gesloten. Certificeren kan snel.

11. **Vertalen** (als bestaand; dragende leerstoel Naaijken dient versterkt te worden door andere leerstoelen, mogelijk vanuit NED, LIT, TLW); certificeren kan snel.

12. **Middeleeuwen en Renaissance Studies**: het lijkt erop dat deze master, met een instroom die structureel onder de 20 zit maar dit jaar na een curriculumherziening opeens een piek van 16 nieuwe studenten had, door betrokkenen met instemming zou kunnen worden opgegeven zodra er een master European Heritage zou komen, waarmee MRS anders zou concurreren. Het lijkt er echter niet op dat er voor zo'n master voldoende draagvlak en expertise aanwezig is, zodat genoemde optie lijkt te vervallen. Het valt te overwegen om door een bundeling van krachten op het gebied van oudheid, middeleeuwen en renaissance deze master een doorstart te gunnen op het gebied van erfgoed, curating, big data, collectiebeheer. Het is verstandig de ontwikkeling van de instroom in 2014-15 af te wachten alvorens een beslissing te nemen over het voortbestaan.

RM

13. **Comparative Literary Studies**: blijft ongewijzigd (instroom net onder 20), tenzij het onder de paraplu wordt opgenomen van de ICON-RM (zie 5). Naamswijziging tot Literary Studies is voorgesteld, maar stuit op bezwaren van de betrokken hoogleraren ('comparative' is een ingeburgerde term, die de lading herkenbaar dekt). Certificeren kan snel.

14. Literair Vertalen (samen met Leuven): klein, jong programma (sinds september 2013: instroom in eerste jaar 25, waarvan 7 aan de UU), dat de tijd moet krijgen om zich te ontwikkelen. Voor het probleem van dragende leerstoelen, zie 11. Certificeren kan snel.

15. Nederlandse Letterkunde (cursorische uitwisseling met UvA): kleine instroom (4-5) in UU-programma, maar cursusbezetting goed door samenwerking met UvA. Streven is via verbreding van het programma in de richting van Cultuur (i.s.m. MCW, GKG) meer studenten te trekken. Niet opgeven wegens strategisch belang (Nederlands in Nederland), maar wel proberen instroom te versterken. Certificeren kan snel.

16. Linguistics blijft op een mogelijke uitzondering na ongewijzigd (instroom boven 20, programma onlangs gewijzigd, met sterke cursusreductie). Er wordt verkend of een aparte focus gericht op Communicatie en Educatie succesvol kan worden, en of die focus zich vertaalt naar een tracé binnen de RM Linguistics, naar een programma in samenwerking met FSW en/of in samenhang met de educatieve masters.

Te verwachten eindstand TLC: +1 of 0 (afhankelijk van het lot van MRS)

Domein GKG

AM

17. Amerikanistiek: ongewijzigd, maar aangescherpte visie op beroepsprofiel (probleem van ontbrekende dragende leerstoelen zou in de personeelsplannen van GKG en TLC aan de orde moeten komen). Zie echter 19.

18. Politiek en Maatschappij in Historisch Perspectief: beroepsperspectief is beleidsfuncties. Er zijn al stages en een beroepsvoorbereidende cursus ('Challenges of the Welfare State'), het overige cursusaanbod kan nog explicieter aandacht besteden aan relevanter competenties. Onderscheid theoretisch en praktisch tracé verdwijnt. Naamgeving wordt heroverwogen; er is nog geen voorstel. Certificeren kan snel.

19. Cultuurgeschiedenis. De instroom bedraagt ca. 20 of net daarboven, het beroepenveldprofiel verdient aanscherping, en de afbakening ten opzichte van een RM kan helderder. Het programma is voorwerp van herprofilering in de richting van een cultuurhistorische visie op globalisering (werktitel: History, Culture and Globalization), in welk geval het programma zou concurreren met Amerikanistiek. Het departementsbestuur GKG wil om verschillende redenen niet investeren in Amerikanistiek en stelt samenvoeging van beide programma's voor, terwijl TLC het succesvolle programma Amerikanistiek als apart programma wil behouden. Hier is nader overleg onder regie van het FB nodig.

20. Internationale Betrekkingen: handhaven, er komen maatregelen ter verhoging van het lage rendement. Het programma kent deels langdurige stages (via BZ), die studenten nopen tot afstuderen na 12-18 maanden. Dat is nog geen reden om het programma naar 90 ec uit te breiden, want er zijn ook veel studenten die geen langdurige stage volgen. Doel is het rendement na 2 jaar op een goed peil te krijgen (> 80%). Certificeren kan snel.

21. Conflict Studies: succesvol, handhaven. Certificeren kan snel.

22. **Kunstgeschiedenis:** recent herzien, met groot succes: gezonde instroom, goede aansluiting op arbeidsmarkt; wel zijn maatregelen ter verhoging van het rendement voorzien (uitlopende stage, en daardoor uit- of afgesteld eindwerkstuk). Op het succesonderdeel Moderne en Hedendaagse Kunst is de leerstoel onbezet. Handhaven. Certificeren kan snel.

23. Het nieuwe programma **Global Governance**

RM

24. **Ancient, Medieval, and Renaissance Studies:** in feite drie gescheiden programma's, met in totaal een instroom van ca. 20 studenten, de meesten voor Middeleeuwen (inclusief Keltisch, dat cursorisch verweven is met Middeleeuwen), dan Antieke, met als hekkensluiter Renaissance (1 student in 2013). Streven: handhaven wegens sterk programma en sterk onderzoek. Door betere voorlichting (werven op tracé-niveau) meer studenten aantrekken, en meer aandacht in de programma's voor buitenuniversitaire arbeidsmarkt. De mogelijkheid van sluiting van het tracé Renaissance, dat extreem weinig studenten trekt, is te overwegen. Certificeren kan snel.

25. **Modern History:** instroom, nu ca 15, dient vergroot, waaraan door lichte aanpassing van het profiel en het programma (meer aandacht voor onderzoeksvaardigheden) wordt gewerkt. Handhaven. Certificeren kan snel.

26. **Kunstgeschiedenis:** kleinste te handhaven RM-programma (instroom > 10), sterke focus, afgestudeerden zijn op de PhD-markt succesvol. Over de toekomstige invulling van deze master wordt tussen FB en GKG gesproken.

Eindstand GKG: + 1 (onder voorbehoud van beslissingen t.a.v. 17 en 19)

Domein F&R

AM

27. **Applied Ethics:** instroom structureel licht onder de 20, dus een probleem. Door de sluiting van de AM Wijsbegeerte (zie 28) en verbreding van Applied Ethics op zodanige wijze dat bachelors Wijsbegeerte meer door het programma worden aangetrokken, wordt verhoging van de instroom verwacht. Goed beroepsprofiel, sterke positie binnen UU en landelijk moeten het mogelijk maken deze master te handhaven. Er worden maatregelen ter verhoging van het rendement getroffen. Certificeren kan snel.

28. De AM Wijsbegeerte wordt gesloten, wegens de structureel beneden de 20 liggende instroom, de onduidelijke aansluiting op het beroepenveld en de onheldere profilering ten opzichte van de RM Philosophy. Deze opheffing moet hand in hand gaan met het opzetten van een nieuwe AM **Politics, Philosophy and Economics**; tevens dient de zichtbaarheid van Wijsbegeerte in het programma History and Philosophy of Sciences (Bèta) versterkt te worden.

29. **Religie in Hedendaagse Samenlevingen**, met twee deels vervlocht tracés (Religie en Islam). Instroom licht minder dan 20, door maatregelen die het beroepsperspectief aanscherpen en zichtbaar maken in het programma wordt verhoging van de instroom nagestreefd. Heldere profilering ten opzichte van de RM Religious Studies is van belang. Certificeren kan snel.

RM

29. **Philosophy**: instroom licht minder dan 20, excellent programma met excellente onderzoekers. Handhaven, rendement verhogen. Certificeren kan snel.

30. Een nieuwe RM **Religious Studies**, onder het label Kunst en Cultuur (zie boven). Certificeren kan snel.

Eindstand F&R: + 1

Educatieve masters

De educatieve masters vallen buiten het bestek van het project masterherzienig Geesteswetenschappen. Niettemin heeft sluiting van een aantal educatieve masters effecten heeft op het totale door de faculteit verzorgde aanbod en op het masterlandschap waarbinnen studenten hun keuze kunnen maken.

De educatieve masters Muziek, Levensbeschouwing en Wijsbegeerte worden gesloten. Voor Muziek en Wijsbegeerte bestaat de mogelijkheid dat studenten een eenjarig programma samenstellen met cursussen uit relevante AMs en daarna een eenjarig educatief jaar volgen, zodat ze alsnog een lesbevoegdheid kunnen halen.

De educatieve masters in de moderne talen (Duits, Engels, Frans, Nederlands, Spaans), Geschiedenis en Kunstgeschiedenis blijven gehandhaafd.

7. Voorstel voor een dcu-model in de masterfase

7.1. Stand november 2013

De domeincommissies die actief zijn in het kader van de masterherziening GW zijn het in gemeenschappelijke vergadering samen met de vice-decanen op 13-11-2013 eens geworden over het volgende voorstel aan het FB voor een dcu-model voor de masters.

Een standaardcursus van 7,5 ec in de academische master (AM):

- heeft 4 contacturen p.w.
- wordt gedoceerd in werkgroepen (bevat dus geen hoorcollegecomponent)
- wordt gedoceerd in groepen van 16-20 studenten (inschrijving = deelname)
- wordt vergoed met 5 dcu (4 dcu standaard + 1 dcu voor feedback)

Een standaardcursus van 7,5 ec in de research master (RM):

- heeft 4 contacturen p.w.
- wordt gedoceerd in werkgroepen (bevat dus geen hoorcollegecomponent)
- wordt gedoceerd in groepen van 10-15 studenten (inschrijving = deelname)
- wordt vergoed met 4 dcu

In mastercursussen correspondeert het aantal ingeschreven studenten in de regel veel nauwer met het aantal daadwerkelijk deelnemende studenten dan dat in bachelorcursussen het geval is: terwijl bij bachelorcursussen 30 inschrijvingen vaak betekent dat er ca. 25 studenten daadwerkelijk deelnemen aan toetsing, leidt een inschrijving van 25 studenten op een mastercursus in de regel tot ca. 25 daadwerkelijk deelnemende studenten. Zo'n groep is een te grote eenheid voor masteronderwijs, dat een individuelere begeleiding van de student veronderstelt dan bacheloronderwijs. Een groep van max. 20 studenten in de AM komt aan die veronderstelling beter tegemoet. Het belang van individuele begeleiding is in de RM nog groter dan in de AM, vandaar dat de standaard groeps grootte in de RM is vastgelegd op max. 15.

Als het aantal ingeschreven studenten afwijkt van de boven geschetste norm, wordt de dcu-vergoeding aangepast, en wel als volgt (standaardcursus in **geel**):

inschrijvingen	AM dcu per cursus van 7,5 ec	RM dcu per cursus van 7,5 dcu
2-9	3	3
10-15	4	(1x4 contacturen) 4
16-20	(1x4 contacturen) 5	5
21-25	6	(2x4 contacturen) 8
26-30	7	9
31-35	(2x4 contacturen) 10	(3x4 contacturen) 12
36-40	11	13
41-45	12	(4x4 contacturen) 16
46-50	(3x4 contacturen) 15	17
51-55	16	etc.
56-60	17	
61-65	(4x4 contacturen) 20	
66-70	21	
71-75	etc.	

Het hier voorgestelde model kent een gedetailleerdere mate van samenhang tussen studenten-aantallen en dcu-vergoeding dan het dcu-model voor de bachelor. De reden daarvoor is dat de nadruk van de bachelorfase op tentaminering en relatief kleine schrijfp opdrachten in de masterfase verschoven is naar meer individuele begeleiding en de productie van grotere en complexere schrijfp opdrachten. Daarmee is het onderwijs feedback-intensiever geworden en stijgt de benodigde tijdsinvestering van de docent per student zodanig dat een fair taakberekeningsmodel daarmee rekening dient te houden.

Het model schrijft niet voor hoe docenten moeten omgaan met het omzetten van dcu die tussen de standaardwaarden in ligt in contacturen: bijvoorbeeld, bij een AM-cursus met 26-30 inschrijvingen en een toekenning van 7 dcu kan worden volstaan met 1x4 contacturen in één groep van 26-30 studenten, maar er kan ook voor gekozen worden de groep in b.v. 2 van de 4 contacturen te splitsen, zodat de docent 6 uur p.w. doceert. In het eerste geval heeft de docent meer tijd om individuele feedback buiten de contacturen om te geven.

7.2. Zeer kleinschalige modules in de RM

Het opleiden van goede RM-studenten vereist naast cursorisch onderwijs een aandeel zeer kleinschalig onderwijs onder leiding van goede onderzoekers. Om verwarring te voorkomen met de naam 'tutorial', die een lege huls is voor onderwijs in kleine groepen, en bij gebrek aan een betere term noemen we zulke RM-modules meester-gezel-modules. Ze zijn vergelijkbaar met de lab-uren voor bètastudenten, tijdens welke studenten meelopen met ervaren onderzoekers om onderzoekservaring op te doen. Dat meelopen kan bij GW de vorm aannemen van deelname aan lopend onderzoek, maar het kunnen ook andere activiteiten zijn waarmee de student zijn onderzoeksvaardigheden en kennis scherpt (b.v. het begrijpend en kritisch lezen van complexe primaire of secundaire literatuur). Kenmerkend zou moeten zijn dat de student het meeste werk verzet en dat de docent in de eerste plaats als klankbord fungeert.

De standaard vergoeding voor een meester-gezel-module van 7,5 dcu stellen we op 0,5 dcu per student. De maximale groeps grootte voor een meester-gezel-module is 5 studenten. Een voorbeeld van de praktijk: als 2 studenten samen met een docent een meester-gezel-module volgen, wordt de docent daarvoor met $2 \times 0,5 \text{ dcu} = 1 \text{ dcu} = \text{ca. } 22 \text{ uur}$ vergoed. Die kan worden ingezet in de vorm van 2 contacturen p.w. + 1 uur p.w. voorbereiding en feedback.

Een standaardmodel voor het onderwijs in de RM kan er als volgt uitzien (beredeneerde uitzonderingen zijn natuurlijk mogelijk):

- jaar 1, blok 1-2: in de regel cursorisch onderwijs
- jaar 1, blok 3-4: ten minste gedeeltelijk meester-gezel-modules
- jaar 2, blok 1-2: buitenlandverblijf of (Philosophy) cursorisch onderwijs (buitenlandverblijf eventueel op te vangen door meester-gezel-modules voor de thuisblijvers)
- jaar 2, blok 3-4: RM-thesis

Wat gaat dat kosten? Als we uitgaan van de onrealistisch kostbare gedachte dat alle RMA-studenten in blok 3 en 4 uitsluitend meester-gezel-modules zouden volgen ($4 \times 7,5 \text{ ec}$), en we weten dat de RM-instroom in 2013 bestaat uit 137, dan zijn de kosten te berekenen volgens de volgende formule:

$$4 \text{ modules (à } 7,5 \text{ ec)} * 0,5 \text{ dcu} * 137 \text{ studenten} = 274 \text{ dcu} * €1203 = €329.622.$$

Dat komt op $274 \text{ dcu} \times 22 \text{ uur} = 6028 \text{ uur} / 1700 \text{ (1fte)} = 3,5 \text{ fte}$, verdeeld over 11 programma's.

Een administratief voordeel van de meester-gezel-modules (MGM) is dat we voor de hele faculteit kunnen volstaan met 8 codes onder welke alle meester-gezel-onderwijs kan worden geboekt: voor elk onderwijsblok 2 stuks à 7,5 ec. Deze 8 codes vervangen de vele tientallen micro- en nano-cursussen die nu in de RM-programma's zijn te vinden.

Een praktische manier om meester-gezel modules te organiseren kent de volgende stappen:

(1) Elke RM-student krijgt een tegoedbon voor 4 meester-gezel modules (als het programma erin voorziet dat periodes 3 en 4 van jaar 1 uit zulke modules bestaat; zo niet, dan wordt de tegoedbon aangepast aan de voor het programma geldende normen)

(2) Op de website van elk programma wordt duidelijk gemaakt welke docenten met betrekking tot welke thematieken voor meester-gezel-modules kunnen worden benaderd

(3) Docenten trachten zoveel mogelijk te bundelen. Dat kan op voorhand, als docenten een concreet aanbod formuleren waarop studenten kunnen intekenen, of het kan achteraf: als een docent door drie studenten wordt benaderd met lichtelijk verschillende verzoeken, bundelt hij ze samen in één meester-gezel module (de maximale groepsgrootte is ca. 5)

(4) In de taakberekening worden meester-gezel-modules meegenomen. Dat kan op verschillende manieren:

(4a) ze worden retrospectief aan docenten vergoed: b.v., de taakberekening voor 2016-17, die plaatsvindt in 2015-16, vergoedt docenten voor hun inspanningen in 2014-15. Dit is conform de praktijk met betrekking tot stages en eindwerkstukken in sommige departementen.

(4b) ze worden prospectief aan docenten vergoed: b.v., in de taakberekening voor 2016-17, die in 2015-16 plaatsvindt, wordt een contingent meester-gezel-dcu's toegekend aan een aantal docenten op basis van een *best guess*.

7.3. Ontwikkelingen sinds november 2013

Sinds bovenstaand advies aan het FB geformuleerd is in november 2013 hebben zich twee ontwikkelingen voorgedaan:

(1) In een eerste reactie op bovenstaand advies schreef directeur Rob Grift (e-mail, 14-2-2014): "In reactie op Peter's oorspronkelijke stuk (14 nov 2013) zou ik echter niet kiezen voor een 'continue' model (waarin per 5 studenten 1 DCU wordt toegekend) maar voor een 'discreet' model (per groep van 20 studenten een x-aantal DCU toekennen). Zo'n continue model lijkt me erg moeilijk beheersbaar omdat je heel nauwkeurig vooraf instroom moet schatten. Het 'discrete' model is robuuster en fluctuaties in instroom kan met de bandbreedte van een departement worden opgevangen."

De vraag is hoe dit begrijpelijke verlangen naar een robuust, minder aan fluctuaties onderhevig model kan worden verenigd met de even begrijpelijke wens van docenten om ongeveer naar rato van hun inspanningen onderwijstijd toegedeeld te krijgen. Een mogelijke oplossing is dat het FB in zijn middelenverdeling de geelgemarkeerde vergoedingen aanhoudt (dus b.v. een vergoeding van 5 dcu voor elke AM-groep van tussen de 1 en 20 ingeschreven studenten), en de mogelijkheid van een fijnmazigere verdeling, maar dan wel volgens bovengenoemd schema, binnen de speelruimte van de departementshoofden valt.

(2) Het bovenstaande advies gaat uit van cursuseenheden van 7,5 ec met 4 contacturen per week gedurende 7 weken van een onderwijsperiode. Indien de faculteit overgaat op cursuseenheden van 5 ec met elk 3 contacturen per week, zoals dit advies voorstelt (zie 4.9), dan verandert de dcu-vergoeding omdat die samenhangt met het aantal contacturen: als 4

contacturen p.w. leiden tot een vergoeding met 4 dcu + 1 dcu feedback, dan leiden 3 contacturen p.w. tot een vergoeding met 3 dcu + 1 dcu feedback. Dat is wel duurder: één onderwijsperiode met twee cursussen van 7,5 ec voor één groep studenten kosten 2×5 dcu = 10 dcu. Maar één onderwijsperiode met drie cursussen van 5 dcu voor één groep studenten kosten 3×4 dcu = 12 dcu.

Als het FB hiervoor kiest, is een nieuwe tabel voor de vergoeding van masteronderwijs nodig. Die kan er als volgt uitzien, waarbij het onderscheid tussen AM en RM is weggelaten omdat dat het systeem te ingewikkeld zou maken:

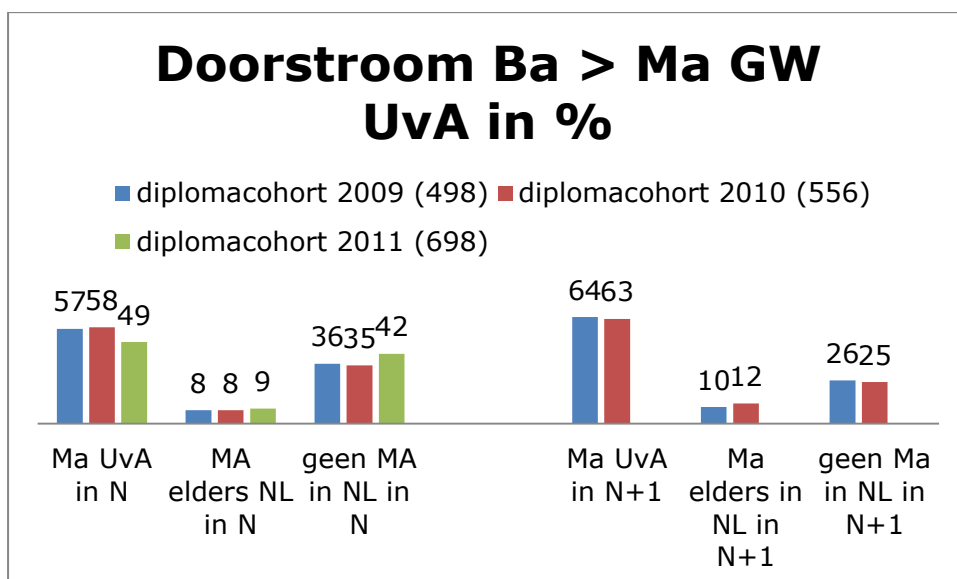
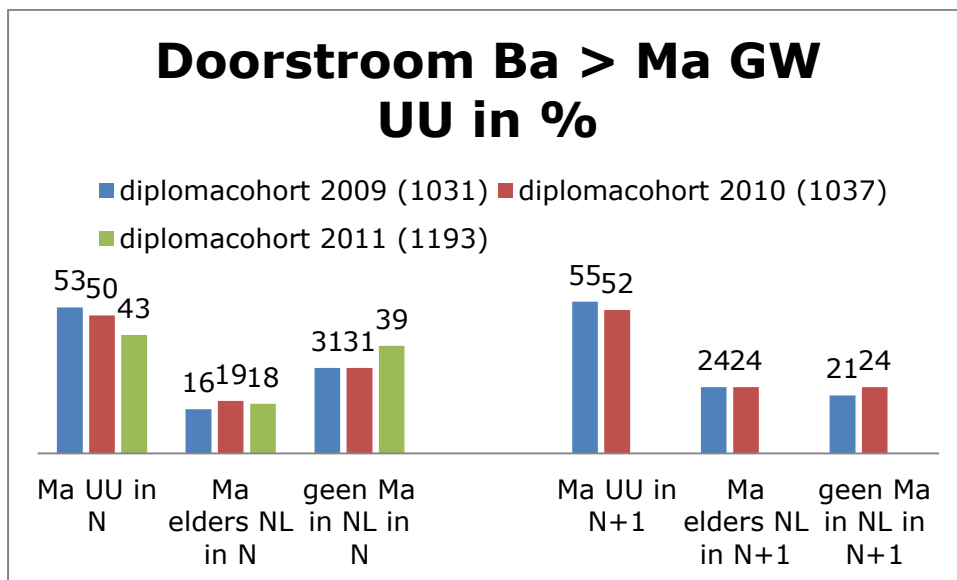
inschrijvingen	AM = RM dcu per cursus van 5 ec
2-9	3
10-15	4
16-20	(1x4 contacturen) 4
21-25	5
26-30	6
31-35	(2x4 contacturen) 8
36-40	9
41-45	10
46-50	(3x4 contacturen) 12
51-55	13
56-60	14
61-65	(4x4 contacturen) 16
66-70	21
71-75	etc.

8. Bijlagen

8.1. Doorstroom van GW-studenten naar masterprogramma's landelijk: grafieken

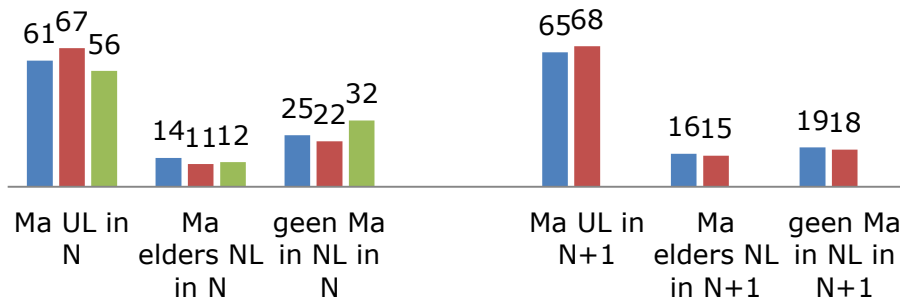
De volgende grafieken geven informatie over de percentages afgestudeerde bachelorstudenten die onmiddellijk aansluitend (kolommen N) of een jaar na het behalen na hun diploma (kolommen N+1) doorstromen naar een masterprogramma aan de UU, elders in Nederland, of geen master in Nederland volgen. De tabellen geven informatie over de bachelordiplomacohorten 2009, 2010 en 2011. De grafieken zijn gebaseerd op de gegevens over 'Doorstroom Bachelor naar Master' op facts.uu.nl. Een analyse en conclusies zijn te vinden onder hoofdstuk 4.1 van dit document.

8.1.1. Doorstroom GW UU in vergelijking met GW aan andere Nederlandse universiteiten

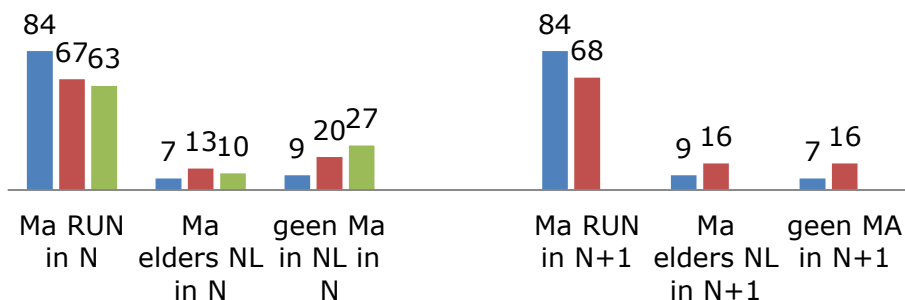
Doorstroom Ba > Ma GW UL in %

■ diplomacohort 2009 (419) ■ diplomacohort 2010 (382)
■ diplomacohort 2011 (392)

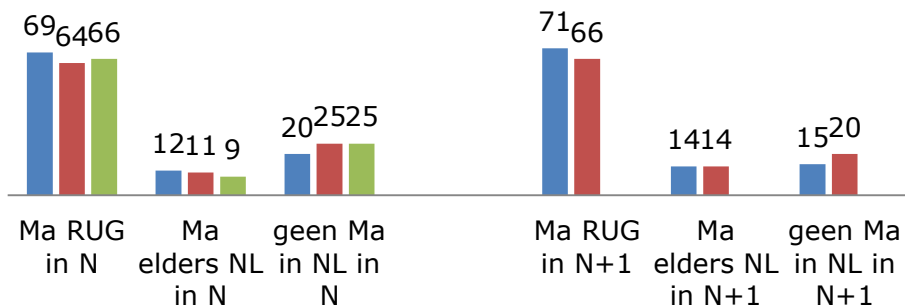
Doorstroom Ba > Ma GW RUN in %

■ diplomacohort 2009 (407) ■ diplomacohort 2010 (437)
■ diplomacohort 2011 (437)

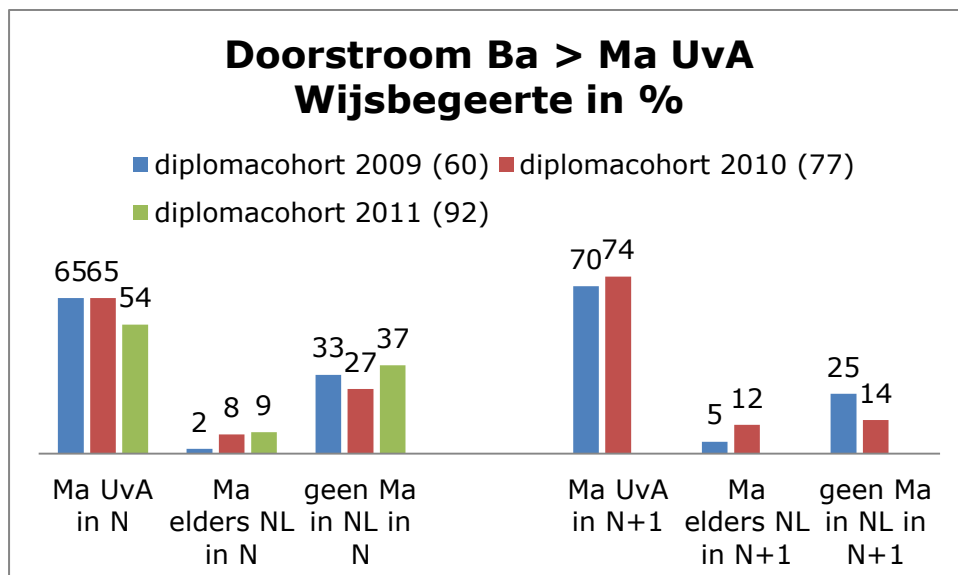
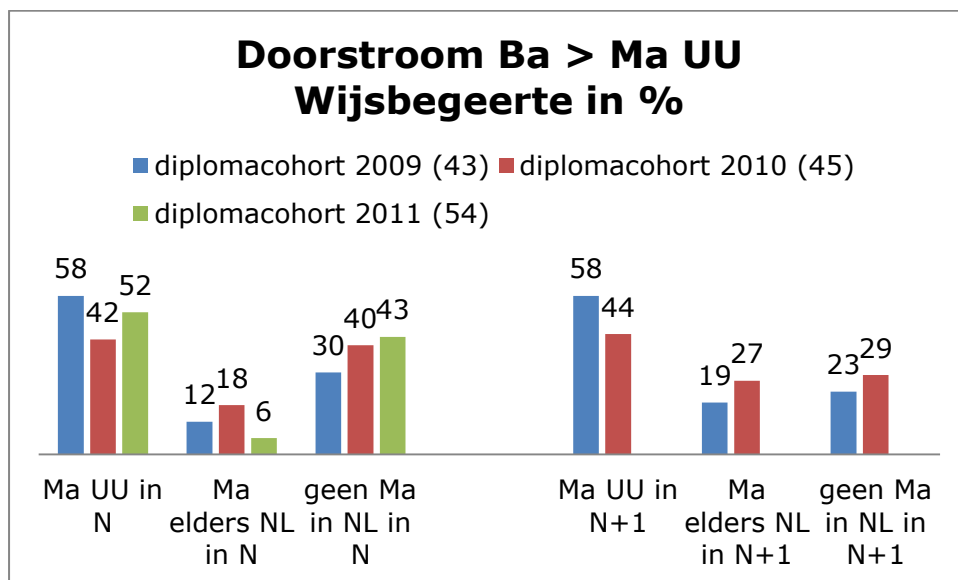

Doorstroom Ba > Ma GW RUG in %

■ diplomacohort 2009 (339) ■ diplomacohort 2010 (436)
■ diplomacohort 2011 (520)

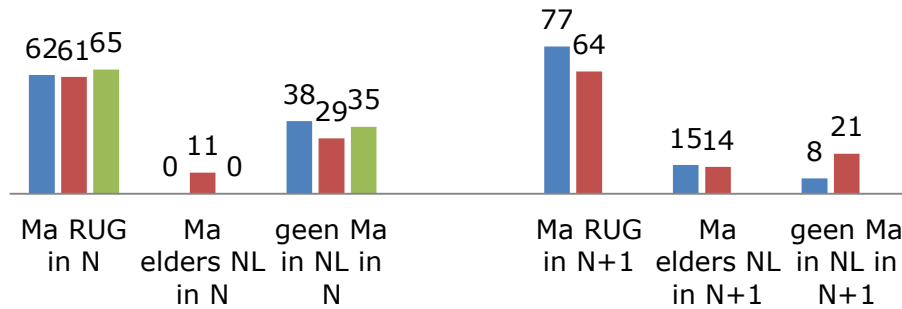

8.1.2. Doorstroom Wijsbegeerte UU in vergelijking met Wijsbegeerte aan andere Nederlandse universiteiten

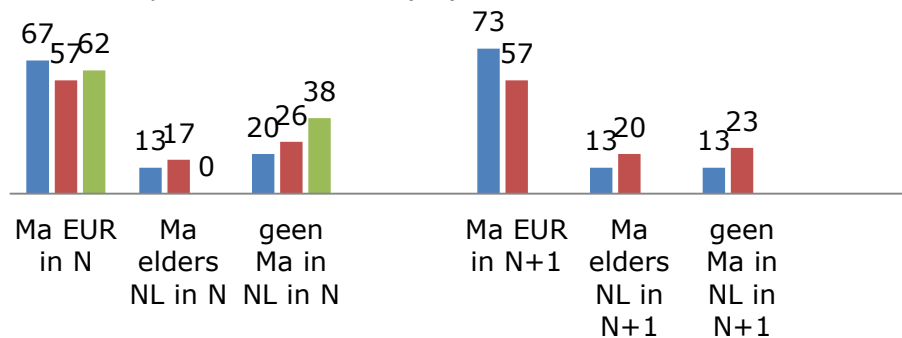
Doorstroom Ba > Ma RUG Wijsbegeerte in %

■ diplomacohort 2009 (13) ■ diplomacohort 2010 (28)
■ diplomacohort 2011 (46)

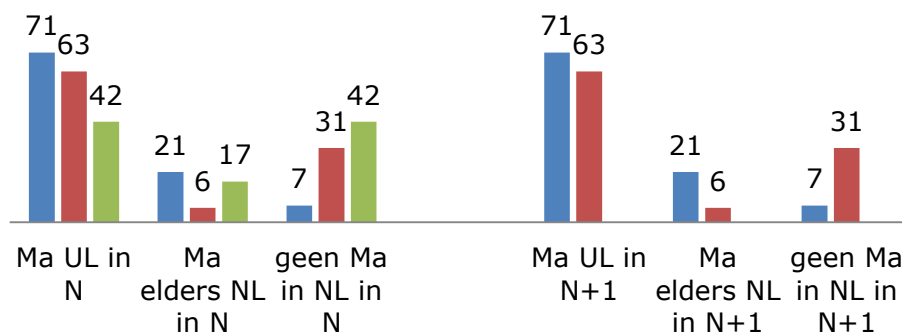
Doorstroom Ba > Ma EUR Wijsbegeerte in %

■ diplomacohort 2009 (15) ■ diplomacohort 2010 (35)
■ diplomacohort 2011 (26)

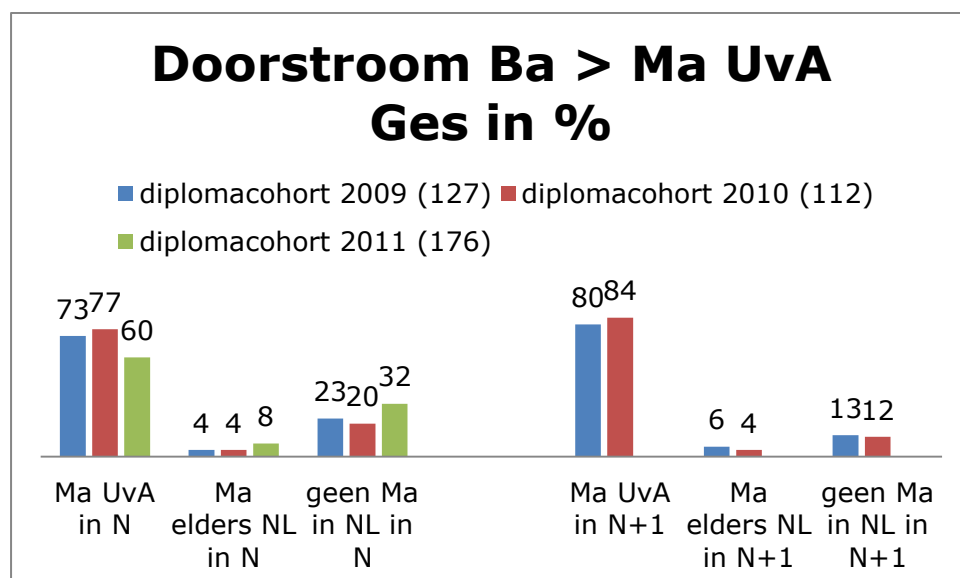
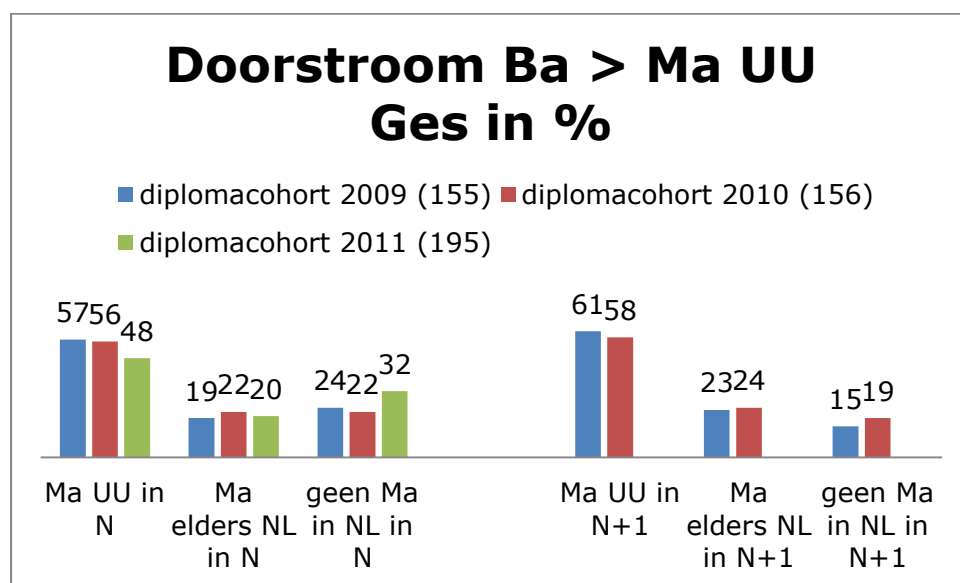

Doorstroom Ba > Ma UL Wijsbegeerte in %

■ diplomacohort 2009 (14) ■ diplomacohort 2010 (16)
■ diplomacohort 2011 (24)

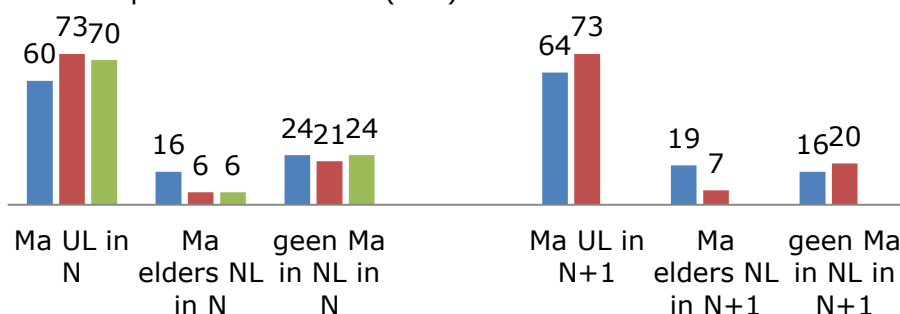

8.1.3. Doorstroom Geschiedenis UU in vergelijking met Geschiedenis aan andere Nederlandse universiteiten

Doorstroom Ba > Ma UL Ges in %

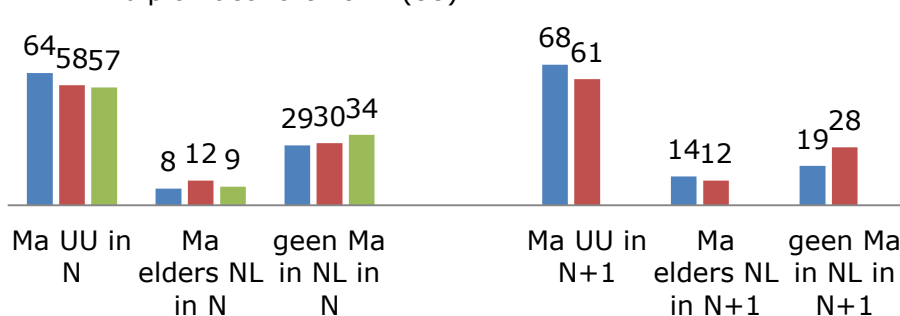
■ diplomacohort 2009 (129) ■ diplomacohort 2010 (126)
■ diplomacohort 2011 (134)

8.1.4. Doorstroom Engels UU in vergelijking met Engels aan andere Nederlandse universiteiten

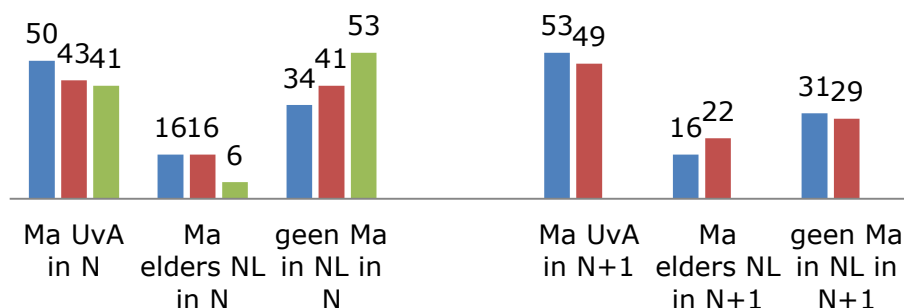
Doorstroom Ba > Ma UU Engels in %

■ diplomacohort 2009 (80) ■ diplomacohort 2010 (69)
■ diplomacohort 2011 (88)

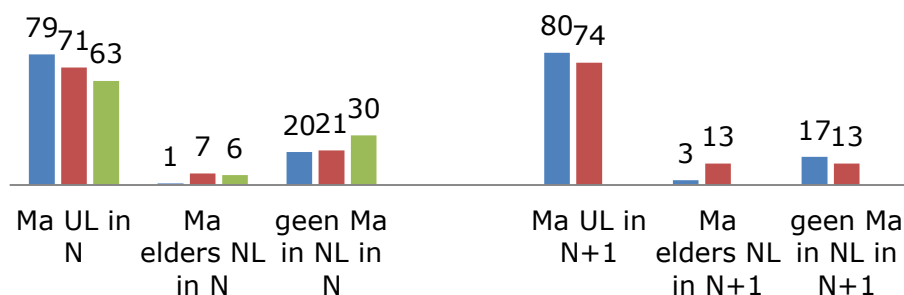
Doorstroom Ba > Ma UvA Engels in %

■ diplomacohort 2009 (32) ■ diplomacohort 2010 (49)
■ diplomacohort 2011 (51)

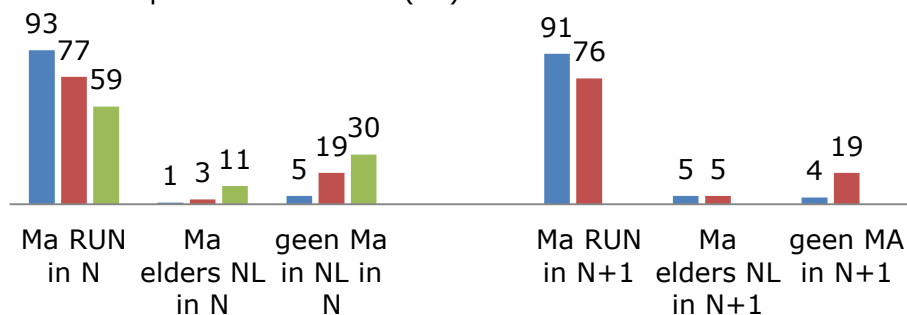
Doorstroom Ba > Ma UL Engels in %

■ diplomacohort 2009 (76) ■ diplomacohort 2010 (84)
■ diplomacohort 2011 (82)

Doorstroom Ba > Ma RUN Engels in %

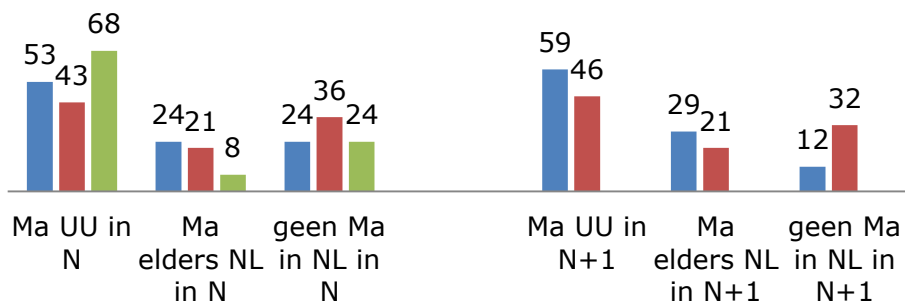
■ diplomacohort 2009 (76) ■ diplomacohort 2010 (62)
■ diplomacohort 2011 (74)

8.1.5. Doorstroom Literatuurwetenschap UU in vergelijking met Literatuurwetenschap aan andere Nederlandse universiteiten

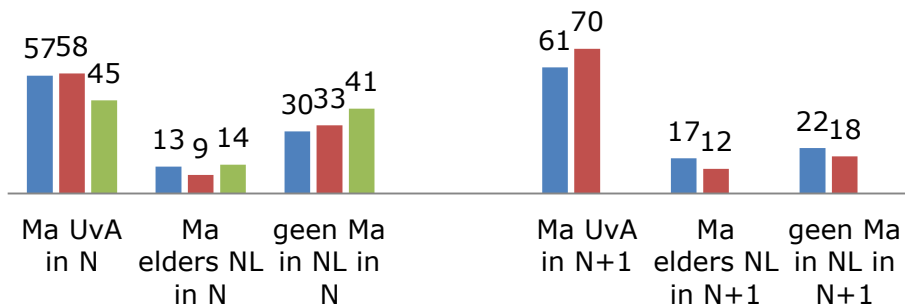
Doorstroom Ba > Ma UU Lit in %

■ diplomacohort 2009 (17) ■ diplomacohort 2010 (28)
■ diplomacohort 2011 (25)

Doorstroom Ba > Ma UvA Lit in %

■ diplomacohort 2009 (23) ■ diplomacohort 2010 (33)
■ diplomacohort 2011 (22)

8.2. Masterprogramma's aan de faculteit Geesteswetenschappen van de UU: twee misverstanden

8.2.1. Inleiding

Een van de documenten die een belangrijke beleidsmatige rol spelen in het kader van de masterherziening aan de UU is de nota 'Analyse masterfase Universiteit Utrecht', van Van der Stoep *et alii* (O&O, C&M, 27-8-2013).¹ In 'Analyse' zijn uitgebreide cijfermatige gegevens te vinden over onder andere de balans tussen bacheloruitstroom en masterinstroom en de herkomst van masterinstromers, waarbij de UU en haar faculteiten vergeleken worden met andere universiteiten in Nederland. Het woord analyse in de titel van het document vindt uitdrukking in beknopte stukjes proza die de cijfermatige gegevens vergezellen.

In 'Analyse' wordt een verontrustend beeld geschetst van de aantrekkelijkheid van masterprogramma's aan de UU in vergelijking met andere Nederlandse universiteiten. Masterprogramma's bij GW komen in een aantal opzichten naar voren als hekkensluiters binnen het weinig rooskleurige UU-panorama. Met name wordt gesteld dat GW het grootste negatieve verschil tussen bacheloruitstroom en masterinstroom laat zien van alle faculteiten aan de UU, "wat een indicatie kan zijn voor de aantrekkelijkheid van de masterprogramma's, ook voor de eigen studenten" (Analyse p. 3-4). Deze stelling verdient nadere analyse: GW is bezig de masterprogramma's te herzien, en het is dus van groot belang te weten waar hem precies de schoen wringt.

Voor deze nadere analyse is gebruik gemaakt van twee andere documenten. Het eerste, 'Database Herziening Masters', bevat uitvoerige cijfermatige gegevens van de faculteit GW zelf (hierna: 'Database'). Het tweede document is het 'Feitenboek' van de UvA. De belangrijkste nationale concurrent van GW aan de UU is GW aan de UvA, die in de wandelgangen vaak wordt voorgehouden als succesvolle tegenhanger op het gebied van de masters. In tegenstelling tot andere Nederlandse universiteiten doet de UvA weinig geheimzinnig over haar cijfermatige gegevens: ze zijn via de website te vinden.²

Met behulp van genoemde documenten zullen twee stellingen worden onderzocht.

8.2.2. Stelling één

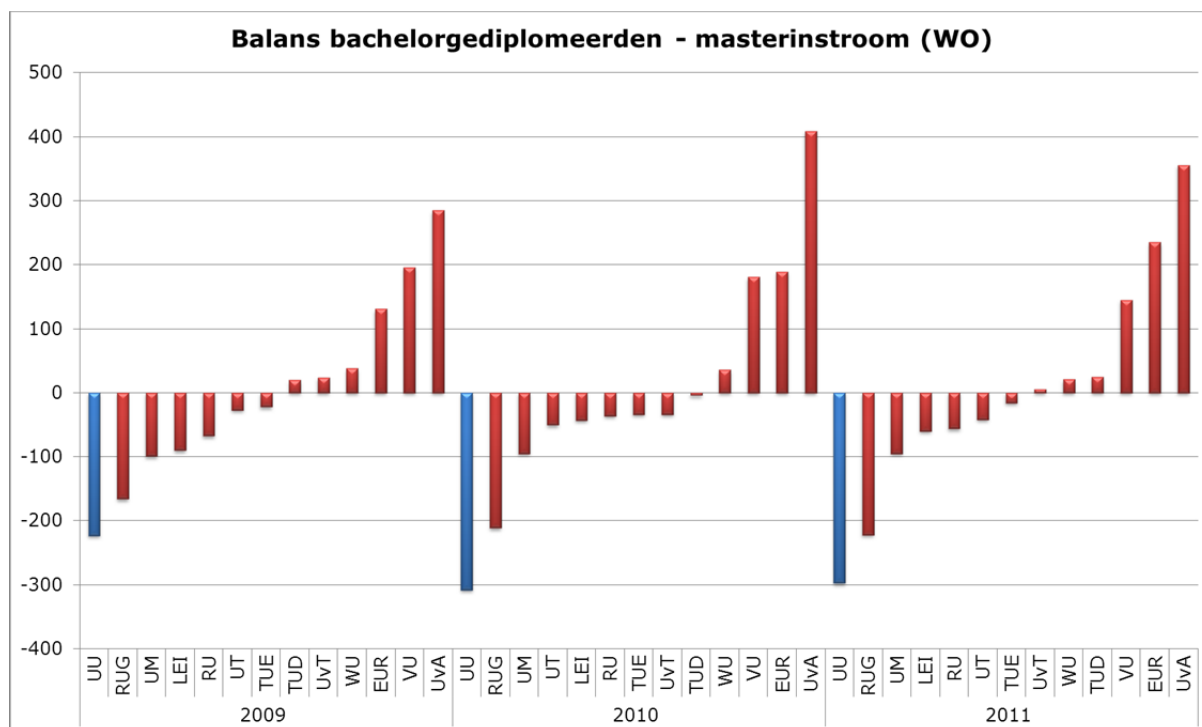
Masterprogramma's van de UU in het algemeen en van GW in het bijzonder zijn in vergelijking met masterprogramma's aan andere Nederlandse universiteiten relatief onaantrekkelijk voor studenten

Status: onjuist (zie beneden).

Deze stelling is al jaren te horen, en ze wordt tegenwoordig met kracht uitgedragen door universitaire bestuurders, die van munitie worden voorzien door 'Analyse', dat op blz. 3 stelt dat de UU het grootste negatieve verschil tussen bachelorgediplomeerden en masterinstromers heeft van alle Nederlandse universiteiten:

¹ Ik dank Huib-Jan van der Stoep voor de informatieve discussies die we over deze thematiek hebben gevoerd.

² <http://www.uva.nl/over-de-uva/uva-profiel/feiten-en-cijfers/onderwijs-en-studenten/onderwijs-en-studenten.html>, bezocht op 29-10-2013.

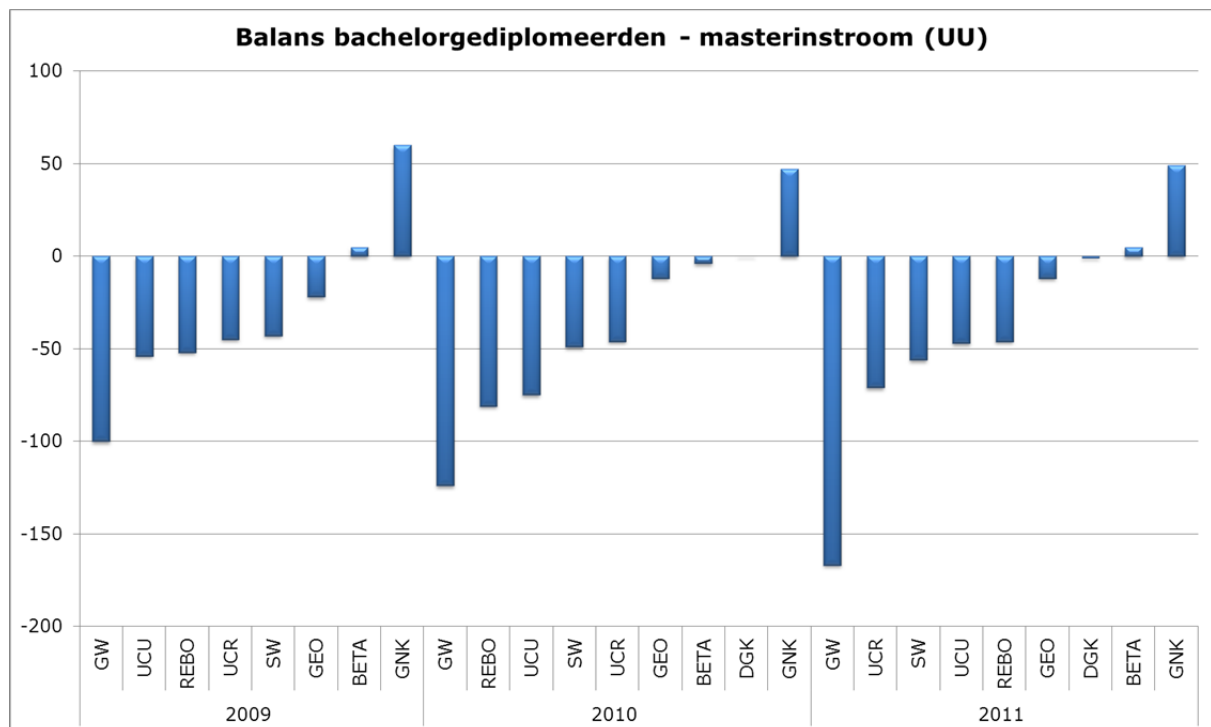
figuur 1

Voor alle duidelijkheid: figuur 1 geeft een overzicht van studenten die hun bachelordiploma in de genoemde academische jaren hebben gehaald en onmiddellijk aansluitend in een masterprogramma instromen. Bachelors die niet of niet onmiddellijk naar masters doorstromen en studenten die vanuit het buitenland of het HBO in masters instromen, zijn hier niet meegeteld.

Zoals de tabel laat zien, bedroeg de balans tussen bacheloruitstromers en masterinstromers aan de UU in 2011 en 2012 circa -300. Aan de andere kant van het spectrum staan de VU, EUR en met name de UvA, die alle een sterk positieve balans laten zien. De UvA had in 2010 een positieve balans van circa 400 en in 2011 van circa 350. Een gangbare interpretatie is dat de UU gediplomeerde bachelors verliest aan masterprogramma's aan andere universiteiten, met name de UvA, en er te weinig in slaagt gediplomeerde bachelors van andere universiteiten aan UU-masterprogramma's te binden.

Zodra we de eerste schrik te boven zijn gekomen, loont het de moeite ons af te vragen of die interpretatie wel door de cijfers wordt geschaagd. Hoe dienen we deze cijfers eigenlijk te interpreteren? Tonen ze aan dat masterprogramma's aan de UU relatief onaantrekkelijk zijn voor studenten en die aan de UvA relatief aantrekkelijk, zoals 'Analyse' suggereert? Die interpretatie kan juist zijn, en dat is dan mooi voor de UvA en niet best voor de UU. Maar het is niet de enig mogelijke interpretatie. Het kan evengoed zo zijn dat de masterinstroom aan de UU en aan de UvA min of meer gelijke tred houdt, maar de UvA veel minder bachelordiploma's genereert, dus een slechter bachelorrendement heeft dan de UU, wat juist mooi zou zijn voor de UU en niet zo best voor de UvA. Of is het misschien zo dat de UU veel bachelors genereert die na het behalen van hun diploma geen master doen, aan de UU noch aan andere Nederlandse universiteiten? Dat zou een interessant verschijnsel zijn, dat mogelijk in verband te brengen is met het feit dat de UU eerder dan andere universiteiten de 'harde knip' tussen bachelor en master heeft ingevoerd, maar dat verschijnsel zou niets te maken hebben met de relatieve geringe attractiviteit van juist de UU-masterprogramma's. Kortom, bij zoveel interpretatiemogelijkheden is een nadere analyse is gewenst. Maar voordat we

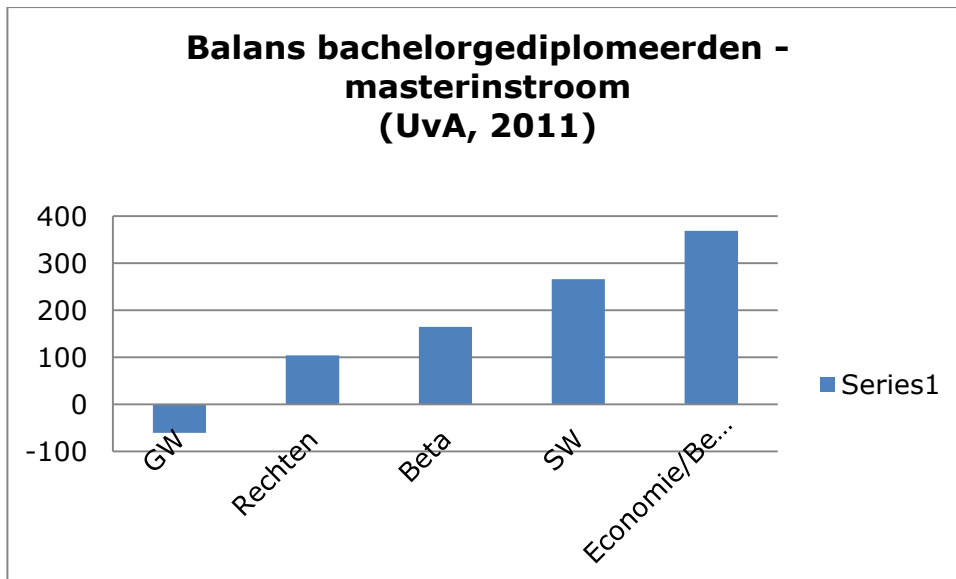
daartoe overgaan, werpen we een blik op de verschillen tussen de faculteiten van de UU, zoals 'Analyse' die op blz. 4 laat zien (figuur 2).

figuur 2

De enige faculteit binnen de UU die structureel een positieve balans laat zien, is Geneeskunde. GW is hekkensluiter, met een van jaar tot jaar toenemende negatieve balans tussen bacheloruitstromers en masterinstromers, die in 2012 is opgelopen tot -160. Ook dit gegeven is voor meerdere interpretaties vatbaar, zoals boven is aangegeven (behalve dan dat we uit andere bronnen weten dat het bachelorrendement bij GW aan de lage kant zit in vergelijking tot de rest van de UU), maar de eerste indruk is dat er iets ergs aan de hand is met GW-masters.

De eerste vraag die gesteld kan worden is hoe de balans bij faculteiten GW aan andere universiteiten eruit ziet: GW mag uit de pas lopen binnen de UU, maar hoe is de situatie bij GW landelijk? Daarover biedt 'Analyse' geen gegevens, maar het 'Feitenboek' van de UvA laat wel een vergelijking van de faculteiten aan de UvA met de faculteiten aan de UU toe, die als volgt kan worden weergegeven (figuur 3).

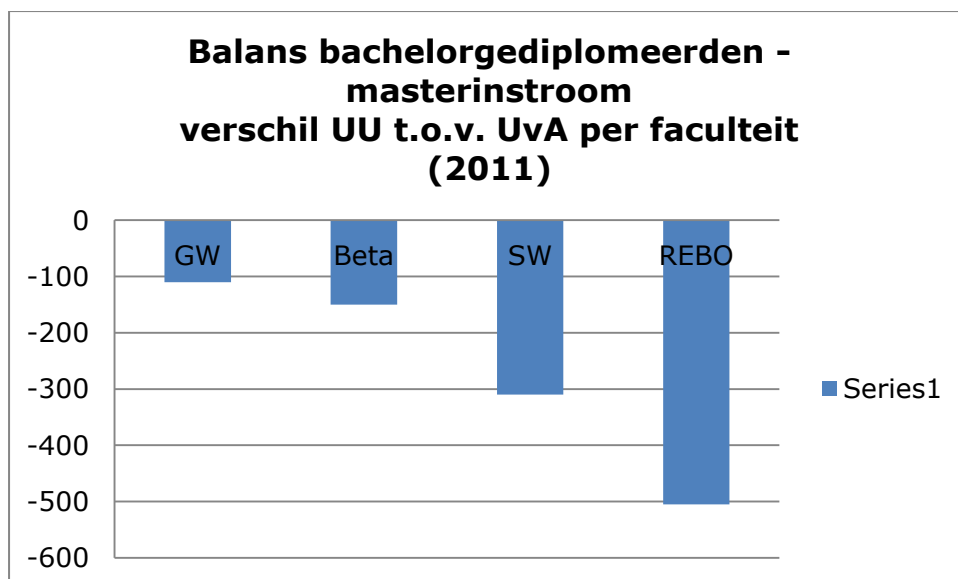
figuur 3³

De cijfers van figuur 3 zijn niet helemaal te vergelijken met die van figuur 1 en 2: daar werden bacheloruitstromers die onmiddellijk aansluitend in masters instroomden geteld; in figuur 3 (en in 4, 5) wordt het totaal aantal bacheloruitstromers vergeleken met het totaal aantal masterinstromers in datzelfde academische jaar. Hoewel de systematiek dus verschilt, is het beeld toch instructief.

We zien dat ook aan de UvA GW in 2011 een negatieve balans laat zien, zij het minder sterk negatief dan aan de UU (verschil in 2011: ca. 110). Dit lijkt erop te wijzen dat in Nederland GW-studenten minder dan studenten aan andere faculteiten geneigd zijn na het behalen van hun bachelordiploma door te stromen naar een (Nederlandse) masteropleiding. Dit vermoeden wordt versterkt door bijlage 2, blz. 2 van 'Analyse', die laat zien dat tussen de 20% en 30% van GW-bachelors aan de UU niet (onmiddellijk) doorstromen naar een master aan een Nederlandse universiteit (tendens: stijgend). Een toenemend aantal GW-studenten beschouwt het bachelordiploma dus als eindstation.

Overigens toont de vergelijking van figuur 3 met figuur 2 nog iets anders, namelijk dat de balans tussen bacheloruitstroom en masterinstroom aan de UvA en de UU voor de andere UU-faculteiten dan GW nog veel negatiever uitpakt (wat dat dan ook precies moge betekenen; figuur 4).

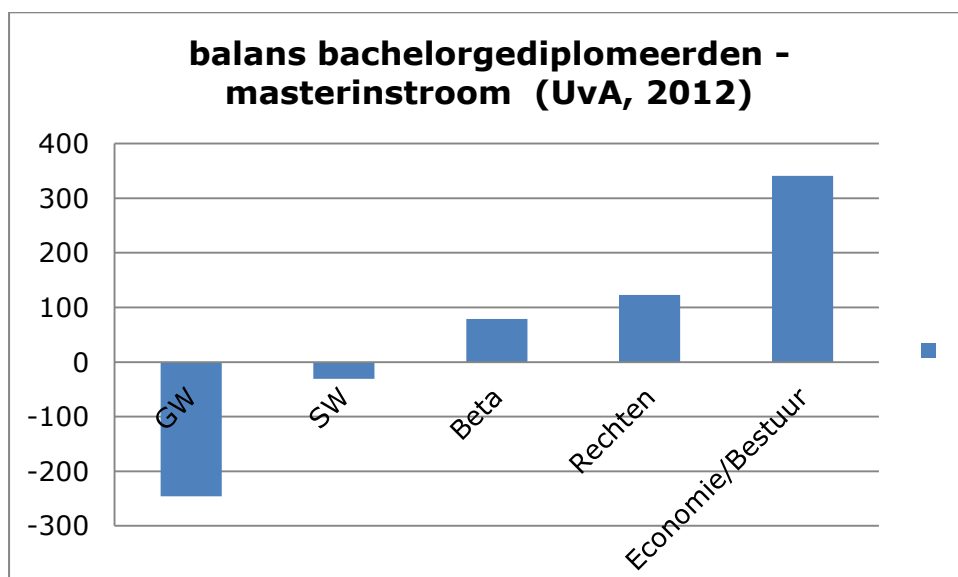
³ De tabel geeft de balans weer tussen bachelorgediplomeerden in 2010-11 en masterinstromers in 2011-12. Volgens het 'Feitenboek' is de positieve balans tussen bacheloruitstroom en masterinstroom aan de UvA in 2011 een stuk groter dan volgens 'Analyse'. Dat heeft te maken met de verschillende telssystematiek, zoals onder figuur 1 en 3 is uitgelegd.

figuur 4⁴

Dit lijken schokkende cijfers, maar we weten twee dingen niet: (1) in hoeverre de cijfers kloppen (zie noot 2 voor het vermoeden dat er iets grondig mis is), en (2) als de cijfers kloppen, wat ze betekenen. Een retorische interessant gegeven is dat we door een gewiekste keuze van cijfermateriaal GW van extreem probleemgeval (figuur 2) tot beste jongetje van de klas hebben gemaakt (figuur 4). Het omgekeerde geldt voor REBO en SW.

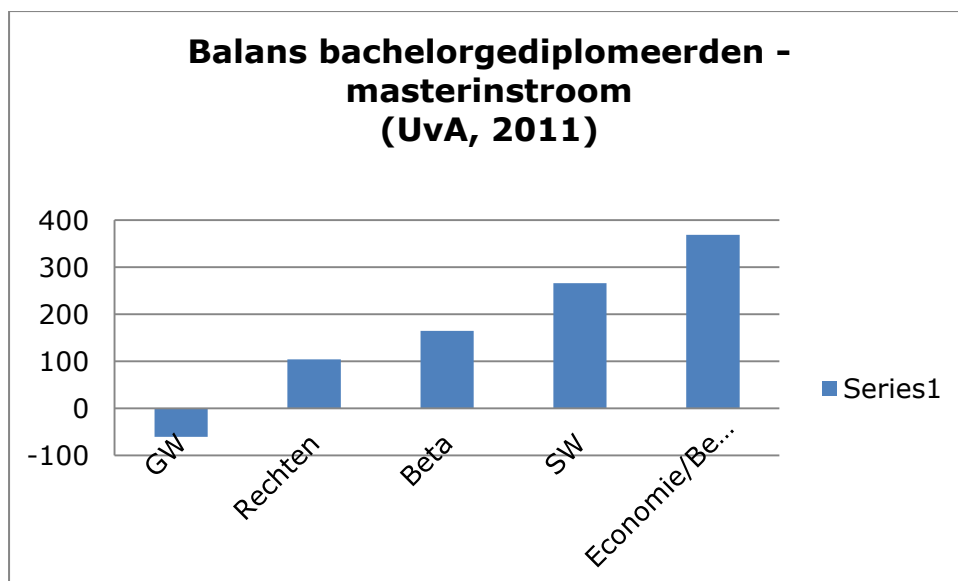
Het is wellicht aardig om de lezer die nog steeds meent dat de cijfers laten zien dat de UU relatief onaantrekkelijke masteropleidingen heeft, te confronteren met de balans tussen bachelordiploma's en masterinstroom aan de UvA in 2012, volgens de cijfers uit het 'Feitenboek' (figuur 5).

figuur 5

Vergelijk deze tabel met de eerder gepresenteerde figuur 3:

⁴ Ter vergemakkelijking van de vergelijking met REBO zijn Rechten en Economie/Bestuur aan de UvA samengenomen.

figuur 3

Waar GW aan de UvA in 2011 nog een negatieve balans van ca. -50 laat zien, is deze in 2012 gegroeid tot ca. -240. SW is van een positieve balans van ca. 260 in 2011 gegaan naar een negatieve balans van ca. -30 in 2012. Betekenen deze grote verschuivingen dat de masteropleidingen van GW en SW aan de UvA tussen 2011 en 2012 opeens zeer onaantrekkelijk voor studenten zijn geworden?

Nee, dat betekenen ze niet. De totale masterinstroom aan de UvA bedroeg in 2011 4550 en in 2012 4560 studenten: een vrijwel gelijkblijvende instroom dus. De verklaring voor het verschil tussen figuur 3 en figuur 5 zit hem dan ook niet in de master, maar in de bachelor: leverde de UvA in 2011 nog slechts 3633 gediplomeerde bachelors, in 2012 bedroeg dat aantal 4577. De drastische verhoging van het aantal afgegeven bachelordiploma's heeft echter niet geleid tot een verhoging van de instroom in masters aan de UvA (waarmee de GW-UvA een vergelijkbaar beeld laat zien met de GW-UU: blijkbaar leidt de uitgifte van een groot aantal bachelordiploma's niet tot een verhoging van de masterinstroom). In het bovenstaande werd al de mogelijkheid geopperd dat de balansverschillen tussen UvA en UU in figuur 1 niet zozeer met de aantrekkelijkheid van de master te maken hebben, maar veeleer met verschillen in bachelorrendementen, en deze mogelijkheid is nu een waarschijnlijkheid geworden.

Waar staan we nu? In weerwil van wat 'Analyse' voorspiegelt, zeggen figuren 1 en 2 zo goed als niets over de vraag of masterprogramma's aan de UU aantrekkelijk zijn voor de eigen studenten of voor studenten van andere universiteiten. De gegevens kunnen dus ook niet gebruikt worden om aan te tonen dat GW-masters onaantrekkelijker zijn voor studenten dan masters aan andere faculteiten binnen de UU, noch om aan te tonen dat GW-masters aan de UU onaantrekkelijker zijn dan GW-masters aan de UvA. Wat wel kan worden verondersteld is dat landelijk gezien GW-studenten na het behalen van hun bachelordiploma minder geneigd zijn een master te gaan volgen dan studenten uit andere faculteiten. Dat is een heel ander feit, waarvan het maar zeer de vraag is of het om maatregelen schreeuwt.

8.2.3. Stelling twee

UU-masterprogramma's, en GW-masterprogramma's vormen daarop geen uitzondering, zijn onvoldoende in staat om studenten van buiten de UU aan te trekken

Status: onjuist voor wat betreft studenten van andere Nederlandse universiteiten; mogelijk juist voor wat betreft buitenlandse studenten, althans in vergelijking met de UvA (zie beneden).

Volgens blz. 5 van 'Analyse' had de UU in 2012 met 3946 masterinstromers een marktaandeel van 11% (ter vergelijking: de UvA had 4560 instromers, een marktaandeel van bijna 13%). Voor die 3946 UU-instromers gold

- dat 77% doorstromer is vanuit de UU (landelijk gemiddelde 69%, UvA 61%)

- dat 24% van andere instellingen komt:

- 12% van andere universiteiten in Nederland (landelijk gemiddelde 10%, UvA 17%)
- 3% van het HBO (landelijk gemiddelde 4%, UvA 4%)
- 9% uit het buitenland (landelijk gemiddelde 18%, UvA 18%)

Op blz. 6 van 'Analyse' wordt een vergelijking tussen de faculteiten binnen de UU gemaakt volgens dezelfde parameters. Van de 3946 masterinstromers in 2012 studeerden 831 bij GW. Voor de 831 GW-instromers gold

- dat 72% doorstromer is vanuit de UU

- dat 29% van andere instellingen komt:

- 19% van andere universiteiten in Nederland, het meest van alle faculteiten aan de UU (de eerstvolgenden zijn GEO met 16% en Beta met 11%; REBO 10%, GEN en SW 9%)
- 1% van het HBO (SW 0%, GEO 1%, Beta en REBO 5%, GEN 10%)
- 9% uit het buitenland (Beta 16%, GEO 15%, REBO 14%, GEN 9%, SW 2%)

Wat opvalt is dat GW-masterprogramma's in vergelijking met andere faculteiten aan de UU er opvallend goed in slagen studenten van andere universiteiten in Nederland aan te trekken, maar dat GW zich in de achterhoede bevindt wat betreft het binnenhalen van buitenlandse studenten.

Het is van belang te weten hoe GW-UU afsteekt bij de zusterfaculteiten in den lande. Daar is minder makkelijk achter te komen, maar het is mogelijk om een idee te krijgen van het vermogen van GW-UU om studenten van andere Nederlandse universiteiten met haar masterprogramma's aan te trekken op basis van twee datasets: (a) het 'Feitenboek' van de UvA, en (b) het gedrag van mobiele studenten volgens 'Analyse'.

(a) Volgens het 'Feitenboek' van de UvA betrok GW aan de UvA in 2011 33% van haar 950 masterinstromers van buiten de UvA. In 2012 was dat getal 37% van 959 instromers. Onder die 33% resp. 37% bevinden zich naast studenten die instromen vanuit een andere universiteit in Nederland ook buitenlandse studenten en instromers vanuit het HBO. We zouden willen weten wat het percentage is van studenten die instromen vanaf een andere Nederlandse universiteit. Daarover geeft het 'Feitenboek' geen uitsluitsel, maar een goede indicatie kan worden verkregen op basis van de bijlage 'Overzicht masteropleidingen' van 'Analyse', dat de instroom aan alle Nederlandse universiteiten analyseert, uitgesplitst naar CROHO-label. Volgens die tabellen had GW aan de UvA in 2012 een instroom van 817 studenten. Dat is raar, want volgens het 'Feitenboek' bedroeg de instroom in 2012 957. Er is dus anders geteld, en ik weet niet hoe. Als we ruiterlijk over deze discrepantie heenstappen en de herkomst turven van die 817 GW-masterinstromers aan de UvA, dan blijkt dat 156 = 19% van hen afkomstig is van andere Nederlandse universiteiten. Dat is *precies* het percentage dat GW-masteropleidingen aan de UU in 2012 van andere Nederlandse universiteiten wisten aan te trekken,

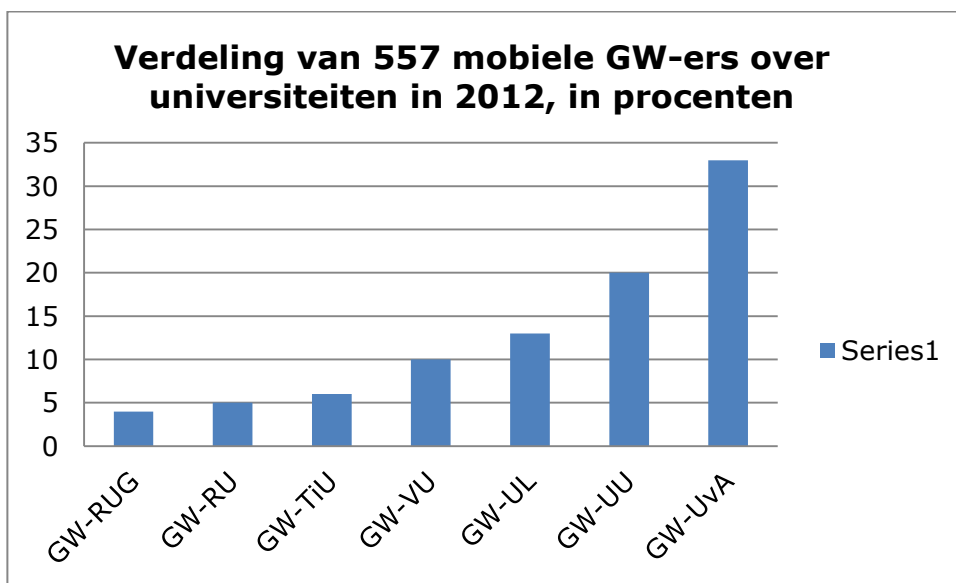
volgens de tabel op blz. 6 van 'Analyse'. Omdat de UvA geldt als een succesvolle speler op het Nederlandse GW-toneel, mag de UU tevreden zijn met dit percentage.

Als 19% van de GW-instroom in UvA-masters in 2012 van andere Nederlandse universiteiten is betrokken en het percentage externe studenten in GW-UvA-masters in 2012 37% bedroeg, dan betekent dat dat GW-masterprogramma's van de UvA 18% van de instroom betrekken van het HBO en uit het buitenland, maar de onderlinge verdeling van die twee groepen over de 18% is onduidelijk.

⁵ Hoe dan ook trekt GW-UvA beduidend meer studenten uit deze groepen dan GW aan de UU.

(b) Blz. 11-12 van 'Analyse' tonen dat het aantal studenten dat na het behalen van een bachelordiploma een master aan een andere universiteit in Nederland volgt (de 'mobielen') tussen 2007 en 2012 sterk is toegenomen. Bedroeg dat aantal landelijk in 2007 nog 1496, in 2012 was het gestegen tot 3258 mobiele. Als we ons concentreren op de manier waarop zich de 3258 mobiele in 2012 over de verschillende Nederlandse universiteiten verdeelden, dan zien we dat 557 (17%) tot GW behoorden: beduidend minder dan REBO (36%) en SW (25%), maar meer dan Beta (8%), GEN (7%) en GEO (6%).

Van de 557 mobiele GW-studenten neemt GW-UU 20% op, dat zijn 112 studenten. Dat is veel minder dan GW-UvA, maar veel meer dan andere universiteiten met GW-faculteiten, zoals af te lezen valt uit figuur 6.

figuur 6

In het licht van de gegevens onder (a) is het getal van 33% aandeel voor GW-UvA wellicht verrassend. De gegevens onder (a) zeggen namelijk dat 19% = 181 van de totale instroom van GW-UvA (957) in 2012 van andere Nederlandse universiteiten komt. Er is niet echt sprake van een conflict: figuur 6 zegt dat 33% van 557 mobiele = 184 studenten naar GW-UvA masters gingen. De getallen 181 en 184 zijn weliswaar niet identiek maar verschillen niet zodanige veel dat grote rekenfouten te vermoeden zijn.

⁵ Het 'Feitenboek' geeft een uiterst verwarrende tabel met gegevens over buitenlandse studenten, volgens welke in 2012 274 instromers in GW-masterprogramma's de buitenlandse nationaliteit hadden. Omdat het totaal aantal instromers dat jaar 950 bedroeg, zou 28% van de instroom buitenlands zijn, wat niet met enig ander bekend cijfer klopt, met name niet met de percentages die diezelfde tabel geeft.

Het is interessant te weten hoeveel van deze 557 mobiele GWers de UU levert. Daar is indirect achter te komen.⁶ Van de 1121 GW-bachelors die de UU in 2011-12 afleverde, stroomden in 2012 18% = 202 naar een master aan een andere Nederlandse universiteit. Van de 969 GW-bachelors die de UU in 2010 afleverde, stroomde in 2012 5% = 49 naar een master aan een andere Nederlandse universiteit. Dus het aantal UU-GW-bachelors dat in 2012 elders in Nederland een master ging volgen, bedroeg $202 + 49 = 251$. Dit is het aandeel van de UU aan de 557 mobiele GWers die er in 2012 waren. Met andere woorden, 45 % van de mobiele GWers in 2012 kwam van de UU.

Dat betekent dat de UU maximaal $557 - 251 = 306$ mobiele GW-ers in haar masterprogramma's kon aantrekken, waarvan ze er 112 daadwerkelijk trok: 36,6 %. Dat is een flink marktaandeel.

Helaas kan een vergelijkbare berekening voor de UvA niet worden gemaakt, omdat gegevens ontbreken over het aantal mobiele GWers dat de UvA levert.⁷

Het is duidelijk dat GW-UU de belangrijkste Nederlandse leverancier van mobiele studenten is. Waarom dat zo is, is niet duidelijk. De gewraakte geringe aantrekkelijkheid van GW-masterprogramma's aan de UU kan een reden zijn, maar dat is op dit moment niet duidelijk. Wat ook een rol kan spelen is dat GW-UU in Nederland vooroploopt bij de invoering van de 'harde knip' tussen bachelor en master. Studenten worden actief aangemoedigd om een weloverwogen keuze te maken voor een master. Mogelijk leidt dat ertoe dat studenten meer uitzwermen. Als dat zo is, zullen de andere Nederlandse universiteiten wellicht volgen en zal het aantal mobiele studenten dat ze leveren stijgen nu ook zij de harde knip invoeren.

We kunnen ook concluderen dat GW-UU er uitstekend in slaagt gediplomeerde bachelors van andere Nederlandse universiteiten aan te trekken. Wel is het zo dat GW-UU er minder dan GW-UvA in slaagt buitenlandse studenten in hun masterprogramma's aan te trekken (zie 4.5).

⁶ Bron: 'Analyse', bijlage 'Doorstroom Bachelor naar Master (UU)', blz. 2.

⁷ Update april 2014: Deze gegevens blijken wel degelijk beschikbaar te zijn via facts.uu.nl, zij het alleen over de bachelordiplomacohorten 2009 en 2010. Zie de tweede grafiek in bijlage 8.1

Bijlage 8.3

8.3. Instroom van buitenlandse studenten in masterprogramma's GW

Opvallend lage instroom van buitenlandse studenten in UU-masterprogramma's in vergelijking met zuisterfaculteiten is **geel** gemarkeerd, opvallend hoge instroom met **groen**.

	<i>UU</i>	<i>UvA</i>	<i>UL</i>	<i>RUG</i>	<i>RUN</i>	<i>VU</i>
<i>GW algemeen (RM, AM, EdM)</i>	9% van 831	19% van 792	22% van 490	13% van 488	4% van 474	9% van 340

Instroom buitenlandse studenten in academische masters (2012), per opleidingslabel (bron: facts.uu.nl, geraadpleegd op 1-4-2014)

<i>AM</i>	<i>UU</i>	<i>UvA</i>	<i>UL</i>	<i>RUG</i>	<i>RUN</i>	<i>VU</i>
<i>Artificial Intelligence</i>	33% van 9	36% van 42	-	-	9% van 11	31% van 16
<i>Taalwetenschappen</i>	2% van 62 ⁸	30% van 40	23% van 66	19% van 47	20% van 44	0% van 20
<i>Letterkunde</i>	2% van 64 ⁹	32% van 57	12% van 34	8% van 38	2% van 53	3% van 39
<i>Media Studies</i>	10% van 93 ¹⁰	31% van 126	24% van 91	8% van 38	-	
<i>CIW</i>	0% van 48 ¹¹	-	(UT 19% v. 176)	1% van 77	7% van 76	7% van 74
<i>Kunst&Cultuurwetenschappen</i>	10% van 103 ¹²	24% van 125	16% van 37	6% van 66	0% van 30	20% van 70
<i>Internationale Betr.</i>	11% van 65 ¹³	-	45% van 58	23% van 52	-	-
<i>Geschiedenis</i>	9% van 54 ¹⁴	6% van 160	12% van 93	0% van 34	0% van 57	0% van 18
<i>Filosofie</i>	6% van 31 ¹⁵	20% van 50	29% van 7	20% van 20	0% van 28	7% van 15

⁸ Taal, Mens en Maatschappij; Interculturele Communicatie.

⁹ Literatuur- en Cultuurkritiek; Vertalen.

¹⁰ Film- en Televisiewetenschap; Nieuwe Media en Digitale Cultuur; vermoedelijk alleen de septemberinstroom.

¹¹ Communicatie en Organisaties.

¹² Kunstgeschiedenis; Comparative Women's Studies; Kunstbeleid en Management; Muziekwetenschap; Theaterwetenschap.

¹³ De instroom betreft de volledige jaarinstroom in het Engelstalige programma Conflict Studies en alleen de najaarsinstroom in het Nederlandstalige programma Internationale Betrekkingen (elk ca. 50% van de totale instroom van 65).

¹⁴ Politiek en Maatschappij; Cultuurgeschiedenis.

Instroom buitenlandse studenten in research masters (2012) (bron: facts.uu.nl, geraadpleegd op 1-4-2014)

<i>RM</i>	<i>UU</i>	<i>UvA</i>	<i>UL</i>	<i>RUG</i>	<i>RUN</i>	<i>VU</i>
<i>Taalwetenschappen</i>	53% van 19 ¹⁶	25% van 8	0% van 6	63% van 30	0% van 2	0% van 2
<i>Letterkunde</i>	18% van 11 ¹⁷	22% van 9	43% van 7	8% van 12	0% van 3	0% van 5
<i>Media Studies</i>	13% van 8 ¹⁸	14% van 7	-	-	-	-
<i>Kunst&Cultuurwetenschappen</i>	40% van 35 ¹⁹	19% van 26	33% van 6	0% van 6	50% van 2	50% van 6
<i>Geschiedenis</i>	3% van 30 ²⁰	7% van 14	29% van 17	33% van 12	29% van 7	0% van 1
<i>Filosofie</i>	20% van 10 ²¹	6% van 16	-	13% van 8	5% van 22	7% van 15

¹⁵ Filosofie; Applied Ethics.

¹⁶ Linguistics.

¹⁷ Comparative Literary Studies; Nederlandse Letterkunde.

¹⁸ Media and Performance Studies.

¹⁹ Art History; Gender and Ethnicity; Musicology.

²⁰ Modern History; Ancient, Medieval and Renaissance Studies.

²¹ Philosophy

Bijlage 8.4

8.4. Overzichten instroom en afstudeerrendement per programma

NB: Rendementscijfers van Research masters over N+1 van het cohort 2011 zijn onbetrouwbaar

8.4.1. Overzicht Filosofie & Religiewetenschap

Verbeterde versie, 1 november 2013

Naam opl	Gem instroom	Rend N jr		Rend N+1 jr		Rend N+2 jr	Uitval	
	2010 t/m 2012	2010	2011	2010	2011	2010	2010	2011
Academische master								
Applied Ethics	13,00	30,8%	25,0%	76,9%	68,8%	76,9%	7,7%	12,5%
Wijsbegeerte	12,33	33,3%	27,3%	58,3%	54,5%	66,7%	25,0%	0,0%
Biblical Studies	3,33	60,0%	50,0%	80,0%	100,0%	100,0%	0,0%	0,0%
Religies in hedendaagse samenlevingen	17,67	31,8%	41,7%	81,8%	66,7%	81,8%	13,6%	25,0%
Theologie en geestelijke verzorging	7,00	20,0%	28,6%	60,0%	57,1%	100,0%	0,0%	14,3%
Research master								
Philosophy (research)	11,00	16,7%	20,0%	25,0%	20,0%	33,3%	25,0%	20,0%
Educatieve master								
Godsdienst/levensbeschouwing: educatie en communicatie	2,67	100,0 %	16,7%	100,0 %	16,7%	100,0%	0,0%	16,7%
Wijsbegeerte: educatie en communicatie	4,50	60,0%	NVT	60,0%	NVT	60,0%	40,0%	NVT

8.4.2. Overzicht Geschiedenis en Kunstgeschiedenis

Verbeterde versie, 31 oktober 2013

	Gemidd. Instroom 2010- 2012.	diploma		Diploma		Diploma	Uitval	
		binnen N jr		binnen N+1 jr		N+2 jr		
		2010	2011	2010	2011	2010	2010	2011
Academische masters								
American Studies	26,67	39,3%	60,0%	89,3%	80,0%	89,3%	7,1%	8,0%
Cultuurgeschiedenis	23,67	57,6%	81,0%	93,9%	90,5%	93,9%	3,0%	0,0%
Politiek en maatschappij in historisch perspectief	29,67	23,1%	42,3%	46,2%	73,1%	46,2%	30,8%	11,5%
Conflict Studies and Human Rights	39,33	92,9%	82,1%	97,6%	97,4%	100,0%	0,0%	2,6%
Internationale betrekkingen in historisch perspectief	67,33	5,0%	4,3%	68,8%	62,3%	81,3%	10,0%	1,4%
Kunstgeschiedenis	40,67	31,1%	50,0%	71,1%	72,9%	75,6%	13,3%	8,3%
Researchmasters								
Ancient, Medieval and Renaissance Studies (research)	18,00	57,1%	64,7%	85,7%	64,7%	85,7%	14,3%	5,9%
Modern History (1500- 2000)	11,00	81,8%	57,1%	90,9%	57,1%	90,9%	9,1%	0,0%
Art History of the Low Countries in its European Context	9,33	77,8%	55,6%	77,8%	66,7%	77,8%	11,1%	22,2%
Educatieve masters								
Geschiedenis: educatie en communicatie	8,00	50,0%	20,0%	50,0%	20,0%	50,0%	0,0%	20,0%
Kunstgeschiedenis: educatie en communicatie	6,00	22,2%	25,0%	33,3%	50,0%	33,3%	55,6%	0,0%

8.4.3. Overzicht Media en Cultuurwetenschappen

	Gem instroom 2010 t/m 2012	Rend N jr		Rend N+1 jr		Rend N+2 jr	Uitval	
		2010	2011	2010	2011	2010	2010	2011
Academische master								
Comparative Women's Studies in Culture and Politics	15,00	50,0%	69,2%	78,6%	92,3%	85,7%	14,3%	0,0%
Kunstbeleid en -management	35,33	45,0%	58,3%	87,5%	87,5%	92,5%	5,0%	4,2%
Muziekwetenschap	10,67	27,3%	6,7%	63,6%	53,3%	63,6%	18,2%	0,0%
Theaterwetenschap (Theatre Studies)	21,67	43,5%	44,0%	82,6%	68,0%	87,0%	8,7%	8,0%
Film- en Televisiewetenschap	62,00	20,8%	26,2%	67,9%	69,2%	77,4%	9,4%	4,6%
Nieuwe media en digitale cultuur	66,67	7,7%	12,8%	61,5%	35,9%	73,1%	5,8%	10,3%
Research master								
GEMMA: Master degree in Women's and Gender studies	10,33	100,0 %	81,8%	100,0%	81,8%	100,0 %	0,0%	0,0%
Gender and Ethnicity	11,00	57,1%	75,0%	64,3%	75,0%	64,3%	14,3%	0,0%
Musicology	4,00	0,0%	50,0%	50,0%	50,0%	50,0%	25,0%	16,7%
Media and Performance Studies	8,00	20,0%	40,0%	70,0%	40,0%	70,0%	20,0%	0,0%
Educatieve master								
Muziekwetenschap: educatie en communicatie	5,00	NVT	0,0%	NVT	0,0%	NVT	NVT	0,0%

8.4.4. Overzicht Talen, Literatuur en Communicatie

Naam opl	Gem instroom (2010 t/m 2012)	Rendement N jr		Rendement N+1 jr		Rende ment N+2 jr	Uitval	
		2010	2011	2010	2011	2010	2010	2011
Academische masters								
Literatuur en cultuurkritiek	25,50	NVT	41,9%	NVT	67,7%	NVT	NVT	12,9%
Middeleeuwen en Renaissance Studies	10,67	61,5%	55,6%	84,6%	100,0 %	84,6%	15,4%	0,0%
Vertalen	42,67	37,5%	48,8%	79,2%	80,5%	83,3%	10,4%	9,8%
Interculturele Communicatie	43,33	17,0%	15,4%	72,3%	74,4%	76,6%	14,9%	5,1%
Taal, Mens en Maatschappij	24,33	51,7%	60,9%	69,0%	78,3%	79,3%	17,2%	0,0%
Communicatiestudies	38,33	41,0%	59,3%	82,1%	85,2%	89,7%	7,7%	7,4%
Research masters								
Comparative Literary Studies	11,33	70,0%	33,3%	80,0%	33,3%	80,0%	20,0%	16,7%
Linguistics: the Study of the Language Faculty	22,00	54,5%	37,5%	77,3%	50,0%	77,3%	18,2%	12,5%
Nederlandse letterkunde	3,50	NVT	33,3%	NVT	33,3%	NVT	NVT	0,0%
Educatieve masters								
Duitse taal en cultuur: educatie en communicatie	6,67	66,7%	33,3%	83,3%	33,3%	83,3%	0,0%	0,0%
Engelse taal en cultuur: educatie en communicatie	16,33	20,0%	40,0%	30,0%	40,0%	30,0%	40,0%	13,3%
Franse taal en cultuur: educatie en communicatie	4,33	60,0%	66,7%	100,0%	66,7%	100,0%	0,0%	0,0%
Nederlandse taal en cultuur: educatie en communicatie	14,67	45,5%	44,4%	72,7%	44,4%	72,7%	18,2%	5,6%
Spaanse taal en cultuur: educatie en communicatie	3,00	0,0%	100,0 %	0,0%	100,0 %	0,0%	33,3%	0,0%

Bijlage 8.5

8.5. Naar een dcu-model voor de master: financiën

8.5.1. Wat kost een bachelorcursus?

De standaard is dat een bachelorcursus 6 contacturen p.w. heeft gedurende een onderwijsblok, en volgens het dcu-model 6 dcu omvat bij één groep van < 31 ingeschreven studenten. Bij elke volgende groep van 30 ingeschreven studenten in die bachelorcursus gaat het aantal dcu's met 4 omhoog, omdat het aantal uren p.w. dat een docent voor de klas staat telkens met 4 omhooggaat: de 2 uren p.w. hoorcollege zijn onafhankelijk van groepsgrootte (vinden dus in één groep plaats), maar de 4 uren p.w. werkcollege vinden in groepen van max. 30 studenten plaats, dus verdubbelen op het moment dat er een nieuwe groep studenten is.

Op basis van gemiddelde personeelslasten bij GW van 1 fte = € 90.000 kun je berekenen dat 1 dcu = €1.203,6. Dus 6 dcu = €7.222, 10 dcu = €12.036, 14 dcu = €16.850, etc.

Wat levert zo'n cursus op? Dat volgt uit de formule:

€33,62 per geproduceerde ec x 7,5 ec per cursus x aantal ingeschreven studenten x 0,9 (10% afvallers of niet-geslaagden)

Als we die formule toepassen, blijkt dat een cursus uitsluitend NIET verliesgevend is bij 54-60, 75-90 en vanaf 96 ingeschreven studenten: de kosten gaan met sprongen omhoog (corresponderend met de sprongen van 6 naar 10 naar 14 dcu, etc.), de baten geleidelijk (per geslaagde student). Een cursus met 30 studenten lijdt volgens de formule een verlies van € 414, een cursus met 40 studenten verliest € 2959, een cursus met 64 studenten verliest € 2326, om maar eens een paar willekeurige ongunstige gevallen uit te kiezen. Zo ontstaat de merkwaardige situatie dat een cursus met 40 inschrijvingen verliesgevender is dan een cursus met 19 inschrijvingen, en een cursus met 92 inschrijvingen verliesgevender dan een cursus met 28 inschrijvingen. Dit ter ontzuivering van degenen die denken dat het dcu-model er vooral is om de 'kleine' cursussen te beschermen. Maar we dwalen af.

Natuurlijk zijn dit modelberekeningen, die in de praktijk in zoverre anders uitpakken dat een cursus gedoceerd door een junior docent een fractie kost van een cursus gedoceerd door een hoogleraar-1 op leeftijd, met allerlei schakeringen daartussen.

Er zijn additionele verdiensten uit het onderwijs, namelijk vergoedingen voor bachelordiploma's en collegegelden. Volgens de in gebruik zijnde parameters van het dcu-model geschiedt financiering van de meeste bachelorcursussen bij GW dus niet uitsluitend op basis van ec-inkomsten, maar ook op basis van diploma-inkomsten (€ 2017 per BA-diploma, met een opslag van € 1311 voor de zogenaamde 'onderwijsgebonden onderzoekscomponent' (OGO)) en collegegelden (€ 1835 regulier wettelijk collegegeld).

Maar die inkomsten zijn ook hard nodig om te financieren: onderzoek van vast wp, bestuur, obp, huisvesting.

Ondanks het verlies dat veel bachelorcursussen draaien als ze uitsluitend op basis van ec-vergoeding zouden worden gefinancierd, kan de faculteit het bacheloronderwijs betalen, althans sinds de bachelorherziening. Bovenstaande berekeningen dienen als achtergrond voor de volgende discussie over de financiering van het masteronderwijs.

8.5.2. Wat kost een masterprogramma?

De eenvoudigst denkbare invoering van het dcu-model in de master maakt net als in de bachelor de dcu-vergoeding afhankelijk van het aantal contacturen: 4 contacturen p.w. met één groep = 4dcu, 6 contacturen p.w. met één groep = 6 dcu. De kosten zijn navenant: als we uitgaan van 6 contacturen, treedt het bachelor-mechanisme in werking: een cursus is uitsluitend NIET verliesgevend (op basis van ec-vergoeding) bij 54-60, 75-90 en vanaf 96 ingeschreven studenten. En dat dan nog alleen als we de groepsgrootte waarboven gesplitst wordt stellen op de bachelornorm van 30 en het rendement op 90%.

Omdat bijna alle mastercursussen (ver) onder deze inschrijfcijfers liggen, is een norm van 6 dcu voor een mastercursus met één groep flink verliesgevend. Bovendien correspondeert 6 contacturen p.w. niet met de praktijk in de meeste mastercursussen, die 4 contacturen p.w. hebben.

Hoe is de verhouding tussen kosten en baten als we uitgaan van een norm van 4 contacturen per week, dus 4 dcu per cursus met één groep? Dat hangt sterk af van verdere parameters: boven welk aantal inschrijvingen worden groepen gesplitst? En worden groepen voor 2 van de 4 contacturen p.w. of voor alle 4 contacturen gesplitst? Hier volgen enkele scenario's.

Scenario A

Het spaarzaamste scenario gaat uit van dezelfde normen als in de bachelor: splitsen bij > 31 inschrijvingen, en 2 uur hoorcollege en 2 uur werkcollege p.w. De financiële effecten van dit scenario zijn dramatisch als we ze vergelijken met de bachelorcursussen van 6 contacturen p.w. Gebaseerd op gemiddelde personeelslasten van €90.000 zijn de kosten van 4 dcu €4.814 (één groep), 6 dcu €7.222 (twee groepen), 8 dcu €9.628 (drie groepen). De baten volgen dezelfde formule als bij bachelorcursussen:

€33,62 per geproduceerde ec x 7,5 ec per cursus x aantal ingeschreven studenten x 0,9 (10% afvallers en onvoldoendes)

Bij doorrekenen blijkt: al vanaf 22 inschrijvingen (!) is een cursus niet verliesgevend (behalve bij exact 31 inschrijvingen), op basis van alleen ec-financiering. Dus diplomafinanciering en collegegeld kunnen geheel worden ingezet voor onderzoek, bestuur, obp, huisvesting.

Dit is wel een hard model: masterstudenten zijn gebaat bij kleinere groepen dan in de bachelor, feedback neemt in de master in intensiteit toe, schrijfproducten zijn groter en

complexer, nadruk ligt op het belang van werkcolleges in plaats van hoorcolleges. Het verdient daarom aanbeveling scenario A te reserveren voor tijden van oorlog en pest (waarbij een gedetailleerde doorrekening best zou kunnen leren dat die tijden al zijn aangebroken).

Scenario B

Splitsen bij > 25 inschrijvingen, maar wel 2 uur hoorcollege naast 2 uur werkcollege per week.

Bij 22-25 en vanaf 32 inschrijvingen maken cursussen winst, op basis van uitsluitend ec-financiering.

Scenario C

Splitsen bij > 20 inschrijvingen, maar wel 2 uur hoorcollege naast 2 uur werkcollege per week

Uitsluitend vanaf 32 inschrijvingen maken cursussen winst, op basis van uitsluitend ec-financiering.

Scenario D

Splitsen bij > 25 inschrijvingen, en 4 uur werkcollege, dus 1 groep = 4 dcu = €4.814, 2 groepen = 8 dcu = €9.628, 3 groepen = €14.442.

Er is winst bij 22-25, 43-50, en vanaf 64 inschrijvingen.

Scenario E

Splitsen bij > 25 inschrijvingen, en 2 uur hoorcollege naast 2 uur werkcollege per week, maar met een opslag van 1 dcu (= 3 uur p.w.) per groep om intensievere feedback mogelijk te maken, dus 1 groep = 5 dcu = €6018, 2 groepen = 7 dcu = €8425, 3 groepen = 9 dcu = €10.832

Er is winst bij 38-50 en vanaf 48 studenten.

Enzovoorts.

Het is niet goed mogelijk op basis van deze financiële overwegingen een keuze tussen de scenario's te forceren. Het verdient in elk geval wel aanbeveling om een scenario te kiezen dat bij studentenaantallen rond de 20-30 studenten niet al te veel verlies geeft, want in dat segment bevinden zich veel mastercursussen. Na deze nogal evidente overweging lopen we al snel tegen kennisgebrek op. Ten eerste kennen we op dit moment de financiële ruimte niet die voor de masterfase beschikbaar is. Ten tweede bestaat de kans dat we door een automatische keuze voor het goedkoopste model de personele infrastructuur van de faculteit beschadigen: weinig inzet van dcu's betekent immers weinig inzet van personeel en dus potentieel tot reorganisatie. Ten derde doen we masterstudenten te kort door een zo zuinig mogelijk model te kiezen (want dat model is een stuk zuiniger dan de huidige praktijk). Ten vierde speelt een rol dat - door de financiële bril beschouwd - masteronderwijs meer mag kosten dan bacheloronderwijs omdat masterdiploma's beduidend meer inkomsten genereren dan bachelordiploma's: zowel bachelor- als masterdiploma leveren €2.017 (= 60 ec) aan diplomafinanciering op, maar een masterdiploma wordt afgegeven op basis van beduidend

minder onderwijsinspanning (60 ec voor AM en 120 ec voor RM, waarvan een belangrijk deel in de regel buiten de UU wordt genoten) dan een bachelordiploma (180 ec). Nog sterker weegt de zogenaamde 'onderwijsgebonden onderzoekscomponent' (OGO) mee: voor een bachelordiploma bedraagt de OGO €1.311, voor een masterdiploma het dubbele, €2.622. Anderzijds kan het relatieve surplus dat masterdiploma's opleveren niet zonder meer voor masteronderwijs worden ingezet: in de praktijk is het benodigd voor de financiering van andere activiteiten: onderzoek, bestuur/obp/gebouwen en het bacheloronderwijs.

Tegen deze achtergrond is goed te verdedigen dat we in ons advies aan de decaan over de masterherziening om niet-financiële redenen kiezen voor een standaard-werkvorm (HC/WC, aantal uren per week) en een standaard-groepsgrootte, en pas vervolgens (laten) doorrekenen of die preferentie financierbaar is. Daarbij is het natuurlijk mogelijk te differentiëren tussen cursussen binnen één en hetzelfde programma. Ook is het mogelijk voorstellen te doen voor een afwijkende vergoeding van cursussen die duidelijk minder dan 20 ingeschreven studenten hebben, omdat in dat geval de docent feedback aan beduidend minder studenten hoeft te geven (b.v. als de norm voor een cursus 4 dcu is, wordt 3 dcu toegekend voor een “kleine” cursus).

8.5.3. Het financiële belang van hoge diplomarendementen

We zien dus dat het 'snelle geld' meer in het master- dan in het bacheloronderwijs zit, maar ook dat dat sterk verbonden is met diplomarendementen. Om de geïnteresseerde lezer te doordringen van het financiële effect van verschillende diplomarendementen volgen hier enkele modelberekeningen. Voor de ongeïnteresseerde lezer geldt dat zijn houding onverantwoordelijk is, maar dat hij niettemin gefaciliteerd wordt doordat de sleutelinformatie in de berekeningen **vetgedrukt** staat.

Een relatief realistisch model voor het berekenen van de kosten en de baten van het academisch masteronderwijs (AM) voor één cohort instromers ziet er als volgt uit.

Model baten

ec-baten: X (instroom) * € 33,62 (per ec) * 45 (totaal ec AM-progr. zonder thesis, met stage) * **Y** (cursus-rendement)

ec-baten thesis: X (instroom) * € 33,62 (per ec) * 15 (totaal ec voor thesis) * **Z** (dipl.-rendement, uitgaande van gedachte dat gehaalde thesis = gehaald diploma)

dipl.-baten: X (instroom) * € 2017 (dipl.) * **Z** (dipl.-rendement)

dipl.-baten: X (instroom) * € 2622 (OnderwijsGebondenOnderzoek-MA) * **Z** (dipl.-rendement)

Model kosten (programma zonder keuze, met 30 ec cursorisch, 15 ec stage en 15 ec thesis), op basis van gemiddelde personeelslasten (GPL) van €90.000: 1 dcu = €1203,6; 4 dcu = €4814; 5 dcu = €6018; 6 dcu = €7221; 8 dcu = €9628; 10 dcu = €12036

(A) dcu-model met 6 contacturen p.w. (6 dcu) en splitsen bij 25 studenten, met formule 2 uur HC, 4 uur WC: GPL (< 26 stud. 6 dcu € 7.222, 26-50 stud. 10 dcu € 12.036 per cursus) * 4 cursussen

(B) dcu-model met 4 contacturen p.w. (4 dcu) en splitsen bij 25 studenten, alleen WC: GPL (< 26 stud. 4 dcu = € 4814, 26-50 stud. 8 dcu = € 9628) * 4 cursussen

(C) dcu-model met 4 contacturen p.w. en 1 dcu opslag voor feedback (dus 5 dcu), splitsen bij 25 studenten, alleen WC: GPL (< 26 stud. 5 dcu = € 6018, 26-50 stud. 10 dcu = € 12036) * 4 cursussen

In (A), (B) en (C) geldt:

thesis: (0,8 dcu per MA-thesis => € 963 * instroom * U (uitval)

stage: (0,4 dcu per stage => € 481 * instroom * U (uitval)

Rekenvoorbeelden

(1) instroom 40, 80% cursusrendement, 50% diplomarendement, 10% uitval vóór stage en 20% vóór thesis

baten:	ec: $40 * 33,62 * 45 * 0,8$	= € 48.412	
	ec thesis: $40 * 33,62 * 15 * 0,5$	= € 10.086	
	dipl: $40 * 2017 * 0,5$	= € 40.340	
	OGO: $40 * 2622 * 0,5$	= € 52.440	
	totaal	€ 151.278	
kosten A en C:	cursorisch € 12.036 *4	= € 48.144	B € 9628 *4 = € 38.512
	thesis € 963 *40 * 0,8	= € 30.816	
	stage € 481 *40 * 0,9	= € 17.334	
	totaal	€ 96.294	€ 86.662
verschil baten/kosten=winst		€ 54.984	€ 64.616

(2) idem, maar 90% diplomarendement en dus 90% scriptie- en cursusrendement

baten:	ec: $40 * 33,62 * 45 * 0,9$	= € 54.464	
	ec thesis: $40 * 33,62 * 15 * 0,9$	= € 18.154	
	dipl.: $40 * 2017 * 0,9$	= € 72.612	
	OGO: $40 * 2622 * 0,9$	= € 94.392	
	totaal	€ 239.622	
kosten A en C:	cursorisch (als boven)	= € 48.412	B = € 38.512
	thesis € 963 *40 * 0,9	= € 34.660	
	stage (als boven)	= € 17.334	
	totaal	€ 100.406	€ 90.506
verschil baten/kosten=winst		€ 139.216	€ 149.116

We zien dat 90% diplomarendement bij kostenvariant A/C (€139.216 - €54.984 =) € 84.232 en bij kostenvariant B (€149.116 - € 64.616 =) €84.500 MEER oplevert dan 50% diplomarendement. Dat scheelt dus een UD. Daarbij is niet meegerekend wanneer een student zijn diploma haalt, binnen N (nominale studieduur van 1 jaar), N+1, N+2 of N+10, want dat maakt voor de diploma-financiering niet uit.

Dat brengt ons op een subversieve gedachtengang: financieel gezien bestaat er geen prikkel om studenten zo snel mogelijk een diploma te laten behalen. Integendeel: de financieel ideale situatie is die waarbij een student precies één jaar vertraging oploopt en in dat jaar vrijwel geen aanspraak maakt op extra docentinspanning. In dat geval strijkt de faculteit namelijk niet alleen de volledige ec- en diploma-financiering op, maar ook een extra jaar collegegeld à €1.836 (het interne verdeelmodel van de UU vergoedt namelijk ec behaald binnen N+1).

Het moge duidelijk zijn dat een studieduur van N+1 of langer niet in het belang van de student is en daarom niet moet worden aangemoedigd.

Nog enkele voorbeelden, waaraan kan worden afgelezen wat de financiële consequenties van kleine groepen met hoog diplomarendement zijn. Dit is van belang voor het oordeel dat de domeincommissies vormen over het al dan niet behouden van “kleine” masterprogramma’s.

(3) instroom 20, 90% diplomarendement en dus 90% scriptierendement

baten:	ec: $20 * 33,62 * 45 * 0,9$	= € 27.232		
	ec thesis: $20 * 33,62 * 15 * 0,9$	= € 9.077		
	dipl.: $20 * 2017 * 0,9$	= € 36.306		
	OGO: $20 * 2622 * 0,9$	<u>= € 47.196</u>		
	totaal	€ 119.811		
kosten A:	cursorisch € $7.222 * 4$	= € 28.888	B € $4.814 * 4 = € 19.256$	C € $6018 * 4 = € 24072$
	thesis € $963 * 20 * 0,9$	= € 17.334		
	stage € $481 * 20 * 0,9$	<u>= € 8.667</u>		
	totaal	€ 54.889	€ 45.257	€ 50.073
	verschil (winst)	€ 64.922	€ 74.554	€ 69.738

(4) idem, maar instroom 15, 90% diplomarendement

baten:	ec: $15 * 33,62 * 45 * 0,9$	= € 20.424		
	ec thesis: $15 * 33,62 * 15 * 0,9$	= € 6.808		
	dipl.: $15 * 2017 * 0,9$	= € 27.229		
	OGO: $15 * 2622 * 0,9$	<u>= € 35.397</u>		
	totaal	€ 89.858		
kosten A:	cursorisch € $7.222 * 4$	= € 28.888	B € $4.814 * 4 = € 19.256$	C € $6018 * 4 = € 24.072$
	thesis € $963 * 15 * 0,9$	= € 13.000		
	stage € $481 * 15 * 0,9$	<u>= € 6.500</u>		
	totaal	€ 48.388	€ 38.748	€ 43.572
	verschil (winst)	€ 41.470	€ 51.110	€ 46.286

(5) instroom 10, 90% diploma- en cursusrendement

baten:	ec: $10 * 33,62 * 45 * 0,9$	= € 13.616		
	ec thesis: $10 * 33,62 * 15 * 0,9$	= € 4.538		
	dipl.: $10 * 2017 * 0,9$	= € 18.153		
	OGO: $10 * 2622 * 0,9$	<u>= € 23.598</u>		
	totaal	€ 59.905		
Kosten A:	cursorisch € $7.222 * 4$	= € 28.888	B € $4.814 * 4 = € 19.256$	C € $6018 * 4 = € 24.072$
	thesis € $963 * 10 * 0,9$	= € 8.667		
	stage € $481 * 10 * 0,9$	<u>= € 4.329</u>		
	totaal	€ 41.884	€ 32.252	€ 37.068
	verschil (winst)	€ 18.021	€ 27.653	€ 22.837

(6) idem, maar instroom 5, 100% diploma- en cursusrendement

baten:	ec: 5 * 33,62 * 45	=€ 7.564		
	ec thesis: 5 * 33,62 * 15	=€ 2.521		
	dipl.: 5 * 2017	=€ 10.085		
	OGO: 5 * 2622	<u>=€ 13.110</u>		
	totaal	€ 33.280		
Kosten A:	cursorisch € 7.222 * 4	=€ 28.888	B € 4.814 * 4 = € 19.256	C € 6018 * 4 = € 24.072
	thesis € 963 * 5	=€ 4.815		
	stage € 481 * 5	<u>=€ 2.407</u>		
	totaal	€ 41.884	€ 26.478	€ 31.294
	verschil (winst)	€ -8.604	€ 6.802	€ 1.986

Tenslotte kan het interessant zijn om een mastercohort volgens (1) [instroom 40, cursusrendement 80%, diplomarendement 50%] en (2) [instroom 40, cursus- en diplomarendement 90%] te vergelijken met een bachelorcohort van 40 met dezelfde rendementen. Doel van die exercitie is om een gevoel te geven voor de verschillende financiële modaliteiten van de bachelor en de master. De kosten en baten van het bachelorcohort kunnen, weliswaar zeer vereenvoudigd, als volgt worden berekend:

BA-cohort 40, (a) 90% cursus- en diplomarendement (b) 80% cursus- en 50% dipl. rend.

baten:			
ec: 40 * 180 * €33,62	* 0,9 = €217.857	*0,8	€193.650
dipl: €2017 * 40	* 0,9 = € 72.612	*0,5	€ 40.340
OGO: €1.311 * 40	* 0,9 = <u>€ 47.196</u>	*0,5	<u>€ 26.220</u>
baten totaal	€337.665		€260.210

kosten:			
23 cursussen * 10 dcu * €1203=	€276.690		€276.690
thesis: 40 * 0,4dcu * 0,9 * €1203=	<u>€ 17.323</u>	*0,5	<u>€ 9.624</u>
kosten totaal	€294.013		€286.314
verschil (winst)	€43.652		(verlies) - €26.104

Het laatste voorbeeld laat zien dat een slecht bachelorrendement bij een op zichzelf beschouwd gezonde instroom van 40 veel verliesgevend is dan een goed masterrendement bij een gemeenlijk als hoogst problematisch beschouwde instroom van 5 (zie rekenvoorbeeld 6).

In het algemeen blijkt uit deze voorbeelden dat een bachelorcohort beduidend minder rendeert dan een mastercohort van vergelijkbare omvang. Voor een financieel gezonde faculteit is een goed functionerende masterfase dus van eminent belang.

8.5.4. Bekostigingsmodel voor cursussen in de research master

Researchmasteronderwijs is van topkwaliteit, is toegesneden op de intellectuele top onder de studenten en geschiedt daarom in kleine groepen. RM-onderwijs kan daardoor nooit winstgevend zijn. De vraag naar financierbaarheid moet dan ook zijn: welk financieel verlies kan GW zich veroorloven om het mogelijk te maken de volgende generatie onderzoekers te

kweken en het internationale prestige van de faculteit te bestendigen? Tegen deze achtergrond kan worden nagedacht over een financieringsmodel.

In de regel bestaat het eerste jaar van research masters bij GW voor het overgrote deel uit cursorisch onderwijs. Dat neemt doorgaans de vorm aan van reguliere cursussen (met overeenkomstige docentuur en in de regel 4-6 contacturen p.w.) als er voldoende studenten zijn, en van tutorials (met geringere toekenning van docent-uren) als het aantal studenten klein is. Er is binnen GW geen norm voor het omslagpunt tussen cursus en tutorial. Er is geen norm voor vergoeding van tutorials. We kunnen stellen dat financiering van onderwijs in de RM sterke verschillen kent binnen de faculteit en dat er geen sprake is van eensgezind beleid. De kwestie is hoe eensgezind beleid kan worden ontwikkeld. Of concreter gezegd, hoe het RMA-onderwijs in het dcu-model kan worden ingebouwd.

Een eerste vraag betreft het onderwijs dat uit reguliere cursussen bestaat: bij hoeveel ingeschreven studenten worden in RMA-cursussen groepen gesplitst? Bij nader inzien is dit in financieel opzicht een weinig opzienbarende kwestie, want laten we eens kijken naar de instroom in 2013 van GW-RMs:

Philosophy	13
Ancient, medieval, renaissance studies	17
Modern History	13
Kunstgeschiedenis	9
Gender	24 (17 GEMMA, 7 RM)
Media&Performance	7
Musicology	3
Comparative Literary Studies	17
Linguistics	23
Nederlandse letterkunde	6
Literair Vertalen	5?
<i>totaal</i>	<i>137</i>

We kunnen lang delibereren of het omslagpunt bij 20 of 25 moet liggen, maar we zien ook dat dat uitsluitend gevolgen heeft voor Gender en Linguistics. We zien tevens dat het in de praktijk niet heel veel uitmaakt of we het omslagpunt bij 25 of bij 20 of bij 15 of bij 12 leggen: het gaat om kleine aantallen studenten, en het totaal aantal te financieren groepen voor alle RMAs bij elkaar verschilt niet erg:

splitsen bij 25: 11 groepen
splitsen bij 20: 13 groepen
splitsen bij 15: 15 groepen
splitsen bij 12: 17 groepen
splitsen bij 10: 19 groepen

Het verschil tussen het goedkoopste en duurste scenario is dus 8 groepen. Als we uitgaan van een model waarin 1 groep 4 dcu of 5 dcu of 6 dcu kost en splitsing tot een opslag van + 2 dcu leidt, dan betekent 8 extra groepen = 16 dcu = €19.248 extra uitgaven. In een faculteit met een begroting van circa €60.000.000 is dat *peanuts*.

Dat is prettig: als de financiële verschillen tussen de verschillende scenario's zo klein zijn, dan kunnen beslissingen genomen worden op basis van inhoudelijke argumenten.

8.5.5. Bekostigingsmodel voor studentarme onderwijsactiviteiten in de research masters: meester-gezel-uren

In 8.5.4 was sprake van studentarme onderwijsactiviteiten in RMAs, die als tutorials bekend staan. Terwijl zij in de regel negatief gedefinieerd worden (er zijn niet genoeg studenten voor een reguliere cursus, dus maken we er een tutorial van, met ad-hoc financiering), verdient het de voorkeur ze positief te definiëren: RMA-studenten hebben recht op een aandeel zeer kleinschalig onderwijs onder leiding van goede onderzoekers. Dit noemen we meester-gezel-uren. Ze zijn vergelijkbaar met de lab-uren voor bètastudenten, tijdens welke studenten meelopen met ervaren onderzoekers. Dat meelopen kan bij GW de vorm aannemen van deelname aan lopend onderzoek, maar het kunnen ook andere activiteiten zijn waarmee de student zijn onderzoeksvaardigheden en kennis scherpt (b.v. het begrijpend en kritisch lezen van complexe primaire of secundaire literatuur). Kenmerkend zou moeten zijn dat de student het meeste werk verzet en dat de docent in de eerste plaats als klankbord fungeert.

De vraag is welke docentinspanning voor deze onderwijsvorm passend is. Gebaseerd op intuïtie en eigen ervaring is de minimale contacttijd tussen student en docent 2 uur p.w. (voor een meester-gezel-module van 7,5 ec) + 1 uur p.w. voorbereiding/feedback van de docent, en is de minimale omvang van een groep 2 studenten op 1 docent. 3 uur docentinspanning p.w. staat gelijk aan 1 dcu. Dat betekent dat per student 0,5 dcu kan worden gerekend voor een meester-gezel-module van 7,5 ec.

Een rekeneenheid van 0,5 dcu per student loopt niet dramatisch uit de pas met het in 4 voor de RMA ontwikkelde model voor cursussen: als een RM-cursus in groepen wordt gesplitst vanaf 10 studenten (het 'duurste' scenario) en een RM-cursus van die omvang wordt nog vergoed met 4 dcu, dan 'kost' iedere student in die cursus maximaal 0,4 dcu.

Hoe duur wordt het invoeren van meester-gezel-modules in de RMA? Als we uitgaan van de kostbare gedachte dat alle RMA-studenten in blok 3 en 4 uitsluitend meester-gezel-modules zouden volgen (4 x 7,5 ec), en de jaarlijkse RMA-instroom bestaat uit 137, dan zijn de kosten te berekenen volgens de volgende formule:

$$4 \text{ modules (à 7,5 ec)} * 0,5 \text{ dcu} * 137 \text{ studenten} = 274 \text{ dcu} * €1203 = €329.622.$$

$$274 \text{ dcu} \times 22 \text{ uur} = 6028 \text{ uur} / 1700 \text{ (1fte)} = 3,5 \text{ fte, verdeeld over 11 programma's.}$$

Bijlage 8.6

8.6. 'Out of the box'

Verslag van 3e plenaire bijeenkomst GW Masterherziening

14 maart 2014, Universiteitsmuseum, 13-17 uur

Organisatie: Jolle Demmers, Iris van der Tuin, Jan ten Thije, Paul Ziche.

Aanwezigen: Joel Anderson, Christoph Baumgartner, Josine Blok, Kiene Brillenburg Wurth, Bert van den Brink, Geert Buelens, Nanna Verhoeff, Jolle Demmers, Marcus Duwell, Annemiek van Gorp (verslag), Ed Jonker, Hendrik Henrichs, Peter Schrijver, Henriette de Swart, Jan ten Thije, Iris van der Tuin, Kees Vuyk, Atie van Wijk (verslag), Paul Ziche.

Plenaire aftrap door Jolle Demmers.

Doel bijeenkomst

Bouwstenen voor een visie, die helder is en een urgentie heeft. Wat is de meerwaarde voor studenten van een extra jaar studeren? Ons gemeenschappelijk verhaal moet studenten inspireren.

Achtergrond bijeenkomst

We hebben het afgelopen half jaar goed besteed, en zijn nu in staat om out-of-the-box te denken. Je kunt pas iets nieuws bouwen, als je bereid bent iets anders op te geven. En we hebben nu onze sterktes en zwaktes goed in beeld. Deze bijeenkomst vindt plaats op een goed moment in het proces.

Het is belangrijk om de dingen goed en verstandig te kunnen doen. We moeten dus ruimte nemen en een verstandige route nemen.

Peter Schrijver neemt uitkomsten van deze bijeenkomst mee in zijn eindrapportage, die gereed is eind maart. Daarna overhandigt hij het dossier aan de vice-decanen, waarna een moeilijke fase waarin besluiten zullen moeten worden genomen, begint.

Visie: Maatschappelijke relevantie

In de eerste ronde wybers zitten veel grote maatschappelijke thema's en veel bevoegenheid. Kun je je echt een Utrechtse faculteit GW voorstellen die als insteek maatschappelijke relevantie heeft? Kenmerkend voor Utrecht; dat wij dat doen.

Ronde 1: Uitdagingen van de Geesteswetenschappen in 21^e eeuw

Wat zien wij als de grote uitdagingen van de 21ste eeuw?

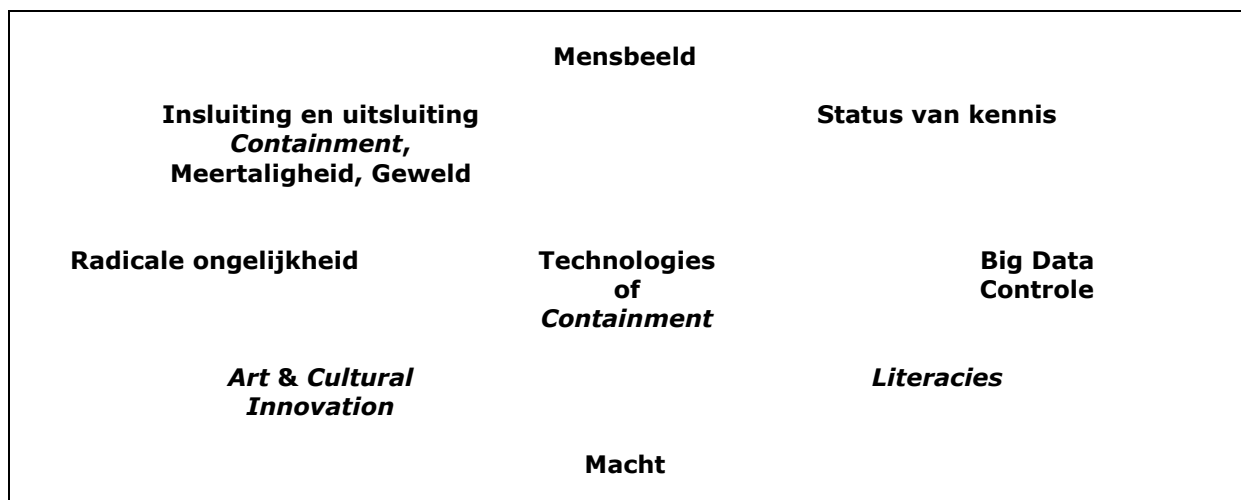
Hoe vertalen deze uitdagingen zich thematisch?

Welke van deze thema's zouden centraal moeten staan in het GW masteronderwijs?

Wyber van de 1^e groep

Wyber van de 2^e groep

Wyber van de 3^e groep

Wyber van de 4^e groep

Hoe halen we de 22 ^e eeuw		
Analyse van transformaties van klassieke ideologieën (religie, politiek, autoriteit, kapitalisme, visies op kunst en cultuur)	Analyse van transformaties van maatschappelijke diversiteit	Effecten van digitalisering

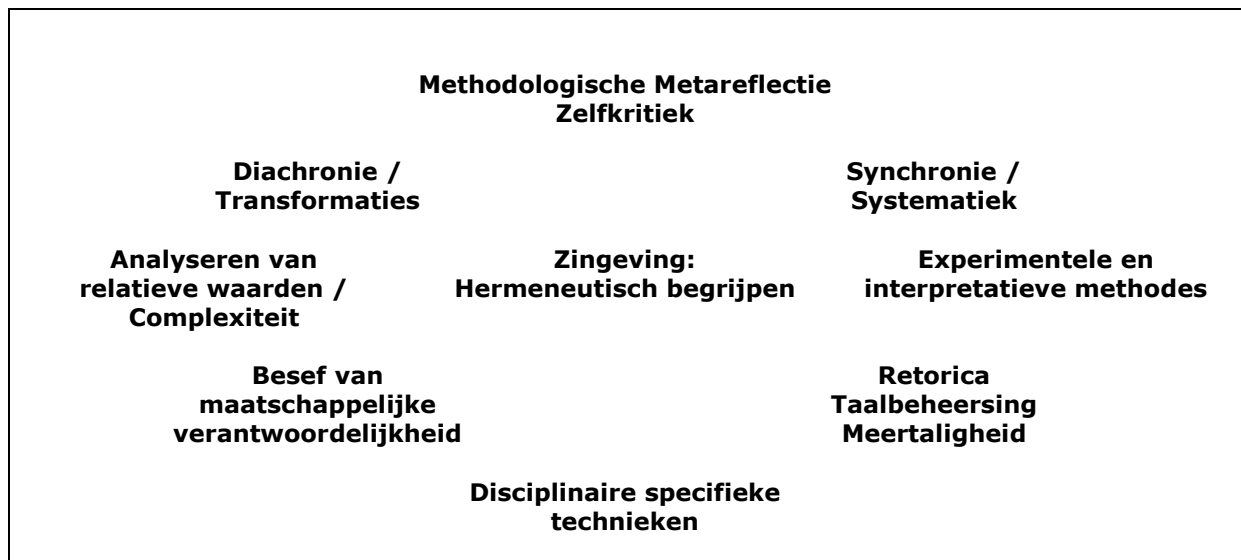
Ronde 2: De 'gereedschapskist' van de Geesteswetenschapper?

Wat zijn de analytische kaders die Geesteswetenschappen centraal moet stellen?

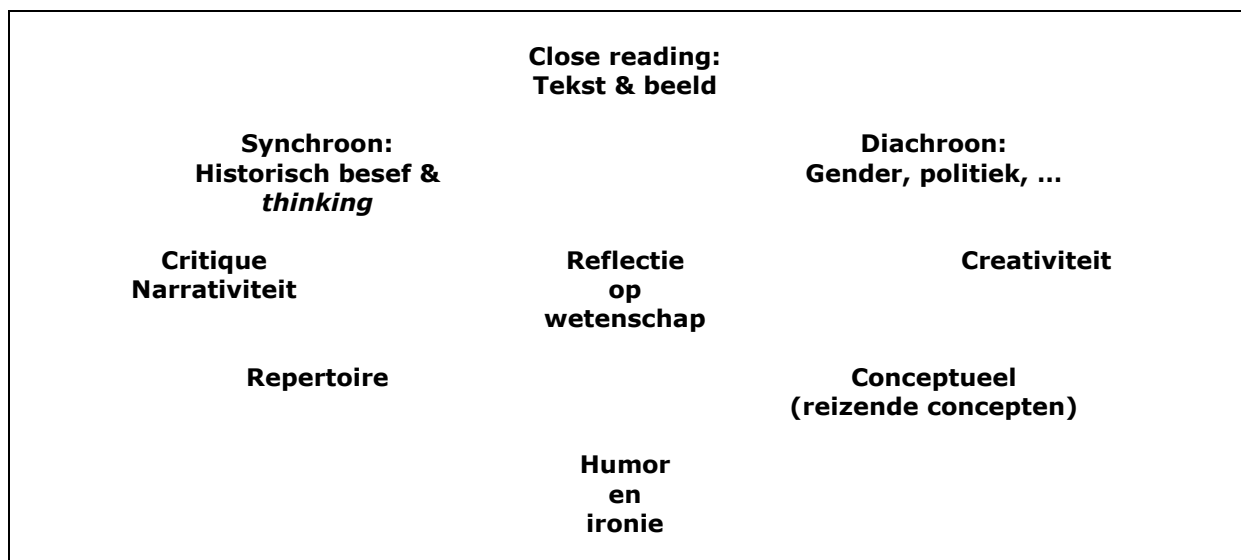
Wyber van de 1^e groep

Kritische perspectief Kritische interventie			
Zelfreflectief vermogen	Argumentatieve vaardigheden		Omgaan met complexiteit & onzekerheid
Historisch	Conceptueel	Hermeneutisch	Comparatief
Skills: Communicatieve & digitale, Visualiseren & uitdrukken		Taligheid	

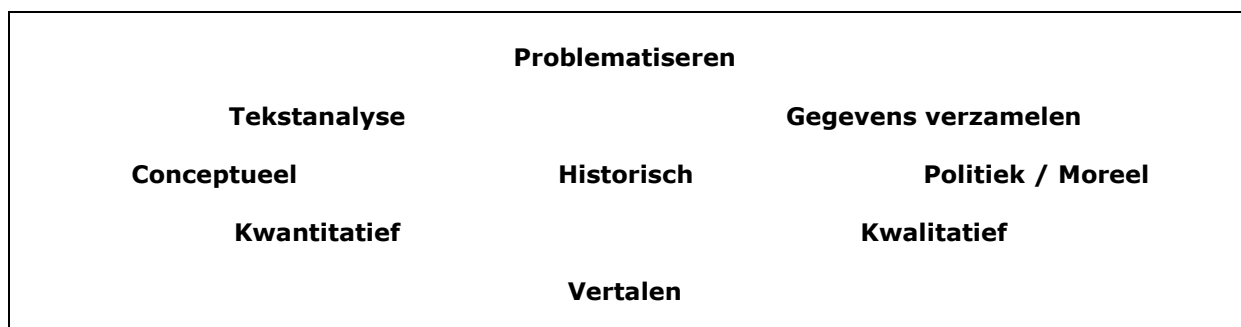
Wyber van de 2^e groep

Wyber van de 3^e groep

Wyber van de 4^e groep

Ronde 3: Wat zijn lacunes en waar liggen de raakvlakken?

Doorbouwend op de bevindingen uit ronde 1 en ronde 2 formuleren vier groepen elk hun top 3 aan lacunes in het bestaande aanbod.

Top 3

Groep 1:

1. Cultural curating (i.p.v. Digital Humanities)
2. Urban Cultural Studies

Groep 2

1. Erfgoed
2. Lacunes op het gebied van 'Deeltijd-onderwijs'
3. Educatieve Master

Groep 3

Lijstje lacunes intellectuele vaardigheden; zou in elke MA beter aan bod moeten komen:

1. Omgaan met abstractie, virtualiteit, authenticiteit, *remoteness*
2. Creativiteit: oog voor oogkleppen
3. Omgaan met diversiteit in het publiek: all kinds of *disabilities*
4. Structuur brengen in big data: *curation*

Groep 4:

1. Global Governance (interculturele communicatie, gender, ethiek)
2. Europa (vanuit een GW perspectief)
3. GW dimensies op Ecologie
4. Contemporary Arts

Ronde 4: Plenair 'back into the box'

onder leiding van Bert van den Brink, Josine Blok en Jolle Demmers

Bert en Josine zien twee benaderingen aan het eind van deze goede, verfrissende aanpak van de bijeenkomst.

1. Intellectuele vaardigheden, zowel als *onderwerp* van een programma en als '*training*' t.b.v. toepassing op verschillende gebieden. Wat levert de vraag op of je vaardigheden in de titel van een programma moet zetten? Kun je stellen dat je de vaardigheid centraal stelt in de MA (cultural curating; toepasbaar in kunst/erfgoed, etc) en de discipline in de RMA.
2. Keuze voor nieuwe onderwerpen m.b.t. de grote uitdagingen en thema's van de 21^e eeuw; opgezet vanuit meerdere departementen.
 - o Toets: urgentie.
 - o Algemeen aandachtspunt: naamgeving/labels.
 - o Mogelijkheden voor groei (internationaal).
 - o HR-management/verandermanagement. Kunnen omdenken. Daar ligt een grote taak van het departementsbestuur.
 - o Programma's beëindigen zal als hard worden ervaren.

- Bij nieuwe ideeën is het van belang dat er ook mensen zijn die deze programma's kunnen gaan opzetten.

Concrete ideeën

Europa

Samenhangend programma: Meertaligheid, Heritage Europa: ideeëngeschiedenis, legitimatie van Europa en Europese instituties, literatuur, filosofie, culturele diplomatie, geschiedenis en toekomst van Europa. Het heeft de toekomst om over Europa na te denken; [geen Europese studies!] ZAAL ERG ENTHOUSIAST.

Cultural Curating

Creatief aangaan van verbanden die anderen niet zien. Iets kunnen maken. Sterke digitale kant. Met een GW-invulling, want dat is onderscheidend t.o.v. andere programma's.

Ecologie.

Sterke GW-aanwezigheid (o.a. aandacht voor 'naturecultures'); Dit GW potentieel moet bij elkaar gebracht worden.

Governance/Global Governance.

Niet REBO-achtig, maar intercultureel, meertalig, gender

Urban Culture

Veel potentie in Utrecht. Ook GEO en FSW.

Lacunes in alle masters

Alle master zouden aandacht moeten besteden aan:

1. Omgaan met abstractie, virtualiteit, authenticiteit, *remoteness*
2. Creativiteit: oog voor oogkleppen
3. Omgaan met diversiteit in het publiek: *all kinds of disabilities*
4. Structuur brengen in big data: *curation*.

Bijlage 8.7 Format profielschetsen per programma:

Beschrijving van het masterprogramma

(1) naam programma

(2) naam opleiding

(3) AM/RM

(4) duur

(5) profielschets (in de vorm van een korte, heldere, wervende maar niet infantiliserende tekst, waarin in ieder geval genoemd worden: inhoud; doelen [kunnen en kennen]; aanduiding aansluitende werkveld, bij voorkeur te formuleren als concrete beroepen); vergelijking van de huidige situatie met de gewenste situatie in 2015

(6) relatie tot vergelijkbare programma's aan de UU: is er een scherpe onderscheiding van AM en RM, AM en EM, AMs onderling? Zo niet, hoe kan het onderscheid aangescherpt worden, of kunnen programma's worden samengevoegd?

(7) relatie tot vergelijkbare programma's in binnen- en buitenland: wat onderscheidt het UU-programma? Zijn er opleidingen elders waaraan de master zich wenst te spiegelen, en waarom? Vergelijking van de huidige situatie met de gewenste situatie in 2015

(8) ingangseisen in de vorm van veronderstelde bachelordiploma's, en (met uiterste terughoudendheid te eisen) aanvullende competenties, alsmede hoe die competenties te behalen zijn; vergelijking van de huidige situatie met de gewenste situatie in 2015

(9) relatie van RM tot internationaal actuele onderzoeksvelden (ook maar niet uitsluitend te relateren aan strategische thema's, focusgebieden)

(10) instroom (2010-2013) en aantrekkingskracht: herkomst instromers tot nu toe (UU, universiteiten elders NL, HBO, buitenland), is de instroom voldoende in verhouding tot minimale UU-massa (AM: > 20), tot nationaal en internationaal vergelijkbare programma's? Reflectie hierop, formulering van ambities op dit punt en van de manier waarop die bereikt zullen worden.

(11) rendementen na N en N+1: cohorten 2009-2012, reflectie hierop, formulering van ambities op dit punt en van de manier waarop die bereikt zullen worden

(12) wenselijkheid van selectie, benoeming van selectiecriteria en vorm van selectieprocedure

(13) schets van de opbouw van het curriculum (cursorisch, tutorial, individueel, stage, eindwerkstuk), identificatie van leerlijnen; sterkte-zwakteanalyse met betrekking tot coherentie en differentiatie, voorstellen tot verbetering

(14) doelmatigheid: de standaard is 4 contacturen per cursus van 7,5 ec per week (= 5 dcu), en splitsing bij > 20 inschrijvingen tot 10 dcu en bij > 40 inschrijvingen tot 15 dcu. Kent het

cursorisch aanbod 4 contacturen per cursus per week of zijn er afwijkingen? Indien er afwijkingen zijn (b.v. 6 contacturen p.w.), voor welke cursussen geldt dat en waarom zijn 6 contacturen nodig, in termen van het realiseren van de leerdoelen van het programma? Vergelijking van de huidige situatie met de gewenste situatie in 2015.

(15) keuzevrijheid in het AM-curriculum van het programma: uitgaande van een standaardsituatie zonder enige keuzevrijheid, welke keuzevrijheid bestaat er in het huidige programma, waarom is die nodig? Vergelijking van de huidige situatie met de gewenste situatie in 2015.

(16) keuzevrijheid in het RM-curriculum: welke keuzevrijheid bestaat er in het huidige programma, waarom is die nodig? Vergelijking van de huidige situatie met de gewenste situatie in 2015.

(17) stage (AM): is er een stage, waar zit hij in het curriculum, waarom is hij nodig, werkt hij studievertragend? Is hij te vervangen door post-initieel onderwijs na het behalen van het masterdiploma via een loopbaancentrum (career center)?

(18) buitenlandverblijf (RM): is er een verplicht buitenlandverblijf, waar zit het in het curriculum, waarom is het (niet) nodig, werkt het studievertragend?

(19) verantwoordelijkheden: zijn de verantwoordelijkheden voor het programma goed belegd (voldoende vaste docentuur, gemeenschapsvorming en verantwoordelijkheidsgevoel onder docenten, coördinatorschap op voldoende niveau [uhd of hgl])? Welke verbeteringen zijn nodig en mogelijk?

(29) contacten met afnemend veld (AM) en alumni: hoe is de situatie, hoe te optimaliseren?

(30) metingen van kwaliteit en studenttevredenheid: oordelen in visitatierapporten, mid-term reviews, keuzegids hoger onderwijs e.d. Resultaten van cursus- en curriculumevaluaties